

Riksdagens protokoll

2012/13:29

Torsdagen den 22 november

Kl. 12.00 – 17.13

Protokoll
2012/13:29

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 16 november.

2 § Anmälan om kompletteringsval till socialförsäkringsutskottet

Andre vice talmannen meddelade att Moderata samlingspartiets riksdagsgrupp på grund av uppkommen vakans anmält Ann-Britt Åsebol som suppleant i socialförsäkringsutskottet.

Andre vice talmannen förklarade vald till

suppleant i socialförsäkringsutskottet
Ann-Britt Åsebol (M)

3 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellation 2012/13:116

Till riksdagen

Interpellation 2012/13:116 Ekologisk begravning
av Lotta Hedström (MP)

Interpellationen kommer att besvaras den 4 december 2012.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 14 november 2012

Socialdepartementet

Stefan Attefall (KD)

Enligt uppdrag

Kjell Rempner

Rättschef

4 § Anmälan om inkommen granskningsrapport från Riksrevisionen

Andre vice talmannen anmälde att följande granskningsrapport inkommit från Riksrevisionen:

RiR 2012:17 Godkänd? Skolinspektionens prövningar av ansökningar från enskilda som vill bli skolhuvudmän

5 § Anmälan om inkomna protokollsutdrag från utskott

Andre vice talmannen anmälde att utdrag ur följande protokoll i ärenden om subsidiaritetsprövning av EU-förslag inkommit:

prot. 2012/13:9 för tisdagen den 20 november från miljö- och jordbruksutskottet

prot. 2012/13:10 för tisdagen den 20 november från socialutskottet

6 § Hänvisning av ärende till utskott

Föredrogs och hänvisades

Skrivelse

2012/13:44 till socialutskottet

*Stärkt stöd och skydd
för barn och unga*

7 § Stärkt stöd och skydd för barn och unga

Föredrogs

socialutskottets betänkande 2012/13:SoU4

Stärkt stöd och skydd för barn och unga (prop. 2012/13:10).

Anf. 1 MAGNUS EHRENCRONA (MP):

Herr talman! Det är väldigt viktiga frågor vi ska besluta om här i dag. Varje barn som far illa är ett för mycket. Samhället formas i grund och botten utifrån hur barnen har det. Framtidstro är något av det viktigaste vi kan ge våra barn. Likaså förmågan att känna tillit. Goda uppväxtvillkor är avgörande för hur ett positivt självförtroende ska kunna utvecklas.

Ansvar för detta åvilar naturligtvis föräldrarna i första hand, men samhället måste ständigt utveckla sina redskap och insatser för att bli ännu bättre på att hjälpa de barn som inte upplever trygghet i vårt samhälle i dag. Det är oerhört viktigt både för den enskilde individen och samhällsekonomiskt. På längre sikt är det alltid en vinst att satsa förebyggande så tidigt som möjligt.

I grunden är det viktiga steg som regeringen nu lagt fram till riksdagen, men det ligger i sakens natur att vi från oppositionen vill ta några steg till. Exempelvis föreslår Miljöpartiet lokala och regionala barnombud och ökad förebyggande samverkan mellan social-, skol-, kultur- och fritidsförvaltningarna i varje kommun. Kopplingen till ideella organisationer är också viktig för att bättre kunna upptäcka barn som befinner sig i riskzonen för att fara illa.

Skillnaderna mellan olika kommuners ambitionsnivå är tyvärr stora när det gäller förebyggande samverkan. Enligt IOGT-NTO:s juniorförbund Junis når till exempel kommunernas stödgruppsverksamhet endast ungefär 1 ½ procent av barn till föräldrar med alkohol- och narkotikaberoende. Det är alldeles för dåligt; det borde vi alla vara överens om. Ganska många kommuner erbjuder inga stödgrupper alls visade undersökningen. Det är nedslående statistik. Jag hoppas att vi alla är överens om att vi måste göra något åt det.

Kanske kan ett förslag från ledamöter ibland inspirera till vidare handling från regeringen längre fram. Som enskilda ledamöter av det folkvalda parlamentet hoppas vi att vi ska kunna göra skillnad. Ett exempel på en sådan fråga är införlivandet av barnkonventionen i svensk lagstiftning. Under flera mandatperioder har ledamöter från såväl regeringspartier som opposition lyft upp frågan. Redan för tre år sedan föreslog Barnombudsmannen att en utredning skulle tillsättas för att undersöka hur barnkonventionen ska kunna bli svensk lag.

Herr talman! Vi miljöpartister är mycket glada att regeringen nu har lyssnat på denna myndighet. Vår förhoppning är att frågan inte drar ut på tiden, och att utredningen kommer fram före valet 2014. Det hade varit intressant med ett klargörande i den delen. Våra barn har väntat tillräckligt länge redan. Faktum är att FN:s barnrättskommitté vid flera tillfällen har kritiserat Sverige och rekommenderat att Sverige ska förstärka sina insatser för att konventionen formellt ska erkännas som svensk lag.

Vad skulle då vara fördelen med att genomföra detta? Enligt Barnombudsmannens bedömning är det i vissa avseenden fortfarande väsentliga skillnader mellan barnkonventionen och svensk lagstiftning. Men de största utmaningarna handlar om hur lagstiftningen rent praktiskt får genomslag i beslut och åtgärder, alltså det som brukar benämnas praxis.

Herr talman! Miljöpartiet tycker att det är dags för riksdagens majoritet att sluta avvisa motioner med tillkännagivanden om att införliva barnkonventionen i svensk lag. I dagens betänkande behandlas närmare 30 motioner i frågan. En fjärdedel av dessa är från ledamöter från vissa av allianspartierna.

Vårt grannland Norge har i snart tio års tid haft barnkonventionen införlivad. Vi borde dra lärdom av deras erfarenheter inom beslutsfattande, lagstiftning och praxis. I ett rättsutlåtande publicerat 2011, som efterfrågades av Rädda Barnen, skriver Karin Åhman, professor i offentlig rätt vid Uppsala universitet, bland annat följande:

Skulle konventionen ges verkan i svensk rätt skulle den bli direkt tillämpbar i domstolarna och de statliga och kommunala myndigheterna. Vi kan inte med säkerhet säga att rättigheterna enligt konventionen skulle stärkas av detta. Däremot kan vi anta att de skulle åberopas oftare och att det skulle byggas upp en nationell praxis kring frågor om barnets rättigheter. Denna effekt ska inte underskattas. Eventuella luckor i lagstiftningen skulle kunna upptäckas och hanteras genom domstolspraxis och/eller genom efterföljande lagstiftning.

Herr talman! Jag står självfallet bakom alla Miljöpartiets reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation nr 4.

Anf. 2 PER RAMHORN (SD):

Herr talman! Vi ska nu debattera propositionen *Stärkt stöd och skydd för barn och unga* och en del motioner inom detta område.

För oss sverigedemokrater är det viktigt att barns och ungdomars villkor kommer i första rummet. Det är en självklarhet att barn och ungdomar ska växa upp under trygga förhållanden så att de kan få möjlighet att förverkliga sina drömmar och utvecklas till självständiga individer. Men tyvärr ser verkligheten inte alltid ut på det viset. Många barn växer upp i en hemmiljö som präglas av våld, droger och brist på trygghet. Här måste samhället gripa in och se till att barnen får den trygghet som de har rätt till.

De ungdomar som placeras inom samhällsvården tillhör de allra mest utsatta och sårbara. Det finns många skäl till att barn placeras inom samhällets vård. En del kommer från trasiga hemförhållanden där föräldrarna av olika skäl inte har förmått att ta sitt föräldraansvar.

Varje år placeras omkring 12 000 barn i familjehem runt om i vårt land. Familjehemmet syftar till att vårda och fostra på uppdrag av socialnämnden. Att vara fosterhemsförälder innebär ett stort ansvar och ett förtroende från samhället.

I enlighet med lagen om registerkontroll av personal inom förskola, skola och barnomsorg har kommunen i dag rätt att begära registerutdrag för familjehemsföräldrar. Det föreligger dock, till skillnad från när det gäller HVB-hem, inte någon skyldighet för kommunerna att göra det. Vi anser att alla barn i landets samhällsvård ska ha samma rätt att inte riskera att fara illa. Det är viktigt att samhället är tydligt på den här punkten.

Den säkerhetsåtgärd man vidtog genom att införa obligatoriskt registerutdrag är precis lika viktig för barn som är placerade i HVB-hem som för barn i familjehem. Det är viktigt att man värnar barns bästa så att de inte riskerar att utsättas för vanvård oavsett vilken typ av vårdinstans de hamnar inom. De ska känna samma trygghet oavsett vem som har fått förtroendet att fostra och vårda dem.

Den grundläggande trygghet som utdrag ur belastningsregistret faktiskt ger ska man inte underskatta. Jag ska ge några exempel på sådant som aldrig borde få hända.

Jag ska nämna den uppmärksammade nätpedofilen som dömdes till åtta års fängelse för sexövergrepp på flickor. Han fick för ett antal år sedan ta hand om andras barn i en kommun, trots att han redan då var dömd för brott mot barn.

Ett annat fall handlar om en fosterförälder som dömdes för misshandel utan att socialen fick reda på det. Först när han förra året misstänktes för ännu en misshandel uppdagades detta.

Sådant ska inte få hända. Här måste vi på alla sätt se till att det inte händer igen. Därför anser vi att lagen om obligatorisk registerkontroll måste ändras, så att även de som tar emot barn inom familjehem omfattas.

Herr talman! Vi är skyldiga varje barn den bästa uppväxt som vi kan ge. Barn och ungdomar är vår framtid.

Vi ska alla komma ihåg en sak: Barndomen går aldrig i repris.

Jag yrkar bifall till reservationerna 7, 9, 13 och 17.

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservationerna 4, 7 och 16.

Denna debatt handlar om regeringens förslag till stärkt stöd och skydd för barn och unga men också om motioner som har väckts i dessa frågor förra året och detta år.

Regeringens förslag är efterlängtade. Barnskyddsutredningen tillsattes 2007. Den kom med färdiga förslag i juli 2009. Det har alltså tagit tre år innan vi kan ta beslut här i riksdagen om förslag som i stort sett alla var positiva till. Det tycker jag är något för lång tid.

Förslagen innebär att barnrättsperspektivet stärks, att barn lättare kan göra sin röst hörd och att skyddet av barn i utsatta livssituationer stärks. Det är bra förslag.

För mig är det allra viktigaste förslaget att varje barn som finns i familjehem eller i HVB-boende ska få en särskild socialsekreterare som ska hålla kontakt med barnet regelbundet, besöka det och låta barnet eller den unge ensam få tala med socialsekreteraren. Barnet ska få förtroende för sin socialsekreterare som kommer regelbundet på besök och våga ta upp om det är något som inte fungerar eller i värsta fall är riktigt illa i det boende eller i det familjehem där man är placerad. Detta är viktigt eftersom vi fortfarande hör barn berätta att de faktiskt inte har fått denna chans.

De flesta familjehem och HVB-hem gör ett mycket bra jobb, och det är ett oerhört viktigt jobb som de gör. Men vi vet genom Upprättelseutredningens kartläggning att det även nu förekommer vanvård och övergrepp när samhället har omhändertagit barn och ska se till att de kan växa upp på ett bra sätt och i trygghet. När Upprättelseutredningen gick ut och frågade socialtjänsten hur det såg ut 2008 och 2009 fick man exempel på att socialtjänsten misstänkte eller visste att 246 barn var utsatta eller hade blivit utsatta för allvarliga övergrepp och vanvård. 85 procent av dem bodde i familjehem. Det är ungefär 1 procent av dessa barn som det handlar om. Men vi vet också att mörkertalet är stort. Det är säkert minst två till tre gånger så många barn som det handlar om.

Därför är det viktigt att socialnämnden nu ska se till att det finns rutiner för att förebygga, upptäcka och åtgärda risker för missförhållanden. Regeringen föreslår också att detta ska bli tydligare.

Jag tycker inte att det räcker. Upprättelseutredningen hade förslag om att det skulle vara särskilda tillstånd för familjehem som tar emot fler barn än två som inte är syskon och att konsulentstödda verksamheter i helhet skulle omfattas av ett särskilt tillstånd även om det handlade om handledning. Vi motionerade om detta 2011, och vi gjorde det i år också.

Flera viktiga förslag har nu lagts i en ny utredning som ska se över LVU, och utredningen ska vara färdig den 3 mars 2014. Det är viktigt att det då inte blir samma långbänk med denna utredning och dess förslag som det blev med Barnskyddsutredningen.

Från Vänsterpartiets sida vill vi gå längre än så. Att arbeta inom den sociala barn- och ungdomsvården är ett komplicerat och ansvarsfullt arbete. Det handlar om svåra bedömningar och beslut som är livsavgörande för barn men också för deras föräldrar. Då är det mycket viktigt att de socialsekreterare som arbetar med detta har tillräcklig kompetens och

erfarenhet. Detta är självklart viktigt för både barnens och föräldrarnas rättssäkerhet och för kvaliteten i verksamheten.

Man har på frivillig väg försökt fixa detta under en lång rad år, men på många ställen har det inte lyckats. Ibland lyckas det ett tag, men sedan ramlar det ihop.

Just nu slår socialsekreterare runt om i landet larm om att arbetsbelastningen har blivit alldeles för hög och att de inte kan leva upp till socialtjänstlagens krav utan budgeten styr mer än till exempel barns och ungas behov. Värst är det i våra storstäder.

Det som man också pekar på är att detta ger en stor personalomsättning. I stället för erfarna socialsekreterare får i många fall ganska nyutbildade socialsekreterare arbeta med dessa frågor, ibland med så stor personrörlighet att en riktig och bra introduktion inte har kunnat ges.

Det ska vara självklart att man har en socionomutbildning som grund. Men vi stöder också det förslag som fanns i Barnskyddsutredningen om att socialnämnden ska vara skyldig att erbjuda socialsekreterare som saknar tidigare erfarenhet att arbeta med utsatta barn och unga en introduktion i yrket och hjälp av erfarna kolleger och arbetsledare. De ska successivt få ta ansvar för arbetsuppgifterna på egen hand. Som jag sade tidigare ser verkligheten inte ut så i dag. Det är därför vi anser att denna skärpning av lagstiftningen behövs.

Vi har ytterligare ett förslag som vi har tagit med från utredningen. Socionomutbildningen är en bra och bred utbildning. Den täcker stora områden. Men det innebär att man inte alltid kan fördjupa sig tillräckligt mycket på varje område. Vi tycker att socialnämnderna bör ha tillgång till specialistkompetens när de ska bedöma, utreda och ta beslut om barn som far illa. Därför behövs det en specialistutbildning på avancerad nivå om minst ett år. På sikt vill vi se en lagstadgad skyldighet för socialnämnden att ha tillgång till specialistkompetens när det gäller den sociala barn- och ungdomsvården. Detta är något som vi har lagt fram som förslag i en reservation och som jag yrkar bifall till.

Vi har också förslag om att det behövs ett nationellt kompetenscentrum, ett barnfridscentrum, som kan hämta in och sprida kunskaper för att utjämna skillnaderna runt om i landet mellan olika regioner. Vilket stöd och hur bra kompetens som finns ska inte bero på var de barn som utsätts för våld och övergrepp bor. Genom kunskapsspridning ska man bland annat kunna se till att barn inte behandlas alltför olika. I Norge har man mycket goda erfarenheter av ett liknande centrum. Vi tror att ett sådant skulle kunna betyda att vi lyfter fram kvaliteten och kompetensen i dessa frågor i Sverige. Vi föreslår därför att det inrättas ett barnfridscentrum 2013 och har avsatt pengar i vår budget till det.

Herr talman! Barnkonventionen som svensk lag är något som vi har debatterat många gånger här i riksdagen. Att det skulle stärka barns ställning, rättigheter och möjligheter att göra sin röst hörd är nästan alla överens om. Alla barnrättsorganisationer – Rädda Barnen, Bris, Unicef, Majblomman, Barnombudsmannen – har lyft fram dessa krav mycket tydligt.

Barnkonventionen skulle då automatiskt bli direkt tillämplig i svenska domstolar och myndigheter. En lagstiftning skulle tydligt visa att barns rättigheter ska tas på allvar. Sverige skulle nog till exempel på ett mycket tydligare sätt ha tvingats ta upp gömda barns rätt till vård och utbildning.

Barnkonventionen handlar inte bara om barns rätt, utan den handlar mycket om att barn ska kunna göra sig hörda och att deras synpunkter ska kunna komma fram. Vi vet att i vårdnadstvister, utredningar gjorda av socialtjänsten och asylprocessen får barn inte alltid tala om vad de tycker, och man bryr sig inte alltid om vad barn säger.

Självklart handlar det inte bara om lagstiftning. Om vi gör barnkonventionen till lag måste det finnas en utbildning. Erfarenheterna från Norge säger att de som tidigare inte brydde sig så mycket har nu lärt sig lagen och blivit medvetna om att de måste tillämpa lagen.

Det är mer än 20 år sedan Sverige ratificerade FN:s barnkonvention. Det finns, som sades från MP:s sida, en majoritet i Sveriges riksdag för en lag i frågan. Vi tycker att det är hög tid. Riksdagen kan i dag klockan fyra rösta igenom att barnkonventionen ska inkorporeras i svensk lag. Vi vet att förutom Socialdemokraterna, Miljöpartiet och mitt eget parti Vänsterpartiet har Kristdemokraterna tydligt tagit ställning. Jag är lite mer osäker på om Centerpartiet fullt ut har satt ned foten. Det kan vi få höra längre fram. Vad jag vet har Moderaterna inte gjort det och inte heller Sverigedemokraterna. Jag ser fram emot att få höra från Moderaterna om de är beredda att inkorporera barnkonventionen i svensk lag. Det är många som vill höra.

Jag deltog i Unicefs manifestation för drygt en vecka sedan. Det var ett stort tryck i manifestationen. Barnen fick Maria Larsson att skriva på ett kontrakt om att barnkonventionen skulle tas upp till omröstning i riksdagen. Man skulle då kunna se om några röstade emot. De skulle få skämmas – så uttryckte sig barnen.

Maria Larsson skrev faktiskt på kontraktet. Nu skulle det vara roligt att få majoritet för att göra om barnkonventionen till lag.

Anf. 4 HELENA BOUVENG (M):

Herr talman! För några veckor sedan i denna kammare debatterade vi den ersättning som kan utgå till de barn som från början av 1900-talet fram till 1980 hade vanvårdats. Vi kan lyckligtvis konstatera att en hel del trots allt har hänt sedan början av förra seklet. Inte minst gäller det synen på barn och ungdomar som självständiga individer, inte alltid vuxna i dag men framtida vuxna personer.

Propositionen, som bär namnet *Stärkt stöd och skydd för barn och unga*, innehåller ett lagförslag som alliansregeringen i dag lägger fram utifrån den utredning som lämnades över av Kerstin Wigzell 2009. Sedan dess har utredningen och förslagen remitterats till ett stort antal remissinstanser runt om i Sverige, och man har tagit hänsyn till kloka åsikter. Det har lett till att lagförslaget ser ut som det gör i dag.

Eva Olofsson var lite irriterad över att det har tagit så lång tid. Men olikt henne anser jag att det är otroligt viktigt att stiftande av lag måste få ta sin tid, inte minst när det gäller våra barn och unga. Att hafsa i så viktiga frågor kan inte vara rätt. Jag återkommer till det lite senare.

Med dagens lagförslag stärker alliansregeringen ytterligare skyddet för barn och unga som far illa på flera områden. Lagförändringar sker i första hand i socialtjänstlagen. Det finns många förbättringar, och jag ska nämna några.

Principen om barnets bästa och barnets rätt att komma till tals vad gäller vård och behandling skrivs in, understryks och säkerställs. Vi är

säkert många i denna kammare som flera gånger har fått höra både från barnen och från socialtjänsten och dess duktiga socialsekreterare att så inte är fallet alla gånger när beslut fattas som rör unga. Större hänsyn tas till vårdnadshavare än till den unga själv. Barnet och den unga ska i och med dagens beslut få den relevanta information som de själva kan ta ställning till.

Enligt utredningen framgår det tydligt att många avstår från att anmäla. Det gäller även myndigheter som har skyldighet att anmäla. En bidragande faktor till detta är att man uppfattar det som att det inte händer något. Det leder inte till någonting. Man får ingen återkoppling. Vad hände med den anmälan jag gjorde?

Nu ska socialnämnden dels erbjuda anmälaren ett möte med berörda, naturligtvis inte om det är till men för barnet, dels göra en återkoppling till anmälaren om vad som hände med anmälan, om den ledde till en utredning eller inte. Det tycker vi är bra.

Vi föreslår också att beslut om att inleda en utredning ska ske inom 14 dagar, om det inte föreligger specifika skäl för något annat. Alltför många beslut om att inleda en utredning läggs av olika anledningar på hög i dag. Det kan inte vara rimligt i så viktiga beslut som dessa, och det kan kännas som en eon för den unga när det drar ut på tiden.

Herr talman! En annan orsak till att anmälan inte sker är enligt utredningen att anmälaren känner osäkerhet. När ska jag göra min anmälan? Det händer inte minst inom förskoleverksamheten. Var ligger gränsen? När ska jag anmäla? Dessutom träffar personalen barnets föräldrar två gånger per dag. Det kan bli jobbigt, och man känner sig orolig. Trots att oron för barnet finns där vet man inte.

Nu förstärker vi lagen på den punkten och gör det lättare. Nu ska en anmälan ske redan vid misstanke om att barnet far illa.

Vi inför också en möjlighet att göra en uppföljning, även om en utredning inte har lett till beslut om insatser. Många av de socialsekreterare jag har mött vittnar om den oro som uppstår när de innerst inne vet att barnet behöver deras stöd. Föräldrarna säger nej till frivilliga insatser, men underlaget räcker inte riktigt till för ett eventuellt tvångsomhändertagande. Uppföljningstiden är nu satt till två månader. En del har velat förlänga den, men vi har satt den till två månader. Det är två månader där socialtjänsten kan få fram fler uppgifter, prata med barnet och försöka motivera vårdnadshavare att ta emot den vård och det stöd som barnet är i behov av.

För en tid sedan besökte jag ett LVU-hem strax utanför Göteborg. Där träffade jag en tjej som har varit omhändertagen flera gånger, trots hennes ringa ålder. Vi hade en bra stund tillsammans, och vi ventilerade olika områden och förbättringsmöjligheter för henne och hennes kamrater.

När det var dags att åka därifrån ställde jag den klassiska frågan – som ofta sker från oss politiker: Är det något särskilt du vill skicka med mig till riksdag och regering? Hon tänkte så att det knakade. Sedan sade hon: Förbjud alla bra socialsekreterare att bli med barn. Det säger en hel del.

Förutom att en socialsekreterare oftast är i fertil ålder, kvinna, sade flickan att den hon har fått förtroende för, fått stöd och hjälp av, har försvunnit och någon annan har tagit vid – i bästa fall. Just denna dag visste

hon inte namnet på sin nya kontakt, än mindre hur hon skulle få tag på den nya socialsekreteraren.

Just därför, herr talman, är lagförslaget om att varje omhändertaget barn och varje omhändertagen ungdom ska ha sin egen socialsekreterare oerhört centralt. En socialsekreterare har framför allt att handla i barnets och den ungas intresse. Så långt som möjligt ska socialsekreteraren ha en självständig ställning i förhållande till familjehemmet eller HVB-hemmet. En socialsekreterare ska göra besök efter behov, kunna nås på mobil eller mejl och ska ständigt identifiera vad som är viktigt för den unga just nu och stödja den ungas väg in i vuxenvärlden. Inte minst gäller det vilka insatser som är viktiga för att det placerade barnet ska få den skolgång barnet har rätt till och den sjukvård som faktiskt behövs.

Vi kan tyvärr inte förbjuda bra socialsekreterare att bli med barn, men vi kan se till att den unga alltid vet vem som finns där för honom eller henne och hur den personen kan nås. Det ska finnas en kontinuitet i kontakten.

Herr talman! Jag inledde mitt anförande med att tala om vikten av ett gediget rättssäkert lagstiftningsarbete. Därför blir jag en aning förvånad när jag läser dagens reservationer, inte minst den gemensamma reservationen från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet beträffande kraven på att regeringen ska återkomma med ett förslag på hur barnkonventionen kan göras till lag.

Det är väl ingen hemlighet i denna kammare att vi inom Alliansen har olika åsikter och ingångslägen beträffande en inkorporering av barnkonventionen i svensk lag. Men jag har kloka alliansbröder och -systrar som inser, likt mig, att det finns både för- och nackdelar i frågan, att frågan måste utredas noggrant och framför allt vilka konsekvenser det skulle få för barnen.

Inte minst blir jag förvånad över Socialdemokraterna som under sin tid vid makten med Lena Hallengren, om jag inte minns fel, som ansvarig minister sade nej till en inkorporering med bland annat argumentet att konventionen var alldeles för vag för att kunna inkorporeras i den svenska lagstiftningen. Mig veterligen är den inte mer specifik i dag än vad den var 1997.

Dessutom gjordes en översyn av Socialdepartementet så sent som 2011 av huruvida Sverige lever upp till barnkonventionen. Man kom fram till att svensk lagstiftning överensstämmer väl med barnkonventionen och i många fall överstiger konventionens krav, en konvention som har skrivits under av länder som inte kan anses vara demokratier, tillåter barnaga och säger ja till stridsföring för barn över 15 år – för att nämna några.

Vidare har vi i Sverige blivit kritiserade av den FN-utsedda barnrättskommittén för att vi säger nej till alternativmedicinsk behandling av barn under åtta år, att vi placerar alldeles för många barn i familjehem eller HVB-hem då man anser att barnen färdas bättre i sin egen familj, familjer som jag tror vi alla är väl medvetna om kanske inte är det bästa hemmet för ett barn att växa upp i.

Alliansregeringen har nu kommit överens om att tillsätta en utredning som ska belysa flera aspekter av för- och nackdelar med en inkorporering. Färdas barn bättre i länder där man har inkorporerat barnkonventionen? Är Sveriges vägval, en så kallad transformering av vår lagstift-

Prot. 2012/13:29
22 november

*Stärkt stöd och skydd
för barn och unga*

ning enligt barnkonventionen, sämre eller bättre när det gäller att stärka barnens rätt till skydd och stöd? Behöver vi komplettera och förtydliga vår lagstiftning ytterligare? Det är några av de direktiv och frågor som utredningen ska ge svar på och belysa. Kan en lagstiftning med så vaga formuleringar och ett så stort tolkningsutrymme verkligen inkorporeras i svensk lagstiftning?

Min fråga till er som vill hafsa igenom ett beslut om lagstiftning är: Är inte dessa frågor viktiga att ha med sig? Är signaleffekter viktigare än en tydlig och rättssäker lagstiftning när det gäller våra barns rättigheter? Ska makten om barnets bästa förflyttas från riksdagen till domstolar? För min egen del är det ganska klart: Våra barn som är i behov av stöd förtjänar mer än signaleffekter. De förtjänar en lagstiftning som ska vara så klar och tydlig som möjligt och där tolkningsutrymmet är minimalt, och det ska inte vara beroende av vilken del av landet du bor i.

Med det, herr talman, yrkar jag avslag på samtliga reservationer och säger ja till propositionen i dess helhet.
(Applåder)

Anf. 5 EVA OLOFSSON (V) replik:

Herr talman! Helena Bouveng sade att man inte ska hafsa igenom ett beslut. Vi hade en jättebra utredning, Barnskyddsutredningen, som var ute på remiss. Det var många jättebra remisser. Det fanns ett nästan överväldigande stöd till alla förslag, sådana förslag som att få en egen socialsekreterare till exempel. Varför ska sådana förslag behöva ta tre år?

Det gör mig lite orolig att man nu har lagt många viktiga förslag i en ny utredning som ska bli färdig i mars 2014. Det är helt rimligt, tycker Helena Bouveng. Vi ska inte förvänta oss något om ni, Helena Bouveng, får fortsätta att regera förrän 2017. Det är rimligt att vänta i tre år när utredningen kommer med sina förslag som absolut inte är enklare än det här. Det förvånar mig att du använde ordet "hafsa".

När det gäller barnkonventionen skulle jag vilja fråga dig om du inte har lagt märke till att Norge har haft barnkonventionen som norsk lag i många år. Man har samtidigt sett över den norska lagstiftningen så att man får en bra norsk lagstiftning på olika områden när det gäller barns rättigheter. Man har utvärderat det, och man är överens om att det är väldigt bra.

Barnombudsmannen, som för ett par år sedan inte ville ta ställning i den här frågan, är nu tydlig och säger: Jag tycker att vi ska göra barnkonventionen till svensk lag. Kan du hitta en barnrättsorganisation i Sverige som inte vill göra barnkonventionen till svensk lag?

Anf. 6 HELENA BOUVENG (M) replik:

Herr talman! Eva Olofsson och jag har kanske olika uppfattningar om vikten av att vi har en rättssäker lagstiftning, att det måste få ta tid. Jag vill återkomma till barnkonventionen, för det är det centrala vi nu ska prata om.

Ja, Norge har inkorporerat barnkonventionen. Mycket har gjorts och mycket har förbättrats. Men det är inte så att Norge går utan kritik; de får precis lika mycket kritik som vi får i fråga om barnkonventionen.

År 2009 gjordes en utvärdering av norsk lag och praxis i förhållande till barnkonventionen. Det visade sig att en hel del har blivit mycket

bättre. Året efter gjordes ytterligare en utvärdering. Då kunde man konstatera att tidigare fick ensamkommande flyktingbarn permanent uppehållstillstånd i Norge, men nu ges de tidsbegränsade uppehållstillstånd tills de fyller 18 år, och sedan tvingas de lämna landet. Är det en väg som du, Eva Olofsson, tycker är rimlig? På vilket sätt har det stärkt skyddet för barn i Norge exempelvis?

Jag måste fråga om inte Eva Olofsson har några problem med en så vag konvention som gör att det är okej att tillåta barnaga, krigsföring och att man understryker barnens rätt till föräldrar, som till och med kan leda till argumentering för nej till exempelvis inseminering? Tycker Eva Olofsson att det är vettigt?

Anf. 7 EVA OLOFSSON (V) replik:

Herr talman! Du har en ganska lustig metod att debattera, Helena. Det är självklart inte så att om vi gör barnkonventionen till svensk lag gör vi det tillåtet att aga barn i Sverige eller börjar med ställningstaganden i inseminationsfrågor. Det gäller att göra barnkonventionen till svensk lag, och då stärker man ytterligare barns möjligheter att göra sin röst hörd. Vad man sade från Norge var: Ja, vi hade svårt att få våra jurister och domare till exempel att ta till sig barns rättigheter och göra deras röster hörda. Men när vi gjorde barnkonventionen till lag fattade också de att det här måste vi ta på allvar.

Frågan fick en högre dignitet, det var lättare att driva barnrättsfrågor. Det löser inte allt, det är det ingen som har sagt. Det är ingen som har påstått att det skulle fixa alla barnfrågor att man gör barnkonventionen till lag.

Norge har tittat över sin lagstiftning på andra områden. Man kan gå längre än barnkonventionen. Vi har aldrig sagt att vi ska ta bort lagstiftningen om barn och bara ska ha barnkonventionen. Vi säger att vi vill göra barnkonventionen till svensk lag. Då stärker vi ytterligare barns rättigheter och möjligheter att göra sin röst hörd. Vi kan lägga oss ännu högre än barnkonventionen om vi vill. Vi ska fortsätta att se över vår lagstiftning. Jag tycker att det är en vettig väg att gå.

Det här bekymrar mig lite. Vad ska det bli av den här utredningen nu? Är det här ett sätt bara att skjuta på frågan? Kommer vi att få ta ställning till det här före valrörelsen så att de som tycker att det här är en viktig fråga kan välja om de vill byta regering eller inte, om den här frågan är av sådan vikt för dem? Är det så att ni ska utreda och det kanske blir eller kanske inte blir? Är Moderaterna beredda, om utredningen är någorlunda hyfsad, att rösta igenom det här när frågan kommer upp i riksdagen? Kommer den upp före valet så att vi kan avgöra frågan före valet?

Anf. 8 HELENA BOUVENG (M) replik:

Herr talman! Utredningen ska vara klar i november 2013, och den får vi invänta. Det är hela meningen med att utreda och se vad som de facto händer.

Jag tror att det största problemet för oss är de vaga tolkningarna av det hela. Vad är barnets bästa? Skulle man utan förarbeten lägga in barnkonventionen i svensk lag så blir det praxis. Då blir det våra domare ute i våra tingsrätter eller förvaltningsrätter som ska avgöra vad som de facto är barnets bästa. Jag tror att vi har väldigt bra domare i vårt land, men jag

tror inte att jag vill överlämna makten till domare med ett så stort tolkningsutrymme.

Jag tycker att våra barnrättsorganisationer i Sverige gör ett fantastiskt jobb. Man belyser väldigt många frågor, och det ligger väl i sakens natur att man driver att barnkonventionen ska inkorporeras i svensk lag. Men man är inte ansvarig för en rättssäker lagstiftning. Jag tror att det är oerhört viktigt att vi som lagstiftare tycker att det är mer viktigt med en rättssäker lagstiftning för våra barn än en signaleffekt.

Jag kan se både i utredningen och i den proposition som föreligger i dag att barnkonventionen citeras otroligt ofta. Den citeras i många av våra kommunala handlingsplaner där barnens stärkta skydd alltid kommer främst.

Jag är inte beredd i dag att säga vare sig bu eller bä. Det är därför vi vill belysa frågan. Får vi mer kritik? Har vi sämre stöd? Vad skulle bli bättre för våra barn om vi inkorporerade barnkonventionen? Sådana frågor måste vi kunna få svar på. Nu är det första gången vi tittar på alla delar för att se om det är bra eller om det är mindre bra att inkorporera barnkonventionen i svensk lagstiftning. Jag tycker att vi är skyldiga våra barn att låta den här typen av lagstiftning och en sådan här fråga få ta sin tid och att den analyseras från alla möjliga håll. Det har våra barn rätt till.

Anf. 9 MAGNUS EHRENCRONA (MP) replik:

Herr talman! Jag har inledningsvis en fråga till Helena Bouveng. Det är ett trettiotal motioner som ligger här från riksdagsledamöter, och ungefär en fjärdedel, som jag var inne på i mitt inlägg, är från allianskolleger till henne. Menar Helena Bouveng att de motionerna syftar till att hafsa igenom en lagstiftning? Det vore lite respektlöst, tycker jag, mot motionärerna. Det skulle jag vilja ha ett inledande svar på.

Jag skulle även vilja lyfta fram den tidigare kartläggningen som åberopas, att svensk lagstiftning i princip redan skulle överensstämma med barnkonventionen. Där är regeringen inte riktigt enig med Barnombudsmannen. Barnombudsmannen tycker att kartläggningen saknar en genomgång av praxis, det vill säga om barns rättigheter respekteras i praktisk tillämpning, beslut och åtgärder. Hur ser Helena Bouveng på det? Delar Helena Bouveng Barnombudsmannens eller regeringens uppfattning om vilka slutsatser man kan dra av kartläggningen?

Anf. 10 HELENA BOUVENG (M) replik:

Herr talman! Jag måste berömma mina allianskamrater. Jag tycker att de är otroligt kloka och begåvade. Dessutom har de, likt mig, respekt för att lagstiftning måste få ta tid och måste vara grundlig. Vi är nu eniga om att belysa om det är vettigt eller inte. Jag har stor respekt för mina allianskompisar. Vi är på samma sida där. Även om vi har haft olika motionsyrkanden i den här frågan ger jag all eloge till mina allianskompisar. Det känns skönt att ha med dem i mitt lag.

Översynen gjordes väldigt grundligt. Den gjordes av en jurist som tittade på lagstiftningen. Man gick igenom artikel efter artikel och kom faktiskt fram till att det överensstämmer med och i många fall överträffar kravet.

Problematiken är fortsatt vagheten i barnkonventionens artiklar. Jag kan ta som exempel artikel 29 som säger att barn ska ha rättighet att få en

utbildning som ger respekt för såväl föräldrarnas som den egna kulturens och nationens värderingar. Ska man då kunna gå till domstol om man inte tycker sig ha fått en sådan undervisning? Hur ska eventuella krav på civilrättsligt skadestånd hanteras givet att artiklarna betraktas som statliga förpliktelser? Det är sådant som jag har ganska svårt att se hur det skulle gå till. Jag vet inte, men Magnus kanske inte har samma svårigheter som jag i sådana här frågor.

Prot. 2012/13:29
22 november

*Stärkt stöd och skydd
för barn och unga*

Anf. 11 MAGNUS EHRENCRONA (MP) replik:

Herr talman! Nu är ordningen här att när det är jag som har begärt replik förbehåller jag mig rätten till problemformuleringar.

Jag tänker inte gå in i några juridiska frågor här. Jag tror inte heller att Helena Bouveng fullt ut skulle behärska att svara om jag skulle ha ställt liknande frågor.

Vi får se vad utredningen kommer fram till. Vi är positiva till att den tillsätts. Men vi vill också uttala en viljeinriktning med vår reservation och våra förslag till hemställanspunkter. Vi har på förhand ambitionen att vi ska komma till skott och i slutändan införliva barnkonventionen.

Naturligtvis ska svensk lagstiftning, i den mån det finns någon konflikt, gå före när det är till barnens bästa. Men i vissa fall kan det förekomma att barnkonventionen är bättre än svensk rätt. Det är i de situationerna som vi har nytta av att införliva barnkonventionen i svensk rätt. Så ser vi på detta.

Anf. 12 HELENA BOUVENG (M) replik:

Herr talman! Jag lovar Magnus Ehrencrona att jag inte ska ställa flera sådana frågor.

Vad gäller viljeinriktning, är inte detta att föregå en utredning? Jag tycker att vi väldigt generöst och förutsättningslöst i direktiven till utredningen har valt att belysa många olika delar – för- och nackdelar, om lagstiftningen blir mer kritiserad, om den har sämre stöd och vilka lagförändringar vi är tvungna att göra om den är svag.

Det är inte så att vi inte har använt barnkonventionen över huvud taget. Vi har ju transformerat väldigt mycket av vår lagstiftning till barnkonventionens principer. Det är alltså inte så att vi i Sverige har sagt att vi inte gillar barnkonventionen.

Vi har successivt transformerat vår lagstiftning enligt barnkonventionens principer. Om det är något som fattas där som vi måste lagstifta om kan vi göra det. Men vi kanske inte vill ta hela paketet, för vi ska inte glömma bort att barnkonventionen är inkorporerad i lagstiftningen i många länder som inte alls har samma starka skydd för sina barn som de facto vi har.

Jag tror att det är viktigt att vi inte föregår utredningen. Den är vid, den är bred och den kommer att belysa många olika sidor. Att då redan i dag säga att vi ska införliva en barnkonvention som kanske visar sig inte är det bästa för våra barn här i Sverige tycker inte jag är riktigt seriöst.

Anf. 13 MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (FP):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationerna.

Som många har sagt är detta ett väldigt efterlängtat betänkande, ett betänkande som föreslår en del förändringar i främst socialtjänstlagen i syfte att stärka stödet och skyddet för barn och ungdomar som far illa eller riskerar att fara illa. Med dessa förändringar stärks barnrättsperspektivet genom att barnets bästa ska vara avgörande när man fattar beslut inom socialtjänsten, gör placeringar eller vidtar andra åtgärder kring vård och behandling.

Herr talman! Barnombudsmannen, Bris och Rädda Barnen har i olika rapporter med olika infallsvinklar gjort oss uppmärksamma på att det finns stora brister inom samhällsvården, också när det gäller samverkan mellan verksamheter som jobbar med barn. Det förebyggande arbetet är oerhört viktigt.

Ingen vet i dag med säkerhet hur många barn och ungdomar i Sverige som har det svårt hemma. När föräldrar sviktar i sin omsorg påverkar det barnets hela tillvaro och trygghet. Forskning har visat att sambandet mellan riskfaktorer och skyddsfaktorer är avgörande för barnet. Därför är det så oerhört viktigt att hålla en hög kvalitet i de verksamheter som berör barn. Det gäller för alla barn, men naturligtvis framför allt för barn som har särskilda behov och är särskilt utsatta.

Herr talman! Sedan Sverige antog FN:s barnkonvention har medvetenheten om barns rättigheter blivit betydligt större. Men det finns fortfarande brister i lagstiftningen och i hur barn behandlas i praktiken.

Barnombudsmannen har tidigare pekat på att det finns väsentliga skillnader mellan den svenska lagstiftningen och barnkonventionen när det gäller barns rätt att komma till tals i frågor som rör dem och deras liv. Barn får inte fullt ut komma till tals i tvister om vårdnad och umgänge, i utredningar inom socialtjänsten eller i asylprocesser. Barnkonventionen ställer krav på alla barns rätt att komma till tals. I svensk lagstiftning sägs i stället att barnets inställning ska klarläggas om det inte är olämpligt. Det blir många gånger ett kryphål för myndigheterna att inte prata med barnen själva.

Herr talman! Alliansregeringen har faktiskt vidtagit en hel del åtgärder utifrån ett barnrättsperspektiv. År 2007 infördes obligatorisk registerkontroll av personal vid HVB-hem. Regeringen har stärkt barns och ungas delaktighet och inflytande genom rätten till information för att de ska kunna ta ställning i frågor som rör dem. Krav på genomförandeplaner för barn som vistas i familjehem eller HVB-hem har införts och även regler för jourhem. Det finns också möjlighet att förbjuda fortsatt verksamhet vid ett HVB-hem om det finns missförhållanden.

I slutet av 2010 fattade riksdagen beslut om en barnrättsstrategi. Och i budgeten för 2013 satsar regeringen på insatser för att förverkliga barnets rättigheter med utgångspunkt från barnkonventionen såklart. Det handlar då om utbildningsinsatser, informationsspridning, kunskapsinsamling och metodutveckling.

Herr talman! I och med barnstrategin, som vi tog 2010, skulle regeringen också göra en kartläggning av hur svensk lagstiftning överensstämmer med bestämmelserna i barnkonventionen, vilket flera här har talat om. Den visade att vår lagstiftning överlag står i god överensstämmelse med rättigheterna i barnkonventionen. Den berörde dock inte den praktiska tillämpningen. Därför tycker vi i Folkpartiet att det är glädjande att regeringen kommer att tillsätta en utredning som bland annat ska titta

på hur barns rättigheter tolkas och beaktas i den praktiska tillämpningen och skillnader inom barnrättsområdet mellan Sverige och de länder som har barnkonventionen inkorporerad i lagen. Vi i Folkpartiet ser detta som ytterligare ett steg mot en inkorporering av barnkonventionen i svensk lag.

Herr talman! Folkpartiet välkomnar förslagen i betänkandet. Det är förslag som är absolut nödvändiga. Bland annat tydliggörs att barn ska ges möjlighet att framföra sina åsikter, och barnets inställning ska så långt det är möjligt klarläggas.

Man föreslår även andra kriterier vad gäller anmälningsskyldigheten. Man ska anmäla om man får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa.

Socialnämnden ska också vid placering av barn teckna avtal med familjehemmen och gå igenom det åtagande som hemmet tagit på sig under placeringen. Socialnämnden blir även skyldig att utbilda familjehemmen.

Till Folkpartiets och många andras stora glädje ska socialnämnden utse en särskild socialsekreterare som ska ansvara för kontakten med det barn eller den ungdom som är placerad i familjehem.

Att socialsekreteraren regelbundet ska besöka barnet och dessutom utgå från barnets behov är viktigt för att förhindra och i ett tidigt skede upptäcka missförhållanden i familjehemmet.

Herr talman! I dag ska det placerade barnet få besök minst två gånger om året. Nu påtalar man vikten av regelbundenhet och att utgå från barnets behov.

Med tanke på de brister som funnits är det glädjande att regeringen i propositionen skrivit att man noga ska följa utvecklingen när det gäller hur ofta barnet får besök. Man är också beredd att återkomma om det skulle krävas.

Herr talman! Vi vet att många barn som vistas i familjehem inte får sina rättigheter tillgodosedda. I en rapport från Socialstyrelsen framkom att mer än varannan pojke och var tredje flicka som växt upp i familjehem går ut grundskolan med lägsta betyg eller utan fullständiga betyg. Vi ska komma ihåg att ett misslyckande i skolan är den största riskfaktorn för framtiden.

I Skolinspektionens granskning från 2010 av 31 HVB-hem som bedriver så kallad särskild undervisning var det bara ett av hemmen som bedrev undervisning i alla ämnen och gav eleverna den undervisningstid som de har rätt till.

En annan studie från Malmö 2011 visar att många omhändertagna barn inte har fått ta del av barnhälsovården på samma sätt som andra barn. Vart femte av de familjehemsplacerade barnen hade inte varit på någon fyraårskontroll hos bvc. Bara hälften hade fått sin syn testad vid 4 års ålder, och 15 procent av barnen hade inte fått alla sina vaccinationer.

Herr talman! Det känns därför mycket bra att regeringen föreslår att socialnämnden ska verka för att de barn som vårdas i ett familjehem får lämplig utbildning och den hälso- och sjukvård de behöver. Med tanke på de siffror jag nyss läste upp är det viktigt att detta poängteras i propositionen.

Folkpartiet kommer att noga följa hur detta efterlevs. Vi är dessutom redo att ta nästa steg och tydliggöra hälso- och sjukvårdens ansvar för placerade barn i hälso- och sjukvårdslagen genom att en hälsoplan upp-

Prot. 2012/13:29
22 november

*Stärkt stöd och skydd
för barn och unga*

rättas för varje barn. Vi anser också att det ska vara en skyldighet för varje kommun att göra en skolplan för varje placerat barns skolgång och undervisning.

Till sist, herr talman, lyfter regeringen också fram socialtjänstens viktiga roll i det förebyggande arbetet, och man tydliggör det i socialtjänstlagen. Socialtjänsten ska fokusera på riskmiljöer och riskgrupper.

Jag och Folkpartiet är helt övertygade om vikten av att socialtjänsten finns på olika arenor och att man avdramatiserar socialtjänstens roll som myndighetsutövare och gör den mer tillgänglig för samhället.

Socialtjänsten måste nå familjerna. Det handlar om att uppmuntra till samarbete i stället för att överlämna till socialtjänsten.

I skolan, där barn och unga är hela dagarna, finns alla förutsättningar att jobba på det sättet. Känner man oro för ett barn ska man bjuda in socialtjänsten, barnet och familjen och erbjuda förebyggande insatser. Det är ett ypperligt sätt, herr talman, att avdramatisera socialtjänsten och skapa öppenhet och samarbete.

(Applåder)

Anf. 14 EVA OLOFSSON (V) replik:

Herr talman! Som framgick när jag var uppe och talade är vi också glada över dessa förslag, även om vi tycker att de kunde ha kommit lite snabbare.

Barnskyddsutredningen hade ett förslag som inte finns med. Det oroar mig när jag hör socialsekreterare berätta att det i många stadsdelar och städer inte finns några erfarna socialsekreterare på den enhet som jobbar med barn. De som finns är nya och får dålig introduktion, och personalomsättningen är hög.

Barnskyddsutredningen lade fram ett förslag för att tydliggöra kraven på introduktion och stöd av erfarna kolleger när man ska börja jobba med sådant som att bedöma om utredningar ska starta, göra utredningar och ta beslut om ett barn ska omhändertas.

Barnskyddsutredningen konstaterade att detta inte hade lösts på frivillig väg utan att det fanns stora brister vad gäller att få erfarna socialsekreterare, ofta med utbildning utöver socionomexamen, att jobba med dessa frågor och finnas som stöd.

Barnskyddsutredningen föreslog därför att det skulle inrättas en ettårig specialistutbildning, en fördjupad utbildning på avancerad nivå, och att man på längre sikt skulle se till att alla kommuner hade tillgång till ett sådant specialiststöd i den sociala barn- och ungdomsvården.

Jag undrar hur Folkpartiet och Maria Lundqvist-Brömster ser på denna fråga. Kommer det att komma och är det en viktig fråga för er? Vi har lyft upp detta här och i vår reservation, för vi tror att man måste öka kompetensen betydligt när det gäller stöd till de socialsekreterare som jobbar med dessa viktiga och svåra frågor.

Anf. 15 MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (FP) replik:

Herr talman! Ja, det är viktiga och svåra frågor. Jag har också i kontakter med socionomer fått information om att unga socionomer kommer ut i kommunerna, får tunga ärenden att handlägga och ibland lämnar socialkontoren för att de känner att de inte mår med.

Regeringen föreslår i propositionen att man ska försöka hitta en samverkan för introduktion och utbildning. Det finns ett stycke som handlar om att utbildning och kompetenshöjning måste samordnas.

Vad gäller kraven på socialsekreterare hänvisar regeringen till Behörighetsutredningen.

Mycket längre har vi inte gått i denna fråga.

Jag tror att det är viktigt att kommunerna har kompetensstöd på olika sätt så att de har specialister som de kan kommunicera med och jobba med i svåra ärenden. I de flesta kommuner har socialsekreterare handledare som de får handledning av och kan konsultera i till exempel svåra barnavårdsärenden. Den kompetensen finns, och den resursen ska socialsekreterarna ha redan i dag.

Anf. 16 EVA OLOFSSON (V) replik:

Herr talman! Barnskyddsutredningen konstaterade att socialsekreterarna ska ha det, men det har de inte.

Jag kan av det här inte utläsa om det är en fråga som Folkpartiet driver och vill få igenom. Jag fick bara svaret att detta är något som man tittar på i en behörighetsutredning. Därför undrar jag var Folkpartiet står.

Vad gäller barnkonventionen kan jag konstatera att Folkpartiet ser detta som ett steg mot att inkorporera barnkonventionen i svensk lag medan Moderaterna argumenterar om alla problem och att man nog inte vill ha det så. Hur kommer detta att gå, undrar jag då. Det handlar ju i hög grad om hur man kommer att tolka utredningens resultat. Vi vet att Norge har det, och vi har kunnat titta på och följa utvärderingarna. Det lär därför inte hända något alldeles nytt som inte har hänt i Norge.

Jag skulle vilja fråga om vi kommer att få ett förslag om barnkonventionen som lag. Kommer vi att få ett sådant förslag som riksdagen kan ta ställning till före valet? Jag ser att det finns stor oenighet bland regeringspartierna.

Anf. 17 MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (FP) replik:

Herr talman! Eva Olofsson frågar hur Folkpartiet ställer sig till socio-
nomutbildningen och kompetensen hos socialsekreterarna. Eftersom jag jobbar med barnärenden kan jag säga att vi antog en rapport vid förra landsmötet där vi tydligt deklarerar att det ska finnas specialistkompetens hos de socialsekreterare som hanterar barnärenden. Det är vår uppfattning.

När det gäller barnkonventionen tycker vi, precis som föregående talare sade, att det är bra att utredningen görs så att vi kan titta på den praktiska tillämpningen och jämföra med de länder som har inkorporerat lagen. För Folkpartiets del har vi ett landsmötesbeslut om att inkorporera barnkonventionen. Det är alltså det vi strävar efter.

Anf. 18 RICKARD NORDIN (C):

Herr talman! Jag skulle vilja börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationerna.

FN:s barnkonvention fyllde häromdagen 23 år. Det är den självklara grunden för allt arbete kring barnens rätt. Den förtydligas av regeringen i *Strategi för att stärka barnens rättigheter*. Den senaste strategin ställde sig riksdagen bakom för snart två år sedan.

Tanken med strategin är att ha ett dokument som ska vara vägledande i prioriteringarna inte bara på den nationella nivån utan även på den kommunala och regionala. Att stärka barns rättigheter är inget som bara görs internationellt och nationellt, utan mycket sker också regionalt och lokalt. Det kanske allra viktigaste för det enskilda barnet är just vad som händer på den lokala arenan – skolan, förskolan, socialkontoret, fritidsgården och barnavårdscentralen.

I strategin beskrivs att all lagstiftning som rör barn givetvis ska utformas i överensstämmelse med barnkonventionen. Det har under det senaste året varit en av de mest debatterade frågorna. Tyvärr har det blivit en fråga om lagteknik snarare än en fråga om konkreta förbättringar av svensk lag. Debatten har förenklats till att man är för eller emot att barnkonventionen ska bli svensk lag.

Låt oss ta det från början. Svensk tradition är att när man skrivit under en internationell konvention och ratificerat den, det vill säga godkänt den i Sveriges riksdag, ska den översättas i svensk lag. Man går igenom all relevant lagstiftning för att den ska överensstämma med den aktuella konventionen. Metoden kallas inom juridiken för transformering. Transformering som metod kräver att man successivt och kontinuerligt anpassar nationell lagstiftning och rättstillämpning allteftersom samhället förändras.

Inte minst med utgångspunkt i en rad uppmärksammade asylärenden har diskussionen varit het det senaste året, och frågan har väckts om man inte, i stället för att transformera, borde införliva hela konventionen direkt i svensk lag. Den metoden kallas för inkorporering; det är det vi diskuterat i dag. I Sverige har den metoden använts en enda gång tidigare. Det handlade om Europakonventionen för mänskliga rättigheter. För att Sverige skulle kunna bli medlem i EU var vi tvungna att inkorporera den i svensk lagstiftning.

Det första steget i att ta ställning till hur barnkonventionen ska hanteras juridiskt är givetvis att ta reda på i vilken utsträckning svensk lag i dag överensstämmer med konventionen. Det gjordes en omfattande genomgång som blev klar 2011. Sammanfattningsvis kan man säga att den utredningen kom fram till att svensk lagstiftning över lag står i god överensstämmelse med rättigheterna i barnkonventionen. Man konstaterade också att de svenska reglerna ofta överstiger de minimikrav som ställs i konventionen. Givetvis finns det förbättringsbehov. Det är bland annat därför vi i dag debatterar en proposition som tar itu med några av dessa.

Svensk juridik bygger på att riksdagen stiftar lag som sedan myndigheter och domstolar tillämpar. Om riksdagen är missnöjd med hur domstolarna tolkar lagen kan lagen ändras. Om FN:s barnkonvention skulle vara lag och en svensk domstol baserat på konventionstext skulle döma i ett ärende finns inte längre möjligheten att korrigera genom lagändring eftersom en konventionstext inte får ändras. Man ska också vara medveten om att FN:s barnkonvention är resultatet av en kompromiss mellan FN:s alla medlemsstater, vilket gör att artiklarna inte alltid är helt tydliga. Oro för en inkorporering har faktiskt lyfts fram av personer som själva var med och skrev konventionen.

Slutsatsen har för regeringens del blivit att frågan om inkorporering, fortsatt transformering eller både och ska utredas. Här ingår att även utreda de tilläggsprotokoll som finns. Utredningen ska titta på internat-

ionella erfarenheter av båda metoderna och därefter väga för- och nackdelar.

Vi i Centerpartiet vill lansera en alternativ lösning. Barnkonventionen har fyra portalparagrafer:

- Inget barn får diskrimineras på grund av härkomst, kön, religion, funktionshinder eller andra skäl.
- Barnets bästa ska vara vägledande vid allt beslutsfattande och vid alla åtgärder som rör barn och unga.
- Barn och unga ska tillåtas att utvecklas i sin egen takt och utifrån sina egna förutsättningar.
- Barn och unga ska ges möjlighet att framföra och få respekt för sina åsikter i frågor som berör dem.

Dessa fyra portalparagrafer skulle kunna lyftas in i regeringsformens rättighetskapitel tillsammans med andra grundläggande fri- och rättigheter, och resterande delar av konventionen skulle kunna transformeras. En gyllene medelväg? Jag vet inte, men man borde definitivt göra en utredning. Jag tror att det vore klokt att utreda det hela och se hur man tillämpar saker och ting i praktiken. Jag tror nämligen inte att det är så enkelt att om bara konventionen inkorporerades skulle ett antal uppmärksammade fall med utvisningshotade barn få en annan utgång. Jag är heller inte övertygad om att den nackdel som följer av att riksdagen inte längre kan styra lagstiftningen överväger eventuella fördelar.

Vi i Centerpartiet är pragmatiska. Vi tycker att det är viktigt att alla möjligheter utreds. Därför är vi glada att vi tillsammans med de andra allianspartierna kommit överens om att tillsätta en utredning. Vi är eniga om att vi ska utreda. Sedan får vi se vad utredningen kommer fram till, och därefter kan vi ta ställning till hur vi går vidare. Det är olyckligt att redan från början bestämma sig för vad man vill att utredningen ska komma fram till, för då blir den inte förutsättningslös.

Vilken juridisk metod som används är egentligen underordnat. Det finns inga enkla genvägar, inga alexanderhugg, utan det är ett tålmodigt, stundtals slitsamt och framför allt långsiktigt arbete som är det enda hållbara för att vi ska kunna stärka barns rättigheter.

En viktig granskning av hur Sverige följer barnkonventionen görs av FN:s barnrättskommitté. Vid den senaste granskningen kom man fram till att det finns behov av ändringar i svensk lagstiftning. Där har vi bland annat dagens proposition och även andra saker på gång. Regeringen har gjort ganska mycket. Exempelvis är regeringen numera överens med Miljöpartiet om att alla barn ska få vård på lika villkor och oavsett av vilken anledning de upprätthåller sig i Sverige.

När det brister i tillämpningen av lagstiftningen är det viktigt att skärpa tillsynen, vilket också har skett. Det är även viktigt att stärka barnets rätt att få sin sak prövad juridiskt. Här har vi barn- och elevombud, barns rätt att komma till tals vid vårdnadstvister och flera andra exempel.

Det är viktigt att minska risken för att barn far illa, att uppmärksamma riskerna innan saker och ting sker. Här har regeringen tillskjutit pengar för att skapa ökad kunskap bland vuxna personer i barns närhet

Prot. 2012/13:29
22 november

*Stärkt stöd och skydd
för barn och unga*

om hur man upptäcker att barn far illa. Alla yrkesgrupper som någon gång handskas med barn har ett ansvar. Man skulle till exempel kunna lyfta fram tandläkarnas möjligheter att i munnen och ansiktet se om ett barn varit utsatt för misshandel.

Ett annat av regeringen utpekade område handlar om att barn ska ges förutsättningar att uttrycka sina åsikter i frågor som rör dem. Det är ett område där Sverige har haft brister. I och med propositionen som vi debatterar ska unga få mer att säga till om i ärenden som rör dem, och de ska ha en namngiven socialsekreterare som de kan vända sig till. Dessutom finns det skrivningar i den nya skollagen som poängterar skolans ansvar för att barn ska få kunskap om sina rättigheter.

Skola och socialtjänst i all ära, men de kommer ofta in när föräldrarna har misslyckats. Första steget måste därför vara trygga föräldrar. Det är de som står barnet närmast och ska se sitt barns behov. Det börjar redan på barnavårdscentralen. Därför har regeringen tagit initiativ till att utvärdera vilka typer av föräldrastöd som fungerar bäst.

Låt mig avsluta med tre viktiga slutsatser för att barns rättigheter ska förstärkas. För det första: Lyssna till barn och ta deras förslag på allvar. För det andra: Stöd föräldrarna och våga arbeta förebyggande. För det tredje: Samarbeta och samverka så att barns behov inte faller mellan stolarna.

Det må låta ganska klyschigt, men det kanske finns en anledning till att det är klyschor. Jag och Centerpartiet är övertygade om att det är tre framgångsrecept för att vi ska kunna ge barn en bättre uppväxt och en framtid där alla kommer till sin rätt.

(Applåder)

Anf. 19 EVA OLOFSSON (V) replik:

Herr talman! Jag ska inte förlänga diskussionen om för- och nackdelar med om barnkonventionen inkorporeras som svensk lag. I debatten brukar det sägas att de enda som är emot är Moderaterna och Sverigedemokraterna. Jag fick ett argt meddelande på Facebook när jag någon gång skrev att Centerpartiet inte var för. Nu har jag stått och lyssnat på Rickard Nordin, och min slutsats är att Centerpartiet inte har tagit tydlig ställning för att barnkonventionen ska bli svensk lag. Eller har ni det? Jag vill bara ha ett ja eller ett nej på den frågan.

Anf. 20 RICKARD NORDIN (C) replik:

Herr talman! Centerpartiets ståndpunkt är att barnkonventionens fyra portalparagrafer ska föras in i regeringsformens rättighetskapitel och att övriga delar ska transformeras. Det gör att vi får en väsentligt tydligare del när det gäller de fri- och rättigheter som barn har och att vi sedan kan stärka barns skydd, så att vi kan gå längre än konventionen på många områden. Det tror vi är den bästa vägen.

Anf. 21 EVA OLOFSSON (V) replik:

Herr talman! Alla partier som vill göra barnkonventionen till svensk lag vill vad jag vet också gå längre i frågan, och det är viktigt att göra det. Jag konstaterar bara att det av regeringspartierna är Kristdemokraterna och Folkpartiet som tagit tydlig ställning. Det är min slutsats.

Anf. 22 RICKARD NORDIN (C) replik:

Herr talman! Vi håller fast vid att vi tycker att detta ska utredas. En del bör då vara att se över ett tredje förslag, ett sidoförslag om att föra in portalparagraferna i rättighetskatalogen. Det finns människor här i Sverige som varit med och skrivit barnkonventionen. Internationella Rädda Barnens ordförande, som var med och skrev det hela, är orolig för att det skulle kunna bli ett tak på det hela, så att man lutar sig tillbaka och tycker att vi inte behöver gå längre.

Vi tycker att det kan vara rimligt att se på en tredje lösning och är beredda att vända på alla stenar. Vi vill inte låsa fast oss vid att vi ska göra det till lag eller att det ska transformeras, utan vi har ett tredje alternativ som vi också vill utreda, för vi tror att det är viktigt för att stärka barns rättigheter.

Anf. 23 ANDERS ANDERSSON (KD):

Herr talman! Det vi har i kammaren här i riksdagen i dag är något av en barndebatt. Egentligen kan det inte vara bättre. Finns det något ämne som vi alla älskar att tala om är det barn. Det vi nu har att resonera och föra samtal om är barns rättigheter, barns behov och hur vi genom lagstiftning säkerställer att barns röst blir tydlig och hörd.

Vi har nu att behandla 220 sidor propositionstext i ett betänkande. Det var någon som bad mig: Ge mig ett snabbt besked om vad detta handlar om som ett barn kan förstå! Jag fick tipset: Den här propositionen handlar om att skriva lag utifrån ett enmetersperspektiv. Mycket lagstiftning sker med vuxnas ögon. Det handlar om vad vi som har levt igenom en hel del år av livet ser och tycker. I denna proposition om att stärka stödet och skyddet för barn och unga ser man det från ett 100-centimetersperspektiv i stället för ett 175-centimetersperspektiv. Jag tror att detta sammanfattar mycket av vad propositionen innehåller. Barns behov och barns rättigheter har varit utgångspunkten för regeringens arbete. Man har kommit fram till lagförslag som stärker barns rättigheter samt de skyldigheter som olika myndigheter har att rätta sig efter. Förslagen ska bidra till att forma ett bättre samhälle.

Herr talman! Om FN:s barnkonvention vore lag skulle barns rättigheter få mer gehör, inte minst i rättsprocessen. Detta är min uppfattning och en uppfattning som vi kristdemokrater har redovisat vid åtskilliga tillfällen. Det är därför jag välkomnar att regeringen nu tillsätter en utredning för att undersöka fördelar och nackdelar med att inkorporera barnkonventionen i svensk lag. Detta är ett viktigt framsteg i regeringens barnpolitik och en linje som vår barnminister Maria Larsson givit uttryck för vid flera tillfällen.

Var och en som följer denna debatt och som följer regeringens olika ageranden kan notera att de fyra allianspartierna går i takt åt rätt håll. Tillsammans lyfter man fram barns trygghet och barns rättigheter. Propositionen *Stärkt stöd och skydd för barn och unga*, som jag inledde med att tala om och som vi nu ska ta ställning till, är en tydlig förbättring av en lagstiftning vi inte varit nöjda med. Vi vill gå längre och tydliggöra barns röst. Den är värd att respekteras och ska respekteras.

Denna proposition är en viktig uppföljning av propositionen *Strategi för att stärka barnets rättigheter i Sverige*, som bland annat Rickard citerade ur och som vi tidigare behandlat i riksdagen. Den sätter fokus på

Prot. 2012/13:29

22 november

*Stärkt stöd och skydd
för barn och unga*

olika myndigheters men inte minst kommuners, landstings och regioners ansvar när det gäller barns rättigheter, som att bli respekterad och få stöd. Den strategin var ett viktigt moment i hela vår barnpolitik. Utifrån de propositioner som vi tidigare behandlat och dem som vi ska behandla i dag är det klart att jag är glad över att vi fått beskedet att regeringen avser att tillsätta en utredning för att göra en analys och därefter kanske möjliggöra en inkorporering av barnkonventionen i svensk lag.

I vår tid råder samstämmighet om hur viktiga barns rättigheter är. För 100 år sedan hade man en annan syn på barn. Barn fick då arbeta tidigt och ofta. De fick dessutom ta vuxenansvar långt innan de var mogna för det. Barn skulle vara tysta och lyda. På den tiden var det okej att slå och aga i uppfostrande syfte. Tiderna har som tur är förändrats i många avseenden, och det välkomnar vi, även om man ibland kan märka att den gamla synen smyger sig på och dyker upp i debatten. Det är därför det är viktigt att markera att de mänskliga rättigheterna tillhör alla. Men vi behöver särskilt arbeta för att säkerställa att de mänskliga rättigheterna inte kränks för barn och att barns rättigheter alltid lyfts fram.

Regeringen är nu överens om att en utredning ska tillsättas. Den ska se på för- och nackdelar med att inkorporera barnkonventionen i svensk lag. Vi kristdemokrater har ambitionen att barnkonventionen ska inkorporeras. Vi har lyssnat på Rädda Barnen, Barnombudsmannen och barnläkare och tror att det är rätt inriktning, samtidigt som vi välkomnar att denna utredning nu tar ett steg framåt i debatten om barnkonventionen.

Barnkonventionen som lag tror jag skulle innebära att barns rättigheter kunde komma fram tydligare, inte minst i de rättsliga processerna. Därmed skulle barn få ett starkare skydd. Erfarenheterna från Norge, som 2003 gjorde konventionen till norsk lag, pekar i den riktningen. De norska exemplen framkom när barnminister Maria Larsson i maj i år bjöd in till ett nordiskt seminarium, där man fick redovisning av och analyserade erfarenheter från våra nordiska grannländer. Barns rätt att göra sin röst hörd måste förstärkas. Många barn som ringer Bris eller kontaktar andra telefon- och webbtjänster dit man kan vända sig pekar på att vuxna inte lyssnar. Att man bör ändra på detta, så att vi vuxna blir mer lyhörda, är en av de viktiga signalerna när det gäller dagens debatt och proposition.

Herr talman! Jag är övertygad om att de flesta som med gott uppsåt arbetar nära barn, i frivilligorganisationer, på fritidsgårdar eller i skolor, strävar efter att lyssna till hur barn vill ha det. Men det sker ändå inte alltid metodiskt och med den kunskap och utbildning som krävs. I många fall skulle socialtjänsten ha varit den naturliga samarbetspartnern för barn och ungdomar. Men på alltför många håll saknas tilltron och tilliten till socialtjänsten. Därför behöver kommunerna göra sin socialtjänst öppen och tillgänglig och sprida informationen till barn och ungdomar att man är till just för dem.

Ett sådant uppdrag ges nu i den proposition som regeringen lägger fram. Vi kan notera att regeringens proposition markerar att socialtjänstlagen ska ändras och att vi ska ha ett aktivare arbete i socialnämnderna för barns rätt. Det är ett viktigt steg för att stärka skyddet för barn som far illa eller riskerar att fara illa. Vi vuxna måste se barnen som individer och lyssna på dem.

Herr talman! Ur barnets perspektiv är det viktigt att få komma till tals. Det gäller alla barn och framför allt barn som lever i en utsatt situation. Inom socialtjänsten krävs ibland beslut om sociala åtgärder som kan vara omvälvande för en familj. Varje barn som placeras i familjehem eller i hem för vård eller boende ska därför ha en egen socialsekreterare. Detta ingår i regeringens framlagda förslag, som vi nu ska behandla i riksdagen och fatta beslut om i eftermiddag. Detta ger det placerade barnet en bättre möjlighet att berätta om sin situation och även slå larm vid missförhållanden.

Enligt min mening borde denna rättighet att ha en egen socialsekreterare ha tillkommit långt tidigare. Det är många som tycker så, och jag kan instämma.

Så tyckte också de ungdomar som vi i socialutskottet hade möjlighet att träffa vid en överläggning, där de fick berätta om sina erfarenheter av att ha varit placerade i familjehem eller HVB-hem. De råd som vi fick av dessa ungdomar var entydiga, råd som också regeringen fick ta del av, och den proposition som vi nu har visar att regeringen och barnminister Maria Larsson har lyssnat in dessa erfarenheter från ungdomarna.

Det är därför som jag välkomnar regeringens förslag som bland annat markerar rätten till en egen socialsekreterare men också en rad andra förbättringar som stärker barns rättigheter. Jag ser propositionen som ett tydligt steg framåt när det gäller barns rättigheter och när det gäller att skapa en ökad trygghet för barn och ungdomar i vårt land.

Herr talman! Med dessa synpunkter vill jag yrka bifall till propositionen och förslaget i socialutskottets betänkande SoU4.
(Applåder)

I detta anförande instämde Annika Eclund (KD).

Anf. 24 MEERI WASBERG (S):

Herr talman! Samhället ska prioritera barn och ungdomar som behöver stöd och hjälp, även i tider av ekonomisk kris. Allt annat är oacceptabelt och ett slöseri med mänskliga resurser. Vi har ett gemensamt ansvar för alla barn. Alla barn har rätt till en bra uppväxt och möjligheter att utvecklas efter sina egna förutsättningar.

De insatser som samhället tillhandahåller måste hålla hög kvalitet och vara likvärdiga över landet. Kritik från bland annat tillsynsmyndigheter, barnrättsorganisationer och enskilda pekar på brister som behöver åtgärdas. Det handlar om brister i handläggningen, ansvarstagande och skydd för barn, skillnader mellan kommuner, bristande delaktighet och tillämpning av barnperspektivet.

Barnskyddsutredningen från 2009 hade flera intressanta förslag. Det är ju väldigt intressant att regeringen nu har tagit fasta på några av dem, men det som är bekymrande är att det tog mer än tre år för regeringen. Det visar att frågan inte är högprioriterad.

Förslaget om att knyta en socialsekreterare till varje placerat barn är en nödvändig uppstramning av systemet men löser inte alla problem. Socialsekreterarna har en enormt svår uppgift och en ofta oerhört pressad arbetssituation. De måste ges nödvändig möjlighet att ägna tid till kontakten med barn och unga. Det är också viktigt att socialnämnden blir

skyldig att tillhandahålla relevant utbildning för de familjehem och institutioner som ska ha avtal med kommunen vad gäller placering av barn.

Det finns dock en viktig punkt där vi är oense med regeringen. Det har framkommit vid andra anföranden, och det handlar om barnkonventionen. Vi har lagt en motion om att regeringen ska få i uppdrag att lägga fram förslag om att barnkonventionen bör bli svensk lag och hur det ska gå till.

I propositionen skriver regeringen: "Barnkonventionen uttrycker ett förhållningssätt till barn som sätter barnet i fokus vid beslut eller åtgärder som berör ett enskilt barn eller en grupp barn. Detta innebär att vid beslut som rör barn ska ansvarig beslutsfattare överväga om barnet eller barnen berörs och i så fall på vilket sätt. Att anamma ett barnperspektiv handlar om kunskaper, attityder och arbetssätt. Det speglar synen på barn som fullvärdiga medborgare och kompetenta individer som ska bemötas med respekt i alla sammanhang. Riksdagens mål för barnrättspolitiken, som utgår från barnkonventionen, är att barn ska respekteras och ges möjlighet till utveckling och trygghet samt delaktighet och inflytande."

Vi delar uppfattningen att barnets rätt ska sättas i fokus vid beslut och åtgärder som berör ett enskilt barn eller en grupp barn. Men arbetet med detta har nu pågått i 20 år. Det har funnits gott om tid.

Konventionen antogs som sagt 1989. Sverige ratificerade konventionen 1990. Praktiskt taget alla världens stater har anslutit sig till barnkonventionen, och det finns olika sätt att se till att man vidtar alla lämpliga lagstiftningsåtgärder och administrativa åtgärder för att kunna genomföra de rättigheter som erkänns i konventionen.

Den metod som vi har valt hittills, transformering, är en metod som har tjänat oss väl på många sätt, men det är dags att ta nästa steg, och därför står vi fast vid vår uppfattning om att barnkonventionen bör inkorporeras. Det handlar inte om att göra det hafsigt, och det är en väsentlig skillnad mellan att ha en utredning som frågar *om* och en utredning som frågar *hur*.

Det finns alltså många delar i propositionen som vi tycker är bra, men det finns en punkt där vi har en annan uppfattning. Jag vill avsluta med att säga att vi naturligtvis står bakom alla de socialdemokratiska reservationerna, men för tids vinnande yrkar jag bifall till reservationerna 4, 7 och 11.

Anf. 25 HELENA BOUVENG (M) replik:

Herr talman! Meeri Wasberg hade i sitt inlägg lite bekymmer med att det har tagit så lång tid och påstår då att vi inte tar barnfrågorna på allvar. Jag skulle vilja säga att det är precis tvärtom. Vi tar god tid på oss, och vi är noggranna, för vi vill ha en lagstiftning som fungerar i alla delar av vårt land innan vi sjösätter en så viktig lagstiftning som vi gör i dag.

Jag vill fråga Meeri Wasberg beträffande Socialdemokraternas förändring när det gäller barnkonventionen. År 1997 under den socialdemokratiska regeringen bedömde barnrättskommittén att konventionen inte lämpade sig för inkorporering. Kommittén konstaterade att språket i konventionen inte lämpar sig som lagtext, att formuleringarna är vaga och att genomförandet av konventionen mer ska ses som en politisk process.

Man skrev också att barnkonventionen har kunnat ratificeras av snart sagt alla världens stater. Det talar emot en inkorporering eftersom ett sådant dokument naturligen innehåller formuleringar som måste ges en tolkning i varje land efter förhållandena i landet.

Mina frågor till Meeri Wasberg blir naturligtvis: På vilket sätt har barnkonventionen ändrats? På vilket sätt har artiklarna blivit mer tydliga, och varför är man inte beredd att faktiskt vänta och se vad den här noggranna utredningen kommer att komma fram till innan man kräver att en sådan här viktig lagstiftning i så fall skulle komma på plats?

Anf. 26 MEERI WASBERG (S) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja säga så här: Nej, det är ingenting som har ändrats i konventionen i sig. Däremot, precis som Helena Bouveng själv vet, handlar transformeringen om att successivt och kontinuerligt anpassa den nationella lagstiftningen, och det kanske är så att vi nu har kommit i ett läge där det är rimligt att säga att inkorporering borde vara sättet att gå vidare.

Det är också en fråga om att ge utredningsdirektiv som handlar om *ifall* man ska göra någonting eller *hur* man ska göra. Man skulle också kunna tänka sig att en utredning som har det senare uppdraget, nämligen *hur* detta ska gå till, skulle ge en nödvändig vägledning och svar på den typ av frågor som Maria har framfört.

Man skulle också kunna tänka sig att den genomgång som hänvisas till, där man har gått igenom och sett hur långt vi har kommit, skulle kunna ha tjänat som en tillräckligt tydlig vägledning om att det nu är läge att inkorporera barnkonventionen i svensk lag. Frågan är bara hur detta ska gå till och göras på ett bra sätt.

Anf. 27 HELENA BOUVENG (M) replik:

Herr talman! Ni har i er reservation krävt att det ska vara en inkorporering. Ni har inte sagt *om*. Jag tror att vi är väldigt överens om att vi successivt har förstärkt barns skydd. Där är vi ganska överens i väldigt många frågor.

Ni gör ändå anspråk på att vara ett statsbärande parti och att vara ansvariga för en rättssäker lagstiftning. Men utan att invänta den utredning som nu tillsätts, som är väldigt vid och öppen skulle jag vilja säga, säger ni nej till den och kräver redan i dag en inkorporering.

Vi kan se på Norge. De får precis lika mycket kritik som vi får. Vi kan se att kommittén senast förde fram stark kritik mot Norge. Man säger från FN att det handlar om barn i fängelser, kontakter mellan föräldrar i fängelser och deras barn, fosterhemsplaceringar, att trafficking inte bekämpas ordentligt, brist på statistik, bristande rätt att amma sina barn för kvinnor i fängelser etcetera. Man löser inte alla problem med inkorporering.

Min fråga blir fortfarande: Är Socialdemokraterna beredda att genomföra en inkorporering av en lagstiftning utan att man först har gjort vettiga förarbeten? Det ställer jag mig ytterst frågande till.

Anf. 28 MEERI WASBERG (S) replik:

Herr talman! Jag tror att det är möjligt att Helena Bouveng missförstod mig medvetet. Vårt yrkande handlar om inkorporering. Det handlar

inte om att det ska ske hastigt utan att man tänker igenom det, utan det handlar om att ge en utredning ett uppdrag att ta reda på och utreda hur detta ska gå till. Man lär då få svar på de frågor som man behöver.

Helena Bouveng talar om att den utredning som ska genomföras nu är vid och öppen. Mig veterligt är den så pass vid och öppen att direktiven inte är färdigskrivna än. Vad den kommer att landa i vet vi absolut inte. Jag vidhåller att den utredning som redan är gjord borde ge en rimlig vägledning i om det är läge att inkorporera eller inte. Vi uppfattar att det är läge att gå vidare med en inkorporering. Transformeringsen har tjänat oss väl under en lång tid, men samhället har förändrat sig. Det finns skäl till att i dag gå vidare och tala om inkorporering i stället.

Anf. 29 ANDERS ANDERSSON (KD) replik:

Herr talman! Eftersom debatten blev på det här sättet tar också jag chansen att ställa en fråga till Socialdemokraterna. Jag har lyssnat till ditt anförande här nu, Meeri Wasberg, och tagit del av den reservation som har lämnats. Då ställer jag mig en större fråga, och det är denna fundering: Varför hände det så lite under de socialdemokratiska regeringsåren, när ni själva satt vid makten och hade ansvaret, från hösten 1994 fram till 2006?

Jag har fått fram att det var en debatt här i riksdagen under det första året ni hade regeringsmakten, 1995, som lyfte upp frågan om inkorporering. Det tillsattes en utredning under 1996 som kom fram till precis det som Helena Bouveng nu redovisade. Men mellan 1996 och 2006 var det tio år av total tystnad från Socialdemokraterna när det gällde att inkorporera barnkonventionen. Vill du förklara för mig vad denna tystnad berodde på?

Anf. 30 MEERI WASBERG (S) replik:

Herr talman! Jag skulle säga att det nog kan finnas många orsaker till att saker och ting är som de är. Som du själv sade i ditt anförande hade man kunnat önska att de saker som regeringen gör skulle ha gjorts långt tidigare.

Det finns ett gammalt talesätt som säger att den bästa tiden att plantera ett träd var för 20 år sedan. Den näst bästa är i dag. Det kanske är där vi befinner oss just nu. Samhället har förändrat sig. Det kanske finns en annan känsla för hur långt vi har kommit och hur mycket som återstår. Då blir inkorporering det självklara svaret.

Anf. 31 ANDERS ANDERSSON (KD) replik:

Herr talman! Jag tackar för detta svar. Jag valde att följa detta eftersom vi har en kollega i vårt utskott som var statsråd under åren 2002–2006 med ansvar just för barn- och ungdomsfrågorna. I min genomgång hittar jag bara två debatter där barnkonventionen var föremål för diskussion under denna tid. Det är möjligt att det kan finnas några fler. Men tystnaden är ganska talande. Jag välkomnar både Socialdemokraternas och övrigas diskussion om detta enmetersperspektiv, som jag sade. Det handlar om barnperspektivet – barns behov och barns rättigheter.

Jag välkomnar den utredning som regeringen nu har aviserat. Den kommer att kunna ge grund för ett utredningsförslag som innebär att lagstiftningen bygger på stabilare underlag. Det måste vi alltid ha.

Vår ambition som kristdemokrater är att FN:s barnkonvention ska bli en del av svensk lag. Vi tror att det finns fördelar, men vi tvekar inte att låta frågan analyseras när det gäller för- och nackdelar. Det är det ställningstagande som vi kristdemokrater har gjort gemensamt med övriga i alliansregeringen. Det ställningstagande som nu görs i och med utredningen innebär en stor skillnad mot de tolv socialdemokratiska åren av tystnad. Här är det handling, här är det målmedvetenhet och här är det inriktningen på barns bästa som är utgångspunkten för alliansregeringen och barnminister Maria Larssons arbete. Det är jag stolt över, och jag vill inte tillbaka till någon socialdemokratisk tid där tystnad rådde och passivitet var det härskande.

Prot. 2012/13:29
22 november

*Stärkt stöd och skydd
för barn och unga*

Anf. 32 MEERI WASBERG (S) replik:

Herr talman! Det finns många intressanta saker i det du säger, Anders. Först och främst tror jag att du missar ungefär 50 centimeter av barn, för det finns barn som är kortare än en meter.

Det är intressant att ni talar om vikten av att utreda, utreda och utreda. Det låter lite så. Det är möjligt att vi inte gjorde tillräckligt under de år som du nämner. Men i dag, kl. 16.00 i kammaren, har vi möjlighet att kliva snabbare och mer målmedvetet fram än vad Alliansen ger uttryck för. Du har chansen, Anders! Kristdemokraterna, Folkpartiet och Centern till viss del, kanske man skulle kunna uppfatta det som, har chansen att ta det där yttersta steget och gå från ord till handling och inte gömma sig bakom ytterligare en utredning.

Jag måste säga att jag är oerhört förvånad över att den utredning som gjordes inte hade uppdraget att också svara på frågan om detta skulle vara lämpligt och möjligt. Den skulle bara göra en genomgång av hur läget var. Utifrån det kan vi konstatera att vi har ett läge där vi tycker att det är rimligt att gå vidare och inkorporera barnkonventionen i svensk lag. Om man ska göra en utredning ska frågan snarare vara hur än om barnkonventionen ska inkorporeras i svensk lagstiftning.

Jag skulle välkomna att Kristdemokraterna och andra tog sin möjlighet och sin chans nu vid voteringen i eftermiddag. Då kan vi gå snabbare fram och göra verklighet av de vackra ord som du står här och säger.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

8 § Lån till IMF

Lån till IMF

Föredrogs
finansutskottets betänkande 2012/13:FiU17
Lån till IMF (framst. 2011/12:RB5).

Anf. 33 JOHNNY SKALIN (SD):

Herr talman! I betänkandet begär regeringen stöd av riksdagen för att bevilja en kredit motsvarande 70 miljarder kronor till IMF. Om man lyssnar på övriga politiska partier i den här kammaren, åtminstone fler-

talet av dem, hör man att de gärna lyfter fram de positiva aspekterna med förfarandet.

Jag tänkte i första hand fokusera på de mer problematiska aspekterna. Vi ser först och främst att bakgrunden till att IMF begär stödet är att EU och i synnerhet EMU är i kris. Man begär ett ökat stöd för att stötta de länder som inte kan hantera sina egna problem längre. Det beror på att man har instiftat en monetär institution som inte fungerar.

Det finns fler problematiska aspekter med ärendet. Det handlar delvis om hur länge åtagandet gäller. Å ena sidan står det i avtalet att det ska gälla i två år, å andra sidan kan IMF förlänga det i ett år i konsultation med Riksbanken, som därefter kan förlänga avtalet ytterligare ett år. Tidsgränsen rör sig till synes därmed om ungefär fyra år. Avtalet är dessutom öppet för att finansiera de utbetalningar som godkänns under utnyttjandeperioden även efter det att denna tid har löpt ut. Enligt huvudregeln gäller detta upp till tio år efter lånetillfället.

Till detta kommer också den oklarhet som skapar osäkerhet och därmed hög risk för svenska skattebetalare. Vi vet inte vad vi får tillbaka av detta lån till IMF.

Ett beslut om förtida återbetalning av utlånade medel fattas ensamt av IMF och ligger således långt bortom svensk kontroll. IMF kan vidare utnyttja lån för att betala tillbaka lån till en annan långivare som begärt en förtida återbetalning. Det ligger naturligtvis också utanför svensk kontroll. I praktiken kan alltså en situation uppstå där vi ökar den svenska statsskulden för att låna ut medel till IMF, vilka senare används för att betala tillbaka lån till en annan medlem i IMF.

Kan det sägas ligga i allmänintresset att stödja ett monetärt samarbete som svenska folket redan har sagt nej till? Jag tycker inte det. I en folkomröstning tidigare har svenska folket varit mycket tydligt med att Sverige ska stå utanför det monetära samarbetet. Jag anser att vi då inte heller ska vara med och finansiera det när det har misslyckats. Ska vi göra det i alla fall ska vi också först fråga folket om lov att göra det.

Att Sverige saknar kontroll och möjlighet till ansvarsutkrävande i de fall något skulle gå fel förstärker inte heller argumentationen för varför Sverige ska bidra till denna utökade ram.

Det ska också tilläggas att IMF ger en extremt dålig ränta på våra lån till IMF. Det handlar om 0,1 procent. Det är tvärtom vad både statsministern och finansministern har uttalat när de har fått frågan om utökade lån till IMF. Reinfeldt har sagt att lånen sker enligt marknadsmässiga avtal. Så är det på intet sätt. 0,1 procent är väldigt långt ifrån marknadsmässiga avtal. Vi skulle kanske få 2 procent i ränta om vi skulle lägga ut detta på någon form av låneväxlar. Det skulle innebära 2 miljarder kronor i ränteintäkter för staten som vi nu går miste om genom att låna ut de här pengarna till IMF.

Man kan också dra parallellen till Grekland, som med allra största säkerhet kommer att få ta del av det här lånet. De kan över huvud taget inte låna på marknadsmässiga villkor i dag. Om IMF lånar ut pengar till Grekland kommer de troligen att begära en ränta på ca 3 procent. Det kan jämföras med en marknadsränta på 20, 30 eller 40 procent om Grekland mot förmodan skulle lyckas låna upp de här pengarna på den öppna marknaden.

Det är alltså belagt med en stor risk att låta IMF hantera våra skattemedel. Det finns inte någon som med säkerhet kan säga att de här pengarna är 100 procent säkra. Jag har ställt den frågan till våra statsråd. Jag har fått jakande svar eller snarare inget svar alls.

Av den anledningen är det vår utgångspunkt att svenska skattemedel ska stå under svensk kontroll och tillsyn. Vi tycker att bilaterala låneavtal, i huvudsak med våra grannländer eller länder av särskild betydelse för Sverige, är att föredra.

Jag yrkar bifall till Sverigedemokraternas reservation i det här ärendet.

Anf. 34 JACOB JOHNSON (V):

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation nr 2. Det betyder att jag inte anser att riksdagen ska godkänna Riksbankens begäran om att få ingå ett avtal om en kredit till Internationella valutafonden, IMF. Den krediten är alltså på ca 70 miljarder kronor.

Varför säger jag och Vänsterpartiet nej till detta? Vårt huvudargument är de villkor, den så kallade konditionaliteten, som IMF ställer för att bevilja lån till länder. Grekland är ett aktuellt exempel med den långdragna process och de förhandlingar som nu pågår. Vi anser att de här kraven är alltför detaljerade och präglas av en nyliberal slagsida med krav på sänkta löner, privatiseringar, nedskärningar av offentliga välfärdssystem och urholkade fackliga rättigheter.

Vår utgångspunkt är att varje land måste ha rätten att på sina egna villkor kunna utforma sin ekonomiska politik och hur man ska stärka sina offentliga finanser, det vill säga hur mixen av ökade intäkter och minskade utgifter ska se ut. Oavsett om det gäller ett land i nord eller syd måste folket i demokratiska val ha möjlighet att ta ställning till de ekonomiska vägval som varje land ställs inför. Konditionaliteten är enligt vår mening ofta präglad av enkelspårighet och inte anpassad till det enskilda landets specifika situation.

Den ekonomiska krisen inom euroområdet har resulterat i en politisk kris för hela EU. Krisen har föranlett diverse nödlån och krisprogram för en rad länder, till exempel Grekland som står på randen till konkurs.

IMF och de ledande europeiska ledarna ser skuldkrisen som ett utslag av bristande budgetdisciplin. Deras lösning har varit drakoniska besparingsprogram i kombination med hårdare budgetregler. Utgångspunkten för trojkan, där IMF, ECB och EU-kommissionen ingår, har alltför ofta varit att vanliga löntagare ska betala priset för ekonomiska kriser som ofta skapats av avreglerade finansmarknader och en oansvarig banksektor. Krav ställs på länderna att skära ned i offentlig sektor, sänka minimilöner, urholka fackliga rättigheter, genomföra kraftiga besparingar i välfärdsprogrammen och genomföra privatiseringar.

Vi tycker att detta är fel väg att gå. Vi ser med oro hur länder på grund av sitt ekonomiska underläge i förhandlingssituationen har tvingats på en ekonomisk politik som leder till att samhällen kommer att slitas isär av ökade sociala klyftor. Grekland är återigen ett bra exempel på den processen.

Vi anser att IMF:s lånevillkor, konditionaliteten, måste ändras i grunden. Den ekonomiska krisen möts inte genom ensidiga nedskärningar och genom att löntagarnas rättigheter pressas tillbaka. Det finns i stället

stora behov av att öka fokus på investeringar och regleringar av finansiella marknader för att möta krisen. IMF:s program behöver ta betydligt större social hänsyn, och större fokus måste också läggas på jämställdhet mellan män och kvinnor. Fackliga rättigheter och avtal måste respekteras. Ländernas skuldnedskrivningar bör i första hand bekostas av fordringsägarna och inte av skattebetalarna.

Villkoren måste alltså utgå ifrån att varje suverän stat själv ska bestämma inriktningen på sin ekonomiska politik och hur man ska stärka sina offentliga finanser. Om Sverige hade drivit en sådan linje i IMF hade Vänsterpartiet kunnat ställa sig bakom Riksbankens begäran, men så är tyvärr inte fallet. Jag yrkar bifall till reservation 2.

Anf. 35 JÖRGEN HELLMAN (S):

Herr talman! Internationella valutafonden skapades för att upprätthålla ekonomisk stabilitet i världen. IMF ska övervaka finans- och valutamarknaderna samt ge krediter till medlemsländer som befinner sig i kris.

Det är viktigt att IMF har de resurser som krävs för att man ska kunna utföra sitt arbete. Sverige måste vara goda världsmedborgare och hjälpa till så att det finansiella blodomloppet fungerar. Sedan vi gick med i IMF har det gjorts 15 översyner. Det är ingen nyhet. Vi är ett litet land med en mycket öppen ekonomi. Skulle inte betalningsströmmarna i världen fungera är vårt land mycket utsatt.

IMF spelar en avgörande roll i den internationella krishanteringen, och därför är det nödvändigt att IMF har de resurser som krävs för att kunna hantera störningarna och kriserna i den globala ekonomin och i det internationella betalningssystemet.

I den förra finanskrisens spår har vi under denna mandatperiod redan behandlat en utökning av den svenska kapitalinsatsen. Vi har förändrat stadgar och andelar, och förra mandatperioden bemyndigade riksdagen Riksbanken att genom den så kallade reservtanken NAB utöka resurserna för krishantering.

Då som nu tillstyrker vi socialdemokrater Riksbankens förslag i framställningen om att riksdagen godkänner att Riksbanken ingår ett avtal om en kredit till IMF på ca 70 miljarder kronor. Den svenska krediten är en del av en större förstärkning av IMF:s utlåningsresurser som behövs för att säkra en eventuellt ökad kreditefterfrågan från de länder som har bekymmer i skuldkrisens Europa.

Det pågår en debatt som jag tycker är bra om IMF och som handlar om dess rapporter och dess råd om ekonomisk-politiska åtgärder. Vi socialdemokrater delar inte alltid IMF:s slutsatser, men detta ska Sverige föra fram i det löpande arbetet och inte när vi beslutar om kapital eller vilka länder som vi ska kunna låna ut till.

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.
(forts. 10 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.51 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

9 § Frågestund

Frågestund

Anf. 36 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna.

Medel till insatser för arbetslösa

Anf. 37 PATRIK BJÖRCK (S):

Fru talman! Regeringens kärnfråga var att bryta utanförskapet och klara jobben. Det har misslyckats. Arbetslösheten är hög. Varslen rullar över landet. Samtidigt misslyckas var femte rekrytering därför att företagen har svårt att hitta den personal de behöver. Antalet personer som har varit arbetslösa riktigt länge har de senaste åren mångdubblats. Arbetslösheten bland unga i Sverige är hög och växande. I dag är den svenska ungdomsarbetslösheten högre än i jämförbara länder. Regeringen verkar stå utan idéer att möta utvecklingen med.

Trots det allvarliga läget skickar Arbetsförmedlingen tillbaka 3 miljarder kronor bara i år, pengar som borde gå till utbildning och andra insatser för arbetslösa. De fem senaste åren har man lämnat tillbaka nästan 18 miljarder, trots att långtidsarbetslösheten bara växer. Det gör över 20 miljarder som kunde ha använts för att ge långtidsarbetslösa och ungdomar jobb.

Varför använder inte Arbetsförmedlingen sina pengar, när de arbetslösa bara blir fler och fler? Har regeringen inga idéer kvar, när den förda politiken nu visar sig ha misslyckats?

Anf. 38 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Tack för frågan, Patrik Björck! Det är ett angeläget ämne. Vi vet att vi befinner oss i en besvärlig situation där vår del av världen – också Sverige, som är ett litet, exportberoende land – nu påverkas mycket kraftigt av en situation som har drabbat inte minst sydeuropeiska länder. Det här påverkar vårt land i mycket stor utsträckning.

Det är riktigt som Patrik Björck säger att det är oerhört angeläget att möta problemet genom att skapa ett sådant klimat att många vill starta och driva företag och att företag vågar anställa, men också att vi har en bra arsenal av åtgärder för att hjälpa människor tillbaka till arbetsmarknaden när de har förlorat jobbet.

Som Patrik Björck känner väl till finns det i budgeten en lång rad åtgärder, utöver dem som regeringen tidigare har sjuksatt, när det handlar om att möta långtidsarbetslöshet, ungdomsarbetslöshet och andra problem som vi har att kämpa med.

Anf. 39 PATRIK BJÖRCK (S):

Fru talman! Tack för svaret! Hundratusentals arbetslösa, jobb som inte blir tillsatta, pengar som inte används – det kan väl bara kallas för ett misslyckande.

Regeringens misslyckande drabbar inte bara de arbetslösa, inte bara företagen som inte hittar några att anställa, inte bara vår gemensamma välfärd när skatteintäkterna minskar och utgifterna för kommunerna ökar, inte bara pensionärerna som får sin pension urholkad. Regeringens misslyckande drabbar alla.

Vilka konkreta förslag har regeringen för att vända den svåra situationen, eller anser statsrådet inte att situationen är allvarlig? Tror regeringen fortfarande på sina glädjekalkyler från budgetpropositionen?

Anf. 40 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Patrik Björck är väl medveten om de förslag som regeringen har lagt fram i budgeten för att möta den här situationen.

Det tycks nu som om läget blir något allvarligare än vi trodde när vi lade upp budgeten, men i budgeten betonades också att det fanns betydande nedåtrisker. Vi har också bestyckat bland annat Ams med stora resurser för att de ska kunna möta det här problemet. Vi gör ytterligare insatser på över 8 miljarder kronor när det gäller att möta just ungdomsarbetslösheten.

Sedan tror jag att det också är viktigt att man är nyanserad i det här sammanhanget. Sverige befinner sig i en, kontra omvärlden, väldigt gynnsam situation. Vi har en högre sysselsättning i dag än vi hade 2006, men problemen finns där. Dem arbetar regeringen hårt med att möta.

Pensionärerna, nämnde Patrik Björck. Pensionärerna kommer nästa år att få en förstärkning med 4,1 procent, och pensionerna räknas upp utöver den skattesänkning som också kommer att införas. Regeringen är angelägen om att möta arbetslösheten och säkra välfärden i vårt land.

Postens service i glesbygd

Anf. 41 STINA BERGSTRÖM (MP):

Fru talman! Jag skulle vilja ställa en fråga om Postens service till oss som inte bor i de stora städerna, i Hagfors till exempel.

Posten har i år lagt ned sitt företagscenter i Hagfors. Den som vill hämta paket och rekommenderade brev hänvisas till Ica, som är postombud. Men det finns ett viktigt undantag. Det är körkort. Nya och förnyade körkort går inte längre att hämta ut i Hagfors. Dem måste man hämta på posten i Torsby. Mellan Hagfors och Torsby är det sex och en halv mil. Hagforsborna måste alltså ta ledigt från jobbet och åka 13 mil för att hämta sina körkort.

Anledningen till det här är att körkort enligt Transportstyrelsens bestämmelser bara kan lämnas ut av postpersonal. Andra rekommenderade brev kan tydligen Icapersonalen hantera, men inte de med körkort i. Det här ser jag som en fossil bestämmelse som skulle kunna ändras av regeringen.

Jag har nu fått reda på att det möjligen är så att det här ärendet börjar närma sig regeringens bord. Därför vill jag fråga ansvarig minister, Anna-Karin Hatt: När ska Hagforsborna och alla andra människor ute i landet slippa åka onödiga mil för att hämta sina körkort?

Prot. 2012/13:29
22 november

Frågestund

Anf. 42 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Fru talman! Tack för frågan, Stina Bergström! Jag kan börja med ett väldigt rakt och tydligt svar. Ett ärende som närmar sig regeringens bord har jag väldigt svårt att ge något rakt svar på eftersom det helt enkelt inte har landat på regeringens bord ännu. När och om det gör det kommer jag förstås att ta ställning till det.

Däremot är det så i allmänhet att vi under en rad år har sett hur Posten och andra servicefunktioner i samhället har försökt hitta nya sätt att lösa sina samhällsuppgifter på för att också kunna finnas kvar med en stark närvaro i hela landet. Att ha tillgång till postservice, att ha tillgång till betalservice och att ha tillgång till grundläggande samhällsfunktioner är såklart väldigt viktigt för att hela landet ska kunna växa och utvecklas. Där har Posten ett tydligt ansvar. De har starka krav i lagstiftning på att leva upp till att erbjuda en rikstäckande service, inte minst när det gäller att dela ut både post och paket i hela landet.

Anf. 43 STINA BERGSTRÖM (MP):

Fru talman! Tack för svaret! I början av veckan träffade trafikutskottet Postens ledning. Vi fick då reda på att det här är ett ärende som har funnits i många år, lika länge som man har hållit på att lägga ned postkontor och postservice ute i landet. Posten vill ha en lösning på det. Även Transportstyrelsen ser det som angeläget att man ändrar den här bestämmelsen, men ärendet verkar ha fastnat på regeringens bord.

Min fråga är bara: Kommer regeringen att ta tag i den här frågan?

Anf. 44 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Fru talman! I grund och botten är det Postens ansvar, det vill säga Postens ledning och Postens organisation, att hitta bästa sättet att leva upp till de krav som vi ställer i lagstiftningen. Vi ställer väldigt tydliga krav på Posten, både på hur lång tid det ska få ta för ett vanligt brev som man har lämnat in och hur lång tid det ska få ta för paket att delas ut.

För att klara lönsamheten och verksamheten måste självklart Posten precis som alla andra verksamheter kunna genomgå förändringar och genomföra de rationaliseringar som krävs för att kunna inte bara möta de behov som finns utan även klara företagets ekonomiska behov. Det är en del av en sund och helt normal process i ett företag. De gånger det inte fungerar eller om det skulle visa sig att Posten inte lever upp till lagens krav kommer regeringen förstås att titta på detta. Än så länge är dock detta inte en fråga som har landat på mitt bord.

Anslaget till transportsystemet

Anf. 45 LOTTA FINSTORP (M):

Fru talman! Jag vill ställa min fråga till infrastrukturministern.

I infrastrukturpropositionen har regeringen föreslagit ett gigantiskt anslag till transportsystemet om 522 miljarder kronor för perioden 2014–2025. Av detta går 86 miljarder till drift, underhåll och reinvesteringar av järnvägarna, vilket har varit eftersatt i decennier. Det är naturligtvis av största vikt att alla dessa medel används på effektivast möjliga sätt ur såväl ett resenärs- som ett skattebetalarperspektiv.

Därför är min fråga till statsrådet: Hur arbetar regeringen för att säkerställa att dessa satsningar används så effektivt som möjligt och resulterar i mest väg och järnväg för pengarna?

Anf. 46 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Jag tackar för frågan. Inte minst nu när vintern börjar närma sig tror jag att det är rätt många som funderar på om det kommer att fungera att åka tåg.

Vi har en gigantisk utmaning, för vi har en stor sårbarhet i hela järnvägssystemet. I dag har vi dubbelt så mycket i anslag till järnvägens drift och underhåll som vi hade 2006, men den springande punkten är snarare om vi använder pengarna på rätt sätt. Trafikverket är nu en ny myndighet som jobbar som en ren beställare. Man jobbar i nära kontakt och dialog med de olika entreprenörerna och utförarna. Man tittar nu över hur man över tid ska kunna jobba under treårsavtal, jobba mer med innovation och mer med funktionsupphandling.

Där är Trafikverket duktigare på att tala om *vad* som behöver göras, men det handlar om att bjuda in entreprenörerna att innovativt lösa *hur* det ska göras. Jag hade bland annat en stor dialogträff med hela branschen i dag.

Anf. 47 LOTTA FINSTORP (M):

Fru talman! Jag tackar för svaret, men jag undrar också hur regeringen arbetar med att den kunskap och det entreprenörskap som finns inom anläggningsbranschen kommer till sin rätt.

Anf. 48 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Detta är en fråga som drivs av branschen själv, som i sin iver att göra mer och bättre har egna program med förnyelser i anläggningsbranschen. Det kallas FIA. Även Trafikverket jobbar dock med olika typer av projekt där de på ett bättre sätt kan ta till vara den kunskap som finns i branschen.

Vi har också haft en produktivitetskommitté som har jobbat under några år – de blev färdiga tidigare i år – och som har givit förslag till regeringen om bland annat detta med att jobba med funktion mer på totalentreprenad, alltså där den som utför ett arbete och bygger en ny anläggning också tar ansvar över en längre tid. Det är naturligtvis ett nytt sätt att jobba, och jag tror att den viktigaste utmaning jag har fått höra – inte bara från branschen utan även från Trafikverket och alla olika aktörer – är uthållighet. Det handlar också om bra mobility management eftersom vi behöver informera dem som berörs, alltså resenärer och kunder.

Anf. 49 ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Vi hörde just infrastrukturministern slå sig för bröstet om de rekordstora underhållsanslagen. Verkligheten ger tyvärr en annan bild, för de kommande åren sjunker underhållsanslagen för järnvägen. De stora underhållsentreprenörerna varslar personal om uppsägning. Förra veckan varslade Balfour Beatty 50 människor om uppsägning, och denna vecka meddelade Sveriges största entreprenör Infranord att de planerar personalneddragningar.

Jag skulle därför vilja fråga infrastrukturministern hur det kommer sig att de utlovade satsningarna leder till uppsägningar i stället för nyanställningar.

Anf. 50 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Det är en väldigt bra fråga Anders Ygeman tar upp. Många av de avtal som i dag rullar har pågått i ett antal år. Under tiden ställer verkligheten krav på att göra arbeten på tider då människor inte åker på järnvägen eller jobbar vid vägen, vilket innebär mycket kvällar och helger. De senaste vinterproblemen, som vi hade under förrförra vintern och vintern dessförinnan, har också ställt krav på mycket snabbare inställetider. Det innebär att Trafikverket med hjälp av en del av de pengar vi har tillfört bland annat har omförhandlat många av redan befintliga avtal och även utökat dem.

Det pågår också en konkurrens inom branschen, och just därför förs nu samtal om hur man ska kunna få arbetena att rulla ut mycket mer kontinuerligt över åren. Hittills har arbetenas upphandling skett det tredje kvartalet varje år, med ganska kort framförhållning. Det är naturligtvis inte bra i längden. Nu har vi ännu mer pengar som behöver rullas ut.

Anf. 51 ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Jag lyssnade noga, men jag blev ändå inte klok på svaret. Om statsrådet nu har rätt, hur kommer det sig då att det är rekordstora varsel när det är rekordstora satsningar? Varför varslar företagen om uppsägning i stället för nyanställer? Var finns pengarna i verkligheten?

Anf. 52 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Jag tror att man ska vara väldigt medveten om att vi i decennier har haft en järnväg som inte har fått det underhåll den förtjänar. Att komma i gång med ett underhåll och få in duktiga, kunniga människor samtidigt som trafiken har ökat är i sig en flaskhals.

I dag avsätter vi mer än dubbelt så mycket till drift och underhåll varje år som gjordes 2006. Att tro att vi kan lösa detta från en dag till en annan skulle vara att tro på en utopi. Det kommer att ta i storleksordningen sju till tio år. Under tiden behöver vi jobba på ett bättre sätt för att se till att de entreprenörer som finns inte bara behåller sin kunskap utan också behåller sin personal. Därför måste själva arbetet med upphandlingen ske över längre tider och mer spritt över åren. Det är något vi gör.

Frågestund

De pengar vi har tillfört har vi dock redan sett effekt av. Där har man nämligen jobbat med de behov som finns, och det har gjort att vi har mycket bättre punktlighet i dag än vad vi hade för ett antal år sedan.

Könsselektiva aborter

Anf. 53 JULIA KRONLID (SD):

Fru talman! Min fråga går till socialminister Göran Hägglund.

Förra året antogs resolution 1829 i Europarådet, vilken innebär att alla medlemsstater uppmanas att införa åtgärder för att motverka könsselektiva aborter. Enligt uppgift från det danska abortrådet samt läkare i Danmark förekommer det att danska kvinnor åker till Sverige för att genomföra en könsselektiv abort när det inte längre är möjligt i Danmark. I Sverige är det möjligt med fri abort fram till graviditetsvecka 18.

Socialministern har själv tidigare varit drivande i införandet av abortturism men samtidigt uttalat sig kritiskt mot könsselektiva aborter i Sverige. Hur ser socialminister Göran Hägglund på att Sverige har blivit ett turistmål för könsselektiv abort och därmed bidrar till att direkt motverka en resolution som är antagen i Europarådet?

Anf. 54 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Vi kan se att det i vissa länder runt om i världen föds betydligt färre flickebarn än gossar. Det är länder som Kina eller Indien. Det är en utveckling jag tror att många av oss förfäras inför. Vi vill inte se att människor sorteras bort på grund av sitt kön.

I Sverige har vi en abortlagstiftning där man inte behöver uppge något skäl för aborten fram till en viss vecka. Det gör att skälen aldrig registreras; vi vet inte varför aborterna äger rum. Det vi som politiker kan göra är att så långt som möjligt förebygga oönskade graviditeter och därmed aborter. Det är detta arbete regeringen lägger ned mycket möda på, tillsammans med landsting och kommuner.

När det gäller de uppgifter som kom från Danmark med braskande rubriker är det väldigt svårt att säga hur stor mängden är. Det finns ingenting som tyder på att det är särskilt många kvinnor.

Anf. 55 JULIA KRONLID (SD):

Fru talman! Då tolkar jag svaret om uppmärksamheten kring de danska kvinnorna som att det inte finns något som tyder på att det är särskilt många. Det svaret är jag inte särskilt nöjd med. Jag har hört nyheter om att det även kan gälla norska kvinnor eller kvinnor från andra länder, så det är en fråga vi ändå måste reflektera över.

Jag undrar om socialministern trots allt kan instämma något i att det blir en svår kombination i och med det faktum att vi har den mest liberala abortlagstiftningen inom Norden och EU och samtidigt erbjuder medborgare från andra länder att komma hit och genomgå en abort. Det kan innebära att vi urholkar andra länders lagstiftning. Dessa länder kanske har skapat sin lagstiftning för att tillgodose den resolution som kom från Europarådet, där man ställer sig kritisk till könsselektiva aborter. Den resolutionen är inte bara riktad till länder inom Europarådet som har

problem med flickaborter i hög grad, utan den är också riktad till Sverige och till Norden.

Min fråga är: Vad kommer socialminister Göran Hägglund att göra för att Sverige ska ställa upp på resolutionen och för att våra möjligheter till abort inte ska motverka resolutionen?

Prot. 2012/13:29
22 november

Frågestund

Anf. 56 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Europarådets resolution är inte bindande för länder. Vi har naturligtvis den ordningen att riksdagen fattar beslut om de svenska lagarna, och andra länder fattar beslut om sina lagar.

Jag skriver inte under på beskrivningen att Sverige har den mest liberala abortlagstiftningen i Europa om man ser till tillämpningen runt om i länderna.

De rubriker som vi kunde se för en kort tid sedan förefaller inte ha täckning i verkligheten, alltså att det skulle vara en massiv flykt till Sverige av danska kvinnor. Det problemet förefaller vara ganska litet.

Jag säger som jag har sagt tidigare. Jag tycker att det är väldigt olyckligt om vi hamnar i en situation där flickfoster sorteras bort. Jag tycker att det är någonting som inte ska hända.

Men vi har den abortlagstiftning vi har, och den lagstiftningen kommer jag att fortsätta att försvara. Jag tror att vägen framåt är att undvika önskade graviditeter.

Frihandeln

Anf. 57 HANS ROTHENBERG (M):

Fru talman! I tider när det är lågkonjunktur världen över spelar frihandeln, handeln mellan länder, desto större roll. Det kan synas självklart för oss i Sverige att vi ska handla med våra grannar både när och fjärran. Vid världshandelsorganisationen WTO:s möte i Genève i slutet på förra veckan diskuterades frihandeln över världen mycket och hur man kan underlätta kontakter.

Världen sätter stor tillit till de fyra BRIC-länderna, de som står för så mycket tillväxt. Det anmärkningsvärda på detta möte var att varken Brasilien eller Ryssland, som är nyinvalda, var närvarande. Det var inte USA heller. Kina och Indien motsatte sig resolutionen om att ta med klimat-aspekter i handeln.

Jag skulle vilja höra handelsminister Ewa Björlings kommentar till detta och vad Sverige kan göra för att få BRIC-länderna på banan.

Anf. 58 Statsrådet EWA BJÖRLING (M):

Fru talman! Tack, Hans Rothenberg, för en viktig fråga!

Jag har inte riktigt samma uppfattning om de möten som vi har deltagit i. Där har såväl USA, Kina, Indien, Ryssland och Brasilien som alla andra viktiga stora spelare varit med. Men vi noterade vid det senaste tillfället att parlamentariker från vissa länder inte deltog i forumet. Vi tror naturligtvis att en diskussion där alla parlament är med är den bästa diskussionen.

Det ser väldigt mörkt ut när vi talar om multilaterala frihandelsavtal i WTO i dag. Frågan är vad som händer i framtiden. WTO ska snart byta

chef. Vem kommer den framtida chefen att vara, och från vilken världsdelen kommer den personen? Vad kommer man att prioritera?

Möjligheten blir det något slags miniavslut på ett stort multilateralt avtal. Jag tror att det är där som det är mest realistiskt att landa just nu. Men för den skull är det också viktigt att driva bilaterala förhandlingar under tiden.

Anf. 59 HANS ROTHENBERG (M):

Fru talman! Tack för svaret! Det är just så det ser ut i världen nu. I väntan på att Doharundan ska börja röra sig så sakta skapar länder bilaterala avtal. Det bästa för världen vore väl om man kunde komma till ett gemensamt internationellt avtal. Det skulle också bidra mycket till att få både miljö- och klimataspekterna med på banan.

Jag undrar: Hur ser handelsministern på möjligheterna att genomföra en Doharunda, som nu fyller tio år eller någonting sådant, eller att kanske göra ett helt nytt omtag? Vad skulle världen må bäst av?

Anf. 60 Statsrådet EWA BJÖRLING (M):

Fru talman! Det finns flera alternativa vägar att gå, och en sådan tog vi upp på Bali 2007 vid det stora handelsministermötet. Det handlade om ett grönt frihandelsavtal, alltså att underlätta för varor, tjänster och teknologier som är miljövänliga, helt enkelt att göra det enklare och billigare för människor att välja grönt.

Då var det inte ett särskilt stort gensvar. Det har nu ökat, inte minst bland EU-länder. Jag tycker att det vore en utmärkt idé att föra fram vid nästa stora ministermöte på Bali i december 2013. Tid finns att arbeta upp momentum för detta.

Under tiden gäller det att fortsatt driva bilaterala förhandlingar, vilket vi nu gör inom EU, där vi förhoppningsvis snart kan öppna för förhandlingar med Japan. Vi kommer snart att avsluta med Kanada och med Singapore. Vi jobbar med Indien. Vi håller dessutom på att diskutera om vi ska ta steget att börja föra förhandlingar mellan EU och USA. Det finns många andra vägar att gå för enklare handel i världen under tiden.

Utbyggnaden av solenergi

Anf. 61 JENS HOLM (V):

Fru talman! Jag har en fråga till energiminister Anna-Karin Hatt.

Hundratals personer rapporterar till tidningen Ny Teknik att de producerar sin el själva. Den absoluta merparten gör det med hjälp av solceller. Till tidningen säger Anna-Karin Hatt: "Detta visar att det finns ett stort intresse för solel." Exakt så är det förstås. Över tusen personer väntar i dag hos Energimyndigheten på installationsbidrag för solceller.

Men regeringen föreslår nedskärningar på solenergin. Man lägger 60 miljoner kronor nästa år men bara 50 miljoner kronor de kommande åren på stöd till solceller. Det separata solvärmebidraget har regeringen avskaffat. Man kan undra vad solenergin har gjort för ont.

Därför vill jag fråga energiministern: Vilka nya åtgärder ämnar ministern vidta för att främja utbyggnaden av solenergi i Sverige?

Anf. 62 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Fru talman! Tack för frågan, Jens Holm!

Det stämmer att det i Sverige finns ett växande intresse för småskalig el, inte bara solet utan också andra småskaliga lösningar. Det visar att det finns många konsumenter som vill ta saken i egna händer, som vill vara med och göra en egen insats för att ställa om till ett hållbart energisystem.

Det var bakgrunden till att regeringen i budgeten nu i höst bestämde sig för att inte avsluta solcellsstödet, som det var tänkt – det skulle ha avslutats i och med december 2012 – utan att i stället förlänga solcellsstödet till och med 2016, i fyra år till.

Det är för denna typ av stöd en ovanligt lång tidsperiod. Det är sällan som vi i förväg säger att ett sådant stöd ska finnas på plats så lång tid framöver. Men de kommande fyra åren kommer vi att satsa 210 nya miljoner just för att kunna möta och stötta de svenskar som nu står i begrepp att investera i småskaliga soletanläggningar.

Anf. 63 JENS HOLM (V):

Fru talman! I det så kallade jobbmanifestet från valrörelsen 2010 som de borgerliga partierna hade tillsammans står det på s. 37: ”Ytterligare insatser görs för att stimulera utvecklingen av solceller och solvärme.”

Då undrar jag: Vilka ytterligare insatser gör regeringen för att stimulera solceller och solvärme som man lovade i valmanifestet?

Solvärmebidraget är avskaffat. I dag ligger installationsstödet för solceller på 60 miljoner kronor. Det ligger kvar på 60 miljoner kronor nästa år, men för de kommande åren drar man ned stödet. Det låter inte som ”ytterligare insatser”. Det låter som rena nedskärningar, Anna-Karin Hatt.

Anf. 64 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Fru talman! Solcellsstödet är, precis som alla andra sådana här teknikriktade stöd, tillfälliga insatser. Riksdagen hade beslutat att solcellsstödet skulle avvecklas efter den sista december i år. Det skulle inte ha varit en krona till nya solceller vare sig nästa år, året därefter eller hela vägen fram till 2016.

Det har regeringen nu ändrat på. Vi har lagt förslag till riksdagen om att förlänga detta stöd i fyra år, att satsa 210 nya miljoner just för att kunna möta engagemanget, just för att fortsätta att hålla soletekniken under armarna till dess den kan stå på egna ben.

Precis detta har vi gjort med solvärme tidigare. Det har funnits ett solvärmestöd som vi från regeringens sida beslutade att lägga förslag om att avveckla när vi såg att den tekniken kunde stå på egna ben.

Det är precis så den här typen av teknikriktade stöd måste fungera. Vi går in under en tid för att hålla en teknik under armarna, men när den bär sig och kan stå på egna ben ska vi dra bort den typen av stöd. Vi ska inte i onödan använda skattebetalarnas pengar till att subventionera vissa tekniker.

Prot. 2012/13:29

22 november

Frågestund

Frågestund

Anf. 65 LARS JOHANSSON (S):

Fru talman! För ungefär ett år sedan beslutade riksdagen att ta tillbaka bemyndigandet för regeringen att sälja Post Nord eller børsintroducera bolaget. Sedan dess har de arbetat för att utveckla verksamheten och skapa nya jobb för de anställda med tanke på att brevmarknaden har gått ned.

Nu visar det sig att en annan statlig myndighet, Post- och telestyrelsen, ställer mycket tydliga krav på Post Nord att de ska öppna upp sina affärsavtal och offentliggöra rabatter och liknande som de har på marknaden. Det hämmar företagets möjlighet att agera på en öppen postmarknad i Sverige.

Då är min fråga till ansvarigt statsråd: Vad avser statsrådet att göra för att förhindra PTS att ställa den här typen av krav på Post Nord?

Anf. 66 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Fru talman! Jag kan svara på den frågan även om jag inte är ansvarigt statsråd för Posten. Det ansvariga statsrådet Peter Norman är tyvärr inte närvarande vid just den här frågestunden. Däremot är jag ansvarig för Post- och telestyrelsen och kan möjligen med den utgångspunkten göra några reflexioner på den här frågan.

Postmarknaden är ett exempel på en situation där regeringen har både en roll som reglerare och en roll i egenskap av ägare av bolaget Posten. I egenskap av reglerare – vilket är det jag kan kommentera här – är det extremt viktigt att vi från statens sida ser till att ha förutsättningar för en fungerande konkurrens på postmarknaden.

Som ni vet finns det ett par aktörer som bedriver postverksamhet i Sverige. Det har inte minst i storstadsområdena lett till att vi har fått en värdefull pris- och servicekonkurrens som kommer konsumenterna till del. En förutsättning för att ha den konkurrensen är förstås att det finns transparens i de villkor, avgifter och andra förutsättningar som finns kring de bolag som opererar på marknaden, för annars fungerar inte konkurrensen.

Anf. 67 LARS JOHANSSON (S):

Fru talman! Tack så mycket för svaret, även om jag tycker att statsrådet gled undan huvudfrågan. Post Nord har faktiskt ett samhällsuppdrag att se till att postverksamheten fungerar i hela landet. Då är det viktigt att de också har möjlighet att agera i storstäderna, där det finns många olika former av postverksamhet, så att man inte låter enbart privata aktörer agera där, för då kommer staten att tvingas subventionera Post Nord för att företaget ska kunna upprätthålla sitt samhällsuppdrag för hela landet.

Den poängen måste man se när man tittar på möjligheterna för Post Nord att utvecklas och kunna ge jobb för de människor som successivt får lämna posten på grund av att marknaden för brevframsändelser av olika slag minskar. Det är närmare 24 600 anställda för närvarande. Det är viktigt att de ges samma möjligheter som andra företag på postmarknaden.

Varför ska det här företaget offentliggöra sina affärsplaner, medan andra privata aktörer inte behöver göra det? Det blir ju osund konkurrens. Det är inte konkurrens på lika villkor.

Prot. 2012/13:29
22 november

Frågestund

Anf. 68 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Fru talman! Vi har sedan ett antal år tillbaka – tack och lov, skulle jag vilja säga – avskaffat Postens monopol i Sverige. Men Posten är fortfarande den helt dominerande aktören på den svenska postmarknaden. Den som kommer näst därefter är Bring Citymail, som i vissa delar av landet tar upp värdefull konkurrens med Posten, till konsumenternas nytta.

Intrycket att Post Nord och Posten inte skulle finnas i svenska stadsområden tror jag knappast någon känner igen sig i. Gå runt i vilken stadsmiljö som helst, så ser man att de som är absolut dominerande också i stadsområdena är Posten, både när det gäller distribution av brev och när det gäller paket.

När det finns en dominerande aktör på marknaden och man från regleringshåll vill se till att få en fungerande konkurrens är det extremt viktigt att vi ställer krav på att det finns en transparens i prissättningen och att det är möjligt att se vilka avgifter företaget tar ut, så att konkurrensen kan fungera. Det gäller på postmarknaden, det gäller på telemarknaden och det gäller på alla de tidigare monopolmarknader där vi har avreglerat men där det fortfarande finns en dominerande aktör.

Vårdyrkets attraktivitet

Anf. 69 FREDRIK MALM (FP):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till socialminister Göran Hägglund i ett ämne som är väldigt angeläget för mitt eget parti, Folkpartiet, men också för socialministerns parti, Kristdemokraterna.

Vi står inför en generationsväxling på arbetsmarknaden. Det sker samtidigt som de demografiska förändringarna leder till att allt färre människor ska försörja allt fler. En åldrande befolkning ställer också stora krav på välfärdssektorn, framför allt inom vården. Samtidigt blir vårdyrket allt mindre attraktivt, och nyrekryteringen haltar enligt en hel del studier.

Med anledning av detta vill jag fråga socialministern om han avser att vidta några åtgärder för att göra vårdyrket mer attraktivt.

Anf. 70 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Tack, Fredrik Malm, för en viktig fråga!

Det här är en fråga som diskuteras bland annat inom regeringens framtidskommission. Ett av de teman när det gäller framtida utmaningar som berörs där handlar om just den demografiska utvecklingen och effekterna på arbetsmarknaden. Vi har kurvor som visar att vi kommer att vara fler som är gamla på samma gång ungefär, samtidigt som vi kommer att ha väldigt många som avgår från arbeten inom välfärdssektorn, precis som Fredrik Malm säger.

Jag tycker att vi ska möta detta på åtminstone tre olika sätt. Det ena handlar om att arbetsgivarna på de här områdena måste bli mer aktiva och säkerställa goda villkor som gör detta till attraktiva arbetsplatser.

Det andra tror jag handlar om att förändra och förbättra utbildningarna på området. Där gör utbildningsminister Jan Björklund en del saker ytterligare för att förstärka.

Det tredje som jag vill säga är att fler unga måste välja yrkesinriktning efter var det finns en möjlighet att få jobb, och här finns det möjlighet att få jobb.

Anf. 71 FREDRIK MALM (FP):

Fru talman! Tack till socialminister Göran Hägglund för svaret!

Det finns även en annan aspekt av detta som är oerhört viktig i ett land som Sverige, som är ett stort land med många människor. Vi blir allt fler. En del bor i större städer, medan andra bor på mindre orter. Det finns socioekonomiska skillnader. Det är oerhört viktigt att inte bara vården utan hela hälsosektorn och hela välfärden är likvärdig i hela landet.

Det finns en stor risk om vi inte klarar utmaningen att göra vårdyrket mer attraktivt att det kommer att hota likvärdigheten för vården i hela Sverige.

Ser socialministern den risken, och hur kan man möta detta? Finns det några särskilda åtgärder?

Anf. 72 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Det är precis som Fredrik Malm säger. I de framtidsscenarier som har skissats ser man att vi möjligen kommer att ha något lättare i de stora städerna att rekrytera personal till vård- och omsorgssektorn, medan det kommer att vara bekymmer i de mer glest befolkade delarna av Sverige, där de yngre kanske drar från hemorten och det blir en äldre befolkning kvar, vikande skattekraft och så vidare.

Då finns det en del viktiga, stabila åtgärder som vi alltid måste tänka in i det sammanhanget. Det handlar om en fungerande skatteutjämning som säkrar resurser i alla delar av landet och självklart nya och växande företag. Men jag tror att vi kommer att behöva tänka ytterligare kring detta.

Inte minst ligger det ett ansvar på kommuner och landsting som arbetsgivare att fundera över: Hur gör vi vår sektor mer attraktiv i en dragkamp om arbetskraft som väntar om hörnet, även om det känns främmande i dag? Hur får vi fler unga personer att välja vård och omsorg? Där kommer ju många av framtidens arbeten att finnas.

It-kapacitetsutredning

Anf. 73 MONICA GREEN (S):

Fru talman! Jag har en fråga till it-minister Anna-Karin Hatt. Ett av sätten att få bukt med massarbetslösheten i Sverige är goda kommunikationer. Ett viktigt kommunikationssätt är it-infrastruktur. Det är inte bara viktigt utan nödvändigt för att hela Sverige ska kunna leva, med väl fungerande och snabba it-lösningar.

Trots att vi har satsat länge på bredbandsutbyggnad får vi ändå höra att det inte fungerar ute på fältet. Det finns brist på it-tekniker. Det finns

ingen riktig standard. Det finns ingen riktig vetenskap om vart linorna egentligen går. En del kallar detta vilda västern.

Beträffande andra kommunikationssätt har Trafikverket gjort en kapacitetsutredning. Kan Anna-Karin Hatt tänka sig att göra en it-kapacitetsutredning?

Prot. 2012/13:29
22 november

Frågestund

Anf. 74 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Fru talman! Tack för frågan från Monica Green! Det stämmer att utbyggnaden av den digitala infrastrukturen verkligen är en viktig framtidsfråga för Sverige. Det är en viktig fråga som kommer att avgöra stora delar av landets möjligheter att växa och utvecklas, så att vi kan ha likvärdiga villkor oavsett var vi bor i landet.

Vi gör därför stora insatser från regeringen på olika sätt för att göra det här möjligt. I och med budgeten föreslår vi en hel bredbandsmiljard för att bygga ut bredband i delar av landet där operatörerna inte bygger ut.

I Bredbandsforum, som Monica Green väl känner till, arbetar vi tillsammans med operatörerna för att undanröja de hinder som kan finnas på vägen.

Samtidigt ser vi till att frigöra alltmer spektrum i luften för att kunna bygga ut det mobila bredbandet så att vi kan täcka de delar av landet där det fysiska bredbandet inte räcker.

Allt det här kommer att räcka långt. Frågan är: Hur långt? Jag planerar att framöver låta en utredare titta på: Hur långt räcker marknadens insatser? Hur långt räcker de saker som vi redan gör, och hur mycket ytterligare kan vi komma att behöva göra framöver för att hela landet ska ha bredband i världsklass?

Anf. 75 MONICA GREEN (S):

Fru talman! En miljon människor står fortfarande utanför it-samhället i Sverige. Ett av skälen – det finns fler skäl – är att det inte finns riktigt bra fungerande it-lösningar och bredbandslösningar.

Då tycker jag inte att man kan vara nöjd med sakernas tillstånd och med hur det ser ut i dag, utan då bör man titta in i framtiden. Vad kan vi göra mer? Behöver det utbildas fler it-tekniker? Vi hör att det behövs. Behöver det göras en standard inom it-lösningar, som det finns inom elsektorn? Behöver det göras en ytterligare kartläggning?

Är svaret på min fråga att det faktiskt ska tillsättas en kapacitetsutredning, eller var det något annat som Anna-Karin Hatt skulle tillsätta?

Anf. 76 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Fru talman! Jag funderar nu på hur vi kan forma ett uppdrag till en utredning som ska få titta på: Hur långt tar marknadens aktörer och deras investeringar oss på vägen mot att hela landet har bredband i världsklass?

Det handlar om vägen mot bredbandsstrategins mål att 90 procent av alla svenskar och alla företag ska ha minst 100 megabit per sekund senast 2020. Vi behöver få en fingervisning om: Hur långt räcker marknadskrafterna till? Och hur stor insats behöver vi gå in med från det offentliga håll?

Monica Green hävdar att det inte finns bra bredband i Sverige. Då är det märkligt att Sverige i mätning efter mätning just när det gäller it-

tillgång, it-mognad, utbyggnadshastighet och täckningsgrad faktiskt placerar sig i den internationella toppen.

Det betyder inte att vi inte har utmaningar. Det betyder inte att vi inte behöver investera mer. Det behöver vi göra, inte minst för att öka täckningen, öka kapaciteten i näten och se till att det finns tillräckligt mycket utrymme i näten för att möta alla dessa smarta telefoner och alla tjänster som vi nu använder i de mobila näten.

Traumatiserade flyktingar i Sverige

Anf. 77 LOTTA HEDSTRÖM (MP):

Fru talman! Jag vill ställa frågan till Göran Hägglund i egenskap av socialminister men också som företrädare för regeringen, för det jag vill fråga om har bäring på många utgiftsområden.

Det handlar om torterade, tortyrskadade, traumatiserade och krigsskadade flyktingar som kommer till Sverige. En tumregel säger att ungefär en tredjedel av de ca 30 000 som har kommit per år under de senaste 10–12 åren har skador i en omfattning som gör att de är handikappande.

Det är koncentrationssvårigheter, sömnsvårigheter och ett existentiellt lidande. Tilltron och tilliten till medmänniskor är så oerhört skadad att det också blir ett stort integrationsproblem förutom ett vårdproblem.

Det här är någonting som är väldigt lite känt i Sverige och som inte riktigt är omhändertaget av vårdapparaten. Det finns ideella aktörer, Röda Korset med flera, som bedriver sådan här vård. Den är ganska högt specialiserad, så det är också en kompetensutvecklingsfråga.

Frågan är: Är du som socialminister beredd att titta över det här behovet för att kunna sätta i siffror vad det skulle behövas för tillskott?

Anf. 78 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Tack, Lotta Hedström, för den frågan! Det är precis som Lotta Hedström säger. En hel del av de personer som kommer till Sverige kommer av flyktinskäl. En del kommer från de mest förfärliga förhållanden som man över huvud taget kan tänka sig och har med sig väldigt svåra skador som inte alltid syns utifrån men som de bär med sig inombords och som kan hämma alla möjligheter att leva ett innehållsrikt liv, helt enkelt, i vårt land.

Jag har varit och tittat på en del av de här verksamheterna, och jag vet att det är oerhört resurskrävande. Det är ofta en långvarig behandling av människor som är väldigt trasiga.

I Sverige har vi inte på mycket lång tid haft erfarenheter av krig där vi själva har drabbats, vilket vi ska vara tacksamma för. Därför behöver det byggas upp mer omkring detta.

Jag är förstås villig att titta ytterligare på hur vi kan förstärka vården av de här personerna.

Anf. 79 LOTTA HEDSTRÖM (MP):

Fru talman! Vad bra! Jag är väldigt glad för att höra det svaret. Välkommen att titta på de verksamheter som finns i landet!

Det är också intressant ur ett barn- och ungdomsperspektiv. Många av de unga människor som vi ser i dag, som uppträder väldigt vilset och

ibland felaktigt får diagnosen adhd, är egentligen det man kallar sekundärtraumatiserade. De lever alltså i familjer där någon av eller båda föräldrarna kommer från en flyktingsituation, ett trauma, och inte fungerar som föräldrar och inte kan ge det stöd som barnen behöver. Är ministern också beredd att utvidga det till ett barn- och ungdomsperspektiv?

Prot. 2012/13:29
22 november

Frågestund

Anf. 80 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Jag tycker att det ligger i sakens natur att barn verkligen inte bör vänta längre eller behandlas annorlunda än vuxna, utan det känns snarare mer angeläget. Det är angeläget i alla fall.

Ett problem i sammanhanget är att många finns utspridda över landet, och det är svårt att upprätthålla så här specialiserad vård över hela Sverige. Det behövs sannolikt centrum där man är duktigare än vad man är på andra ställen för att kunna ge bästa möjliga vård och behandling av de här personerna.

Men här har vi ett ansvar tillsammans med landstingen för att kunna utveckla den här vården. Jag tror att det är ekonomiskt klokt. Framför allt är det ett medmänskligt ansvar.

Brukaravgifter som finansiering av infrastrukturen

Anf. 81 ANDERS AHLGREN (C):

Fru talman! Jag skulle vilja rikta mig till infrastrukturministern. Det gäller en fråga om brukaravgifter på järnväg.

Skälet till det är att läget är totalt förvirrat just nu. Trafikverkets uppfattning är att det inte är legalt med brukaravgifter. Fristående utredare som har tittat på frågan, med lång erfarenhet från Järnvägsstyrelsen, säger att de inte ser något hinder. Frågan är inte prövad av Transportstyrelsen som har att granska Trafikverkets regelverk. Och i infrastrukturpropositionen, s. 61, står det:

”Regeringen utesluter inte att det på sikt kan bli aktuellt även med järnvägsinvesteringar som finansieras med lån som återbetalas med brukaravgifter.”

Vidare står det: ”Innan det kan bli aktuellt att finansiera en järnvägsinvestering helt eller delvis med förhöjda avgifter enligt denna bestämmelse behövs dock en fördjupad analys av den aktuella regleringen.”

Frågan är: Vilken ambition har infrastrukturministern när det gäller att använda brukaravgifter som medfinansieringsform för större infrastrukturprojekt?

Anf. 82 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! När det gäller just investeringar i infrastruktur känner vi igen oss alltmer i fråga om att det har förekommit under lång tid när det gäller vägsidan. Det har också specialiserats så att det är tillåtet att ta ut just brukaravgifter på EU-nivå när det gäller broar och tunnlar. Men frågan har också mer och mer börjat ställas när det gäller järnvägen.

Det finns egentligen redan i dag en möjlighet till brukaravgift, men vi kanske är vana att höra det vid namnet banavgift. Men det förutsätter att det gäller hela järnvägssystemet, alla som använder det. Ska man ta ut det här ska det också egentligen vara en ny och kanske separat sträcka.

Där har väl diskussionerna handlat om huruvida det ska vara på det redan befintliga, där man gör reinvesteringar, eller om det ska vara för nyinvesteringar.

Vi ska också vara medvetna om att det just nu pågår en översyn på EU-nivå när det gäller prissättning på järnväg. Man håller på och tittar på ett recast-direktiv där man ska se över vad som ska gälla framöver. För behoven kommer att fortsätta att finnas kvar.

Anf. 83 ANDERS AHLGREN (C):

Fru talman! Om jag får önska något är det att ministern inte slår igen dörren. Jag är på det sättet tacksam för svaret.

Får vi inte använda brukaravgifter ser jag väldigt få möjligheter för Sverige att vara med och finansiera stora infrastrukturprojekt. Vi har ingen befolkningskraft som kan skatta fram pengarna. Vi har inte någon stor täthet av trafik som gör att vi kan ta fram trängselavgifter. Därmed finns det väldigt få möjligheter att tillskjuta pengar när anslagen inte räcker.

Därför undrar jag: När kan vi förvänta oss en fördjupad analys?

Anf. 84 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Det är riktigt som Anders Ahlgren säger att vi i den senaste infrastrukturpropositionen har uttryckt att vi vill titta lite mer på brukaravgifter. Vi ska också vara medvetna om att den lagstiftning som gäller för järnväg är rätt föråldrad.

Samtidigt befinner vi oss i en tid där EU talar om en gemensam marknad med den fria rörligheten. Vi håller mer och mer på att harmonisera. Vi har till exempel Tyskland som jobbar med en finansieringsprincip. De tar ut en del för slitage plus lite grann till för att kunna bekosta nya investeringar. Därav har vi en låg banavgift.

Just för att det pågår en översyn av hur man ska jobba med prissättning för järnväg vill vi gärna ha med det i vår analys. Vi skulle vilja hitta en lösning där även brukaravgifter på järnväg kan vara framkomligt i framtiden.

Arbetslösheten bland personer med funktionshinder

Anf. 85 LENNART AXELSSON (S):

Fru talman! Precis som Patrik Björck sade i första frågan ökar varslen och antalet arbetslösa runt om i Sverige. Inte minst i mitt eget hemlän Örebro har vi sett varsel komma de senaste veckorna i ganska stor omfattning. Arbetslösheten totalt ligger någonstans på 8 procent, och ungdomsarbetslösheten ligger på 25 procent.

En grupp som man nästan aldrig talar om är gruppen med funktionsnedsättningar. Där ligger arbetslösheten i dag på runt 50 procent. Det är bevisligen så att den politik som har förts de senaste sex åren huvudsakligen har handlat om skattesänkningar och försämrade socialförsäkringar. Det har inte löst dessa problem.

Min fråga till Göran Hägglund är: Vilka besked har Göran Hägglund att ge till de grupper som nu står utanför arbetsmarknaden?

Anf. 86 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Jag tror att Lennart Axelsson gör det oerhört enkelt för sig när han beskriver tillvaron på det sätt som han nu gör.

Detta har varit en grupp som stått vid sidan av arbetsmarknaden i alltför stor utsträckning under väldigt lång tid. Vi vet att dagens hårt trimmade arbetsorganisationer ofta går ut över personer som inte är fullt presterande. Det finns allt mindre utrymme för personer som inte upplevs prestera till hundra procent.

Det är ett bekymmer som är utomordentligt stort. Vi som finns i den offentliga sektorn och disponerar arbetsplatser på den statliga nivån, landstingsnivån och den kommunala nivån borde ta ett större ansvar än vad vi gör. Där är det sämre än vad det är på betydande delar av den privata arbetsmarknaden. Också där finns det förstås brister.

Anf. 87 LENNART AXELSSON (S):

Fru talman! När man talar om funktionshindersfrågor över huvud taget handlar den stora frågan om tillgänglighet eller inte tillgänglighet i samhället. Där finns det två saker som är mycket viktiga att ta tag i och där vi tycker att regeringen har varit alldeles för passiv.

Det gäller den personliga assistansen. Stora delar av dem som har assistans i dag känner en oro för vad en regeringsrättsdom sade 2009. Den har förändrat tillämpningen. Vi har bett regeringen att komma med besked om man tycker att vi behöver göra lagstiftningsändringar för att slå vakt om de intentioner som var tanken med LSS-lagstiftningen från början.

En annan fråga som man också väntar på besked om gäller bristande tillgänglighet som diskriminering. Det står ett antal personer varje torsdag utanför Rosenbad och väntar på besked. Vi här i riksdagen väntar också på det beskedet.

Anf. 88 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Grunderna när det gäller LSS ligger självfallet fast. Men det innebär inte att man aldrig ska göra någon förändring med anledning av domar och andra förändringar som inträffar. Vi måste alltid vara beredda att göra det.

När det gäller själva grunden är detta en av de viktigaste frihetsreformerna för en betydande grupp i vårt samhälle. Det är en grupp som har det svårare än vi andra. Därför är den av utomordentligt stor betydelse. Där står regeringen samlad. Jag vet att det finns en bred majoritet i riksdagen, kanske bestående av alla partier, om detta.

Den andra frågan som handlar om tillgänglighet som grund för diskriminering är en mer komplicerad fråga som behöver analyseras ytterligare innan regeringen kan ge ett besked. Den frågan är under bearbetning.

Den första frågan som Lennart Axelsson tog upp i sin inledande fråga handlar om arbetsmarknaden. Också där pågår ett arbete. Regeringen har satt en rad olika saker i sjön för att underlätta för människor att komma in på arbetsmarknaden. Men vi behöver göra ännu mer, och sådana förslag förbereds.

Frågestund

Anf. 89 ANNIKA ECLUND (KD):

Fru talman! Jag har en fråga som riktar sig till migrationsminister Tobias Billström som gäller konvertiter. Det gäller i detta fall de som ha konverterat från islam till kristendom och som befinner sig i Sverige.

I flera muslimska länder är det belagt med dödsstraff att konvertera från islam till kristendom. Så är det till exempel i Afghanistan. Migrationsverket anser att man inte kan skicka afghaner som bekänner sig till kristendomen tillbaka till hemlandet när de söker asyl i Sverige. Ändå görs detta.

Jag skulle önska att migrationsministern klargör hur han ser på kristna afghaners möjlighet att återvända till ett land som har uttalat en dödsdom över den som konverterat.

Anf. 90 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Alla som söker asyl i Sverige går igenom en rättsprocess där man klarlägger huruvida det finns ett skyddsbehov eller inte. Det innebär att man reder ut frågan huruvida det finns en hotbild riktad mot den enskilde som kan ha sitt upphov i någon av de skyddsgrunder som finns uppräknade dels i vår egen utlänningslag, dels i det EU-direktiv benämnt skyddsgrundsdirektivet som också ligger till grund för vår lagstiftning. Sedan görs en samlad trovärdighetsbedömning med utgångspunkt från detta.

En av de grunder människor kan anföra är att de har en religiös övertygelse som gör att de utsätts för en hotbild om de skulle återvända. Här görs en bedömning av detta. I vissa fall kommer man fram till att det inte föreligger en sådan hotbild, och i andra fall kommer man fram till att det gör det. Baserat på detta får personen asyl respektive inte asyl.

Det finns inget klart mönster i detta. Det handlar alltid om individuella bedömningar. Så tycker jag också att det framgent ska vara.

Anf. 91 ANNIKA ECLUND (KD):

Fru talman! Tack för svaret, migrationsministern!

Tillsammans med några andra riksdagskvinnor landade jag på Kabuls flygplats för några veckor sedan. I planet som landade före mig fanns det en ung afghan som utvisats från Sverige efter att han hungerstrejkade under 24 dagar.

Mannan hade konverterat till grekisk-ortodoxa kyrkan i Grekland för flera år sedan. Sedan ett par år tillbaka är han också medlem i en frikyrkoförsamling. Där har han varit mycket aktiv, vilket också representanterna för kyrkan kan intyga.

Personal både på svenska ambassaden och på Svenska Afghanistankommittén på plats i Kabul bekräftar att om det är så att mannen verkligen konverterat kommer han sannolikt att dödas.

Min fråga lyder: Ska man av denna berättelse dra slutsatsen att Migrationsverket inte tror på mannens berättelse eftersom myndigheten själv anser att man inte kan sända tillbaka kristna till Afghanistan?

Anf. 92 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Det är väldigt svårt att kommentera ett enskilt fall. Jag tycker också att man ska avhålla sig från att göra det. När det gäller frågan om att pröva enskilda ärenden har vi en rättsligt fastlagd ordning.

Riksdagen har bestämt att prövningen ligger på Migrationsverket med möjlighet att överklaga till migrationsdomstol. I slutändan är det Migrationsöverdomstolen i Sverige som sätter praxis och inte regeringen.

När det gäller de enskilda fallen är det väldigt viktigt att fundera igenom vad det är som står i centrum. Det är en trovärdighetsbedömning.

Det handlar inte om att Migrationsverket ifrågasätter trovärdigheten i konverteringen eller trovärdigheten i den personliga tron. Det är inte vad det handlar om.

Det handlar om det uppstår en hotbild mot den enskilde med utgångspunkt från detta. Där finns det olika situationer, och de måste prövas. I vissa fall kommer man fram till, som jag sade förut, att det föreligger en sådan hotbild. I andra fall gör man det inte.

I vissa fall får människor lov att stanna därför att man kan leda detta i bevis i domstolsprocessen, i andra fall kan man det inte. Det är egentligen inte så mycket annorlunda än i många andra fall.

Vi stöter på fall där det handlar om sexuell läggning, till exempel, där man kan ha exakt samma typ av resonemang.

Äldreomsorgen

Anf. 93 CATHARINA BRÅKENHIELM (S):

Fru talman! Min fråga går till socialminister Göran Hägglund. Det handlar om äldreomsorg.

I dag fattas det väldigt många platser på särskilt boende för våra äldre. Det gäller framför allt de äldre som har stora omsorgsbehov och som tvingas bo kvar hemma.

Samtidigt har antalet hemtjänsttimmar minskat granska kraftfullt över tid. Det har inneburit att väldigt många anhöriga fått gripa in och sköta det som hemtjänsten inte gör.

Det är över 100 000 personer som i dag har gått ned i tjänst eller fått sluta att arbeta för att kunna klara av att sköta sina anhöriga. Hur ser socialministern på att människor måste gå ned i tjänst för att sköta sina anhöriga?

Anf. 94 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Många anhöriga gör fantastiska insatser för sina äldre anförvanter, inte minst är det många kvinnor som gör det för sina mödrar och fäder.

Under många år har det, precis som frågeställaren säger, successivt blivit svårare att få en plats i ett särskilt boende; det var lättare förr. I dag ställs det större krav. Tröskeln är högre. Man är i regel mycket skröpligare när man kommer in, och man bor kvar längre hemma. Kommunerna har blivit tuffare i sina bedömningar innan man ger en plats.

Jag tycker att det finns skäl för oss alla, oavsett vilka partier vi representerar, att prata med kommunpolitiker om de här frågorna och om vad det är som gör att vi landar i sådana här bedömningar. Många enskilda

tar ett större ansvar än vad de kanske borde göra. Kommunerna tar ibland ett ansvar som är mindre än vad de borde göra.

De är ett stort och svårt problem, men det provas enskilt i varje kommun.

Anf. 95 CATHARINA BRÅKENHJELM (S):

Fru talman! Det är bra att våra äldre får besök av sina släktingar, men det är inte meningen att man ska skura golv och handla och göra sådant som vår offentliga äldreomsorg ska göra.

Jag ser det som ett problem att det framför allt är kvinnor som gör detta. Det har till följd att de får lägre lön och sämre pension. Dessutom blir det färre arbetade timmar i landet. Jag vill ha svar från socialministern på hur det rimmar med arbetslinjen och vad man ämnar göra åt detta.

Anf. 96 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Det kanske inte är det som bekymrar mig mest i det här sammanhanget.

Den äldre ska ha rätt till ett tryggt boende om man inte orkar eller kan bo kvar hemma längre. Vi vet att de allra flesta vill bo kvar hemma så länge det är möjligt och där hemtjänsten kan stötta på ett sådant sätt att man klarar sig. Har man gått över en viss gräns är det väldigt jobbigt. Det är fortsatt ett problem. Kommunerna behöver ta ett större ansvar när det gäller att bygga nya boenden. Det finns en del stöd från staten att hämta. Vi behöver fler platser.

Konsekvenserna blir naturligtvis att fler får möjlighet att vara på sina arbetsplatser, där de ska vara, och att de äldre anförvanterna får ett tryggt boende.

Anf. 97 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Jag tackar deltagande ministrar och statsråd för dagens frågestund som nu är avslutad.

Lån till IMF

10 § (forts. från 8 §) Lån till IMF (forts. FiU17)

Anf. 98 PEDER WACHTMEISTER (M):

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i finansutskottets betänkande och avslag på motionerna.

IMF har ju en relativt lång historia; den går tillbaka till 1948. Alla vet vad som hände efter andra världskriget. Man behövde en samverkan mellan länder för att hjälpa varandra. Som jag förstår det tog IMF fart i samband med flygbron till Berlin i början av 50-talet.

Det finns de som under många år har haft kritiska synpunkter på IMF för att man inte har haft någon insyn i de avtal som har skrivits, som till exempel i slutet av 90-talet när man skrev avtal med Argentina och Brasilien. Visserligen löste sig frågorna bra och det gick bra för länderna, men insynen var inte total.

Jag var själv med i finansutskottet under finanskrisen 2008–2009 när vi tog beslut om 6 miljarder till Island och 6 miljarder till Lettland. Island

utnyttjade de 6 miljarderna. Vi har nu sett att Island är ett av de länder som har klarat sig bäst ur krisen. Lettland utnyttjade inte ens sina 6 miljarder utan klarade sig ur krisen ändå. Det kan ha historiska skäl. Man var van att leva under något snålare förhållanden.

Under årens lopp har avtalen blivit betydligt öppnare och insynen har blivit betydligt bättre. Det problem som fanns tidigare finns inte kvar. Under tiden har man ständigt tittat över organisationsformen. Sverige har som medlemsland en bra insyn med den representant vi har i styrelsen som representerar vår del av Europa, de baltiska länderna och några länder till.

I de handlingar som vi har fått ut om finansutskottets förslag är det fascinerande att läsa vilka länder som har tillkommit och satsat pengar i den här verksamheten. Det är Saudiarabien, Mexiko, Polen, Turkiet, Luxemburg, Sydafrika, Colombia, Filippinerna, Malaysia, Nya Zeeland och Cypern. Många av dem är väldigt nya länder, men de har sin ekonomi i balans, och de har skött sin ekonomi på ett bättre sätt än några av länderna i södra Europa.

För någon vecka sedan diskuterade vi en annan typ av IMF-lån. Då hade Sverigedemokraterna synpunkten att det ställdes för höga krav när det gäller att låna ut pengar till länder. Nu har man en annan infallsvinkel, nämligen att man inte har kontroll på vilken risk det är och att det är ett hot för skattebetalarna. Om man inte litar på Riksbanken, vem ska man då lita på? Det måste ju vara den klokaste källan vi har i de här frågorna. De skulle aldrig ta fram ett sådant här förslag om det inte var väl underbyggt.

Vänsterpartiet anser att man ställer upp för tuffa villkor för de länder som ska få tillgång till pengarna. Jag tycker att bilden är ganska tydlig dagligen i våra nyhetsrapporter att det är viktigt att man ställer höga krav.

Anf. 99 PER BOLUND (MP):

Fru talman! Även vi ställer oss bakom utskottsmajoritetens förslag till beslut i det här ärendet.

Det är ett ärende som i grund och botten handlar om den djupa eurokris som nu har drabbat Europa med full kraft. Vi börjar se effekterna av den även i Sverige. Det är alltid med sorg i hjärtat jag talar om eurokrisen. Det är en väldigt bekymmersam situation som har uppstått. Det är bekymmersamt också eftersom det redan innan man startade med samarbetet fanns många varnande tecken om att det inte var någon särskilt bra idé och att man skulle orsaka många problem genom att gå in i ett eurosamarbete.

Vi stod på den sida som sade att det inte var någon bra idé att slå ihop länders ekonomier när de är så olika inom Europa. Att ha samma ränta i ett land som är på väg mot en överhettning i ekonomin som i ett land som slåss med en dåligt fungerande ekonomi och lågkonjunktur är en genuint dålig idé. Det har vi sagt hela tiden, och det säger vi nu. Nu har tiden kommit i kapp, och vi har sett konsekvenserna av vad det innebar att bygga upp ett system med samma räntesats i länder som inte är kompatibla med varandra ekonomiskt.

Det är uppenbart att det var politiska motiv snarare än ekonomiskt rationella motiv som låg bakom att man byggde upp hela eurosamarbetet. De politiska motiven har nu fått ett högt pris.

Frågan är då vad som är vår slutsats. Även om vi var med och varnade för att detta skulle bli konsekvensen av eurosamarbetet, och vi nu kan säga att det som vi förvarnade om stämde, kan vi inte säga att vi därmed är fria från ansvar att hitta lösningar på den svåra eurokrisen. Tvärtom har vi, likaväl som alla andra folkvalda politiker runt om i Europa, ett ansvar för att på bästa sätt försöka lösa den kris och de problem som nu har uppstått.

Vi tycker att det mest solidariska i detta fall ändå är att hjälpa folken ute i de krisdrabbade länderna i Europa ur den ekonomiska knipa som de nu har hamnat i.

Genom att ge ett sådant lån från Sverige till Internationella valutafonden, som i sin tur sedan kan hjälpa till med att lösa de ekonomiska problem som finns i eurozonen, gör vi det mindre smärtsamt för de europeiska folken att gå igenom den sanering av ekonomin som de behöver göra.

På samma sätt resonerade vi när riksdagen beslutade att låna ut pengar till Irland för att lösa deras ekonomiska kris. Vi tycker att det är rimligt att göra det nu igen.

Europa behöver en väg ut ur krisen där man också kan göra stora investeringar. Vi tror inte att den mycket budgetrestriktiva linje som hittills har varit regeringens lösning fungerar som enda recept. Vi tror att man också måste se till att det finns kapital som gör att man kan göra investeringar som gör att Europas ekonomi kommer i gång igen.

Från de gröna partierna runt om i Europa ser vi att det behövs en omställning av hela det europeiska samhället. Vi behöver göra det som vi kallar för en green new deal, ett nytt ekonomiskt system med gröna förtecken. Då behövs det också resurser för att kunna göra investeringar. Det är det som vi bland annat genom detta beslut försöker se till att det kommer fram. Det handlar om att göra investeringar i ny energiproduktion i Europa som är förnybar. Det handlar om att göra investeringar i effektivisering av energi- och resursanvändningen. Det handlar om att göra stora investeringar i ett järnvägssystem som i dag går på knäna. Då behövs det resurser, och därför ställer vi oss bakom detta förslag från riksdagen.

Det har under dagens debatt kommit fram en del kritik mot Internationella valutafonden och mot den restriktivitet som de har haft och de motkrav som har ställts på de länder som får lån. Vi kan i mångt och mycket dela denna kritik. Det har funnits problem med hur IMF har sett på ländernas ekonomiska ansvarstagande. Men vi hör nu nya tongångar även från Internationella valutafonden. På IMF:s årsmöte talade Christine Lagarde, som är chef, om att åtstramningar faktiskt inte är hela lösningen utan att man behöver se till att sparivern i dessa länder inte blir för stor utan att det också finns möjligheter för dem att investera sig ur krisen, ungefär som Sverige gjorde under den djupa krisen på 90-talet.

Vi tror alltså att det finns möjligheter för IMF att ge dessa lån och göra det på ett sätt som inte innebär en onödigt åtstramande politik för de europeiska länderna utan att de i stället kan röra sig bort från den djupa ekonomiska krisen genom gröna investeringar.

Fru talman! Låt mig börja med en reflexion med anledning av det som Per Bolund sade om att eurokrisen har drabbat Europa. Jag skulle vilja säga att det är en skuldkris. Det är inte euron som nödvändigtvis är den utlösande orsaken, utan det är den inhemska politiken i olika länder som har medgett eller medfört ökad skuld.

Det finns länder i euroområdet som har stora skuldproblem – Spanien, Irland och naturligtvis Grekland. Men det finns också länder utanför euroområdet – Storbritannien, USA och Island – som har stora skuldproblem. Det finns länder inom euroområdet som inte har skuldproblem. Finland är det mest närliggande exemplet, men det gäller även Tyskland, Nederländerna och Österrike. Problemet handlar alltså inte om länder med eller utan euron utan om länder med eller utan skuld, och skulden beror på en vårdslös inhemsk ekonomisk politik.

Det för mig över till några av motionärerna som är emot detta förslag. Den som är satt i skuld är inte fri, sade Göran Persson med en närmast biblisk formulering. I Bibeln talar man mycket om synd och skuld, och synd och skuld hänger ihop.

Men Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna vill här bryta detta samband mellan synd och skuld som är bibliskt per årgång, så gammalt. Man ska kunna vara satt i skuld och vara fri och få låna utan villkor, och låntagande länder ska kunna synda.

Detta reser en hel del intressanta filosofiska frågor om synd och skuld, som jag dock inte ska ta upp alltför mycket här, men naturligtvis också om lättsinne, ansvarslöshet och historielöshet.

Om man tänker sig att man skulle låna ut utan villkor, blir den praktiska konsekvensen att det inte kommer att finnas några som lånar ut. Det finns inga långgivare. Då skulle länder stå utan lånemöjligheter. Då blir konsekvensen att Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet tycker att det är okej. Jag tillåter mig dock att tvivla på att det är bra eller önskvärt med ett sådant minskat handlingsutrymme för ett land.

Jacob Johnson sade att han ville att de åtgärder som man beslutar om ska vara beslutade i demokratiska val. Han invände mot *hur* dessa åtgärder vidtas. Jacob Johnson sade: I demokratiska val ska folket ta ställning.

Men förlåt, det är precis det som man har gjort i Grekland. Där hade man ett val. Man fick den majoritet som nu styr. Men på Jacob Johnson låter det som att det var något felaktigt. Men tvärtom är kriterierna för dessa åtgärder där helt uppfyllda. Samma sak gäller Spanien. Där valde man en majoritetsregering som nu driver denna politik.

Man kan också fråga sig: Om man inte skulle låna, är det bra eller dåligt för vanligt folk i Grekland eller i Spanien? Jag kan inte förstå annat än att situationen skulle bli ännu sämre. Den sociala hänsynen, de fackliga rättigheterna och jämställdheten, som Jacob Johnson talar om, skulle få mer stryk om dessa länder inte fick möjlighet att låna.

Sedan är det naturligtvis så att man kan avstå från dessa villkor på ett mycket enkelt sätt, nämligen genom att aldrig ta upp lån och att aldrig söka lån.

Vi kan jämföra Lettland och Litauen, som har berörts här tidigare. Lettland fick dessa villkor för att få sitt lån. IMF mildrade villkoren ur social synpunkt. Litauen däremot valde, efter att ha konfronterat herrarna och damerna från IMF, att inte ta något lån från IMF utan sköta detta

själva. De ville inte ha dessa villkor. Båda länderna har rätt upp sin situation med olika metoder. Men vill man inte ha utländska villkor, eller villkor från långgivare i största allmänhet, har man valfrihet och tar inte upp lånen.

Fru talman! Avslutningsvis tycker jag att den linje som Sverige bör föra är den som tidigare har framförts från Moderaterna och Miljöpartiet, nämligen att vår uppgift i denna situation, om andra länder – folkvalda demokratier – begär stöd och solidaritet, naturligtvis är att ställa upp efter måttet av vår förmåga.

Det finns naturligtvis också ett försäkringsargument i detta sammanhang, nämligen att vi för tid och evighet inte kommer att vara säkra på att inte behöva låna och få hjälp. Det är min och majoritetens hållning. Nu har ett antal länder råkat in i problem. Det är i första hand europeiska länder. IMF är ett ombud, EU-kommissionen är ett ombud och ECB är ett ombud som ställer olika typer av villkor. Vi kan inte sitta här hemma och överpröva de överenskommelser som har träffats och den politik som har förts i dessa länder med demokratiskt valda regeringar med majoritet i sina parlament, utan vi stöder dessa länder i deras ansträngningar att återgå till en normal ekonomisk situation. Ett inslag i detta är att säga ja till detta IMF-lån.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

11 § Lag om uthyrning av arbetstagare m.m.

Föredrogs
arbetsmarknadsutskottets betänkande 2012/13:AU5
Lag om uthyrning av arbetstagare m.m. (prop. 2011/12:178)

Anf. 101 JOHAN ANDERSSON (S):

Fru talman! I dag ska vi debattera och sedermera fatta beslut om en proposition om lag om uthyrning av arbetstagare. Jag vill börja med att yrka bifall till propositionen och till våra reservationer 2 och 12 i betänkandet som avser stadigvarande arbetskraftsbehov och företrädesrätt till återanställning.

Vi socialdemokrater välkomnar den nya lagstiftningen om uthyrning av arbetstagare. Förändringstakten på arbetsmarknaden är hög. Företag ställs inför krav på snabb omställning beroende på konjunktur och konkurrens. Även offentliga arbetsgivare drabbas av arbetstoppar och möter allt oftare krav på förändrade arbetsuppgifter.

Kraven på flexibilitet på arbetsmarknaden har ökat markant. Ingenting tyder på att den utvecklingen kommer att minskas i framtiden. För att möta denna utveckling krävs hög kvalitet i utbildningssystemet och möjligheter till livslångt lärande samt andra insatser för att underlätta rörligheten på arbetsmarknaden. Människor måste garanteras trygghet i omställning genom en bra arbetslöshetsförsäkring och en aktiv arbetsmarknadspolitik.

Bemanningsbranschen är här och fyller en viktig roll på en flexibel arbetsmarknad. Om anställda ges en fast anställning i bemanningsföretag

kan företagens behov av extrapersonal under arbetstoppar kombineras med kontinuitet och trygghet för den anställda. Även när det gäller omställning och rekrytering fyller bemanningsföretagen i dag ett behov och en viktig funktion.

Bemanningsbranschen är en ung och starkt växande bransch eftersom uthyrning av arbetskraft var i princip förbjudet i Sverige under åren 1942–1991. Förbudet upphävdes den 1 januari 1992 genom lagen om privat arbetsförmedling och uthyrning av arbetskraft. Nästan alla yrkeskategorier finns i dag representerade i branschen, alltifrån läkare till personal som jobbar inom olika serviceyrken.

Omkring 125 000 personer jobbar på ett bemanningsföretag vid något tillfälle under ett år, vilket är en hög andel. Några stannar ett par månader medan de studerar. Andra stannar under en längre tid. Ett antal kommer att stanna under större delen av sitt yrkesverksamma liv. Enligt branschen handlar det om ungefär 70 000 årsanställda. Det är 1 procent av alla sysselsatta. Återigen – det är en viktig bransch. För tio år sedan fanns ca 45 000 anställda i branschen.

I dag är de flesta inom bemanningsbranschen anställda inom både pappers- och livsmedelsindustrin. Det är nästan lika många som jobbar inom hela telekomsektorn. Där ser man olika jämförelsetal.

Vi socialdemokrater anser att bemanningsbranschen är här för att stanna och att bemanningsföretag fyller en viktig roll på arbetsmarknaden. Trots det har vi sett en rad problem och missförhållanden som måste åtgärdas. Vår slutsats blir att bemanningsbranschen måste regleras genom lagar och kollektivavtal på ett sätt som motsvarar resten av arbetsmarknaden. Bemanningsföretagen ska bidra till flexibilitet på arbetsmarknaden, inte till lönedumpning eller till att sätta anställningstryggheten ur spel.

Bemanningsbranschen har tagit ansvar för en viss självsanering av branschen genom att man har infört auktorisation för sin bransch. Branschen täcks i dag i stor utsträckning av kollektivavtal, och kundföretagen omfattas i ökad omfattning av kollektivavtal som innehåller regler för användning av bemanningsföretag. Det är en positiv utveckling. Huvudregeln på svensk arbetsmarknad är kollektivavtal. Den bör gälla även i förhållande till och inom bemanningsbranschen.

Ändå krävs en lagstiftning, anser vi. Särskilt viktigt är detta när det gäller utländska bemanningsföretag som hyr ut arbetskraft på den svenska arbetsmarknaden. Propositionen innehåller förslag om hur EU:s bemanningsdirektiv ska införlivas i den svenska lagstiftningen genom en ny lag om arbetstagare. Vi socialdemokrater menar att den nya lagen innebär viktiga förändringar och förbättringar.

Det finns också vissa brister. Jag vill peka på två brister, vilket vi har tagit upp i våra reservationer. Den första reservationen gäller stadigvarande arbetskraftsbehov. Vi anser att det i normalfallet ska tillgodoses genom anställning av egen personal. Inhyrd arbetskraft bör därför inte användas för stadigvarande arbetskraftsbehov, vilket bör framgå av den nya lagen om uthyrning av arbetstagare. Den som är uthyrd har sin trygghet och sina rättigheter i förhållande till sin arbetsgivare, det vill säga i förhållande till bemanningsföretaget, och bara i mycket begränsad omfattning i förhållande till kundföretaget. Detta är i grunden en bra ordning, men om bemanningsföretaget svarar för ett permanent arbets-

Prot. 2012/13:29
22 november

*Lag om uthyrning
av arbetstagare m.m.*

kraftsbehov kan det uppstå problematiska situationer. Den uthyrda har till exempel inte rätt till information inför en omorganisation, och arbetsmiljöansvaret är splittrat. Bestämmelsen om att ett kundföretag inte får hyra in arbetstagare för att tillgodose ett stadigvarande arbeidskraftsbehov bör göras dispositiv för att underlätta flexibla lösningar genom kollektivavtal mellan arbetsmarknadens parter i enlighet med den svenska modellen.

Den andra reservationen handlar om företrädesrätten till återanställning. Företrädesrätten till återanställning enligt lagen om anställningsskydd ska inte kunna åsidosättas genom att företaget säger upp personal för att sedan hyra in personal från bemanningsföretag för samma arbetsuppgifter. Den som blir uppsagd på grund av arbetsbrist har företrädesrätt till återanställning inom nio månader. Det kan ske under förutsättning att den uppsagda har anmält sitt intresse och har rätt kompetens för tjänsten.

Vi vill därför att det ska framgå av lagstiftningen att kundföretaget inte får hyra in arbetstagare om arbeidskraftsbehovet kan tillgodoses genom anställning av arbetstagare som har företrädesrätt till återanställning i verksamheten i enlighet med 25 § i lagen om anställningsskydd.

Sådant händer emellanåt. Det finns lokala exempel på när sådant sker, vilket känns frustrerande för de berörda.

När det gäller utländska bemanningsföretag och uthyrda arbetstagare från ett annat EU-land räcker inte de regleringar regeringen föreslår. Det behövs även ändringar i utstationeringslagen, den så kallade lex Laval. Riksdagen beslutade den 16 juni 2011 om ett tillkännagivande till regeringen att skyndsamt tillsätta en utredning för att se över lex Laval för att nå en lösning som långsiktigt värnar den svenska kollektivavtalsmodellen inom ramen för EU-medlemskapet. Vi socialdemokrater vill att utgångspunkten ska vara att svenska kollektivavtal ska gälla för alla som arbetar i Sverige och att konflikträtten ska försvaras. Vi ser verkligen fram emot utredningen om lex Laval.

Anf. 102 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Fru talman! Vi debatterar i dag en helt ny lag, nämligen lagen om uthyrning av arbetstagare. Den har sin grund i ett EU-direktiv från 2008. Det har saknats en sådan lag i Sverige, och frågan har tidigare reglerats i arbetsförmedlingslagen och utstationeringslagen.

Arbetsmarknaden i Sverige och resten av världen förändras ständigt och allt snabbare. Nya branscher föds, gamla försvinner. Nya metoder, ny teknik och ökad rörlighet präglar arbetsmarknaden i allt större utsträckning över hela världen. Man flyttar dit jobben finns, man är beredd att till och med bo och arbeta i ett annat land och man är beredd att ha olika typer av anställningar. Självklart utmanar detta gamla beprövade modeller. En sak är dock alltid säker, nämligen att människor vill ha trygghet och goda villkor i sitt arbete och i sin anställning.

Lagen om uthyrning har tillkommit just för att ge det skydd som arbetare önskar. Den ska reglera villkoren för såväl arbetstagare som arbetsgivare och skapa ramar för de goda villkor som vi eftersträvar i Sverige.

Vi moderater är angelägna om att bevara den svenska modellen där arbetsmarknadens parter har makt och inflytande över villkoren. Vi är också angelägna om att arbetare ska känna sig trygga och att arbetsgivare behandlar anställda på ett riktigt sätt. Sedan bemanningsbranschen växt

till som en viktig faktor i arbetslivet blev det nödvändigt med lagar som styr arbetsmarknaden i hela den europeiska unionen i syfte att skydda just arbetare. Det är dock viktigt att ha en god och rimlig balans mellan det som är ett gott skydd och vad som kan uppfattas som ett hinder.

I lagen finns det tydliga krav. Bemanningsföretaget och arbetsgivaren ska enligt lagen tillförsäkra minst de grundläggande arbets- och anställningsvillkor som skulle ha gällt om personen hade varit anställd direkt av kundföretaget. Det här tycker vi är bra. Enda undantaget från regeln är kollektivavtal liksom när det gäller lön för dem som har en tillsvidareanställning hos bemanningsföretaget. Bemanningsföretaget får inte hindra en arbetstagare att ta anställning hos kundföretaget som man arbetar eller har arbetat hos.

I lagen står också att kundföretaget ska ge alla som arbetar på företaget tillgång till gemensamma anläggningar och inrättningar med precis samma villkor som för anställda på företaget, om inte särskilda skäl föreligger. Kundföretaget har en skyldighet att informera om lediga anställningar, och sådan information måste göras tillgänglig på arbetsplatsen.

Utstationeringsdirektivet och utstationeringslagen reglerar vilket lands villkor som ska tillämpas när ett företag i ett medlemsland utstationerar en arbetstagare i en annan medlemsstat för att göra en tjänst där.

I detta sammanhang måste jag även ta upp Lavaldomen i EU-domstolen, som rörde tolkningen av EU-rätten och har sitt ursprung i fackliga strider i det så kallade Vaxholmsmålet 2004, där Byggnadsfacket vidtog en blockad med sympatiåtgärder från Elektrikerförbundet mot det lettiska företaget Laval som hade utstationerat byggnadsarbetare i Sverige. EU-domstolens dom i Laval-målet resulterade i en ny paragraf i utstationeringslagen. Där står att en stridsåtgärd endast får vidtas om de krävda villkoren motsvarar det som finns i ett centralt kollektivavtal i hela Sverige med liknande arbetstagare i samma bransch. Det gäller minimilön eller andra minimivillkor som är förmånligare för arbetstagarna. Stridsåtgärder får inte vidtas om de utstationerade arbetstagarna har villkor som i allt väsentligt är minst lika goda som minimivillkoren i ett svenskt centralt kollektivavtal.

Fru talman! Regeringen gör en bedömning att det krävs ett förstärkt skydd för dem som är utstationerade och uthyrda arbetstagare. Därför föreslås en ändring i utstationeringslagen som stärker skyddet som blir bättre än i den så kallade hårda kärnan i § 5. Man kan ha svårare att hävda sina rättigheter i ett annat land där man saknar såväl kunskap om gällande villkor som språket.

Utredaren föreslår en bestämmelse som ger utökade möjligheter för fackliga organisationer att vidta stridsåtgärder för att genom kollektivavtal få till stånd starkare skydd. Regeringen och vi i utskottet är nöjda med denna ändring. Men i ett litet land som Sverige som är exportberoende är det dock särskilt viktigt att handelshinder motverkas och att EU:s regler för fri rörlighet efterlevs.

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna kan i det här fallet uppfattas som tveksamma eller till och med negativa till uthyrning av arbetstagare med tanke på de motioner och reservationer de har på de olika områdena. Det handlar bland annat om stadigvarande behov av arbetskraft då inhyrd arbetskraft inte ska få tas in enligt Socialdemokraterna och Vänsterpartiet. Utskottet kan dock konstatera att be-

manningsdirektivet inte utgår från eller ställer några krav på att det ska vara just tillfälligt arbete för att uthyrning ska vara möjlig, inte heller att det enbart ska gälla permanent arbetskraft.

Vi moderater och Alliansen menar att bemanningsbranschen fungerar väl i Sverige och att det krävs betydligt starkare skäl för att vara emot. Inte minst för ungdomar och invandrare i Sverige som saknar jobbskapande nätverk och referenser fyller bemanningsbranschen en viktig funktion. När det blir arbetsbrist är det de i bemanningsbranschen som först får lämna arbetsplatsen och företaget, och de går innan eventuella varsel ges. Vid förändringar och uppgångar i konjunkturen när det kan behövas arbetskraft kan bemanningsföretagen på ett snabbt och säkert sätt tillgodose de uppkomna behoven. Kundföretaget kan till och med ha svårt att hitta kompetent personal för egen del. Därför är det mycket viktigt att unga och andra som kan ha svårt att komma in på arbetsmarknaden anställs i bemanningsbranschen, som på det sättet skapar jobb som annars kanske inte skulle komma till.

Kring likabehandlingsprincipen har Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna motioner där man går emot etablerade principer på svensk arbetsmarknad, och Vänsterpartiet kan uppfattas misstänkliggöra bemanningsföretagen.

I förslaget till uthyrningslagen finns det begränsningar i avtalsrätten mellan bemanningsföretag och kundföretag. I § 9 anges att ett bemanningsföretag inte får hindra en arbetstagare att ta anställning i kundföretaget. Om företaget skulle hindra detta blir det föremål för sanktioner med skadestånd, och om företagen i sina avtal skrivit in en inskränkning kan dessa bli helt ogiltiga. Utstationerade från andra länder än EU- eller EES-området omfattas också av utstationeringslagen.

Regeringen föreslår nu ett förstärkt skydd för utstationerade genom möjligheter att vidta stridsåtgärder för villkor som är bättre än i den hårda kärnan. En lagstadgad likabehandlingsprincip, som Vänsterpartiet föreslår, skulle ge denna grupp rättigheter som går utöver utstationeringsdirektivet, vilket sannolikt skulle leda till tillämpningsproblem. Med de förstärkningar som regeringen nu föreslagit anser utskottet att regelverket är väl avvägt. Vänsterpartiets hårdare krav skulle till och med innebära ett hinder för rörligheten.

Jag vill påminna utskottet och dem som lyssnar i dag om att regeringen nyligen tillsatt en parlamentarisk kommitté som ska utreda ändringar i utstationeringslagen, lex Laval, med anledning av Lavaldomen. Kommittén ska återkomma med förslag, om det anses nödvändigt. Så här slår Vänsterpartiet in öppna dörrar med sina krav.

Vänsterpartiet vill stärka den fackliga vetorätten på ett sätt som de, som väl är, är ensamma om. Arbetsrätten fungerar bra i Sverige, och vi ska vara rädda om den svenska modellen. Att ytterligare vässa vapnen för den ena parten kan äventyra den frid och ro som faktiskt råder på svensk arbetsmarknad.

Företrädesrätten har också varit föremål för diskussion med olika uppfattningar i utskottet. Socialdemokraterna och Vänsterpartiet har motioner och reservationer här. Det handlar om de mest centrala bestämmelserna i lagen om anställningsskydd, LAS. En tillsvidareanställd eller en visstidsanställd arbetstagare som har blivit uppsagd på grund av arbetsbrist har enligt LAS alltid företrädesrätt till återanställning, om

personen varit anställd sammanlagt mer än tolv månader under de senaste tre åren.

Socialdemokraterna och Vänsterpartiet vill att i den nya uthyrningslagen särskilt ska framgå att ett kundföretag inte får hyra in arbetstagare om behovet kan tillgodoses genom denna företrädesrätt. Vi menar att det är angeläget att inte överreglera lagar och regler. Alla företag ska ju agera enligt gällande lag och avtal. Om någon kringgår reglerna, eller om det skulle vara oklart var gränserna går, ska det i så fall ytterst avgöras i domstol.

Det finns inte något uttryckligt förbud för en arbetsgivare att tillgoda sitt behov av arbetskraft genom att anlita bemanningsföretag i stället för att anställa. Finns det kollektivavtal gäller en särskild skyldighet för arbetsgivaren att alltid förhandla med arbetstagarorganisationen. Denna skyldighet är än mer omfattande vid uthyrning av arbetskraft.

Fru talman! Moderaterna och Alliansen anser att det är viktigt och självklart att företrädesrätten beaktas enligt regelverket. Vi utgår från att så görs och att man följer gällande kollektivavtal på ett ansvarsfullt sätt. Regeringen avser att tillsätta en utredning som ska kartlägga eventuella problem som kan uppstå när det gäller företrädesrätten i samband med att arbetstagare hyrs in från bemanningsföretag. Jag är helt övertygad om att de oklarheter som eventuellt kan finnas reds ut med denna utredning.

När det gäller krav på socialt protokoll enades de fyra olika oppositionspartierna i utskottet. När Sverige ansökte om EU-medlemskap 1991 fick Sverige skriftliga försäkringar om att svensk praxis skulle gälla i arbetsmarknadsfrågor för arbets- och anställningsförhållanden i kollektivavtal i Sverige.

Nu kräver oppositionen återigen ett socialt protokoll, något som också framförts i samband med Lissabonfördraget och i ett tillkännagivande från utskottet förra sommaren. Regeringen hänvisade då i en skrivelse till riksdagen till kommissionens aviserade förslag om tillämpningsdirektiv till utstationeringsdirektivet.

EU-kommissionen återkom förra året med ett förslag som kallades Monti-II-förordningen i syfte att förtydliga reglerna inom hela EU för den grundläggande rättigheten att vidta kollektiva åtgärder. Men efter det att tolv medlemsstater gjort kraftiga invändningar och ställt krav på subsidiaritetsprincipen drog parlamentet tillbaka förslaget.

Hela detta ärende och hela processen visar hur svårt det är att hitta gemensamma lösningar och att synen på rätten till kollektiva lösningar skiljer sig åt i medlemsstaterna, trots ett väldigt gott syfte. Detta borde ha varit en signal om att en process med krav på juridiskt bindande socialt protokoll kan bli mycket svårt att ro i land och kanske till och med äventyrar den svenska modellen.

Den svenska modellen är viktig och skyddsvärd liksom den fria rörligheten.

Att nu, som de fyra oppositionspartierna gör, kräva ett juridiskt bindande socialt protokoll kan innebära krav på fördragsändringar, enligt expertis. Vi värnar den svenska arbetsmarknadsmodellen och påminner om att de 27 medlemsstaterna med olika intressen kan framföra olika krav. Det är en betydande risk och inte alls säkert att en ändring skulle gynna eller ens följa den svenska modellen. En sådan process kan tvärtom hota den svenska modellen och utlösa följdkrav och förändringar i

Prot. 2012/13:29
22 november

*Lag om uthyrning
av arbetstagare m.m.*

en annan riktning än den som var tänkt. Detta måste de fyra oppositionspartierna ta ansvar för.

Fru talman! Arbetstagarnas och företagarnas rörlighet över gränserna är något positivt som skapar möjligheter för både människor och företag att utvecklas. Hinder ska därför rivas mellan EU-länder och i förhållande till omvärlden. Vi moderater och Alliansen vill, i motsats till Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet, inte begränsa den fria rörligheten mellan EU-länderna.

Regeringen har lyssnat på de fackliga organisationerna och andra i remissomgången och lagt fram ett långtgående förslag. Det är trist att oppositionen inte kan vara eniga med regeringen och oss och att man väljer en väg som kan riskera den svenska modellen här. I en tid av ekonomisk oro, lågkonjunktur i Europa och i världen i övrigt är det särskilt angeläget att vi i Sverige arbetar mot gemensamma mål och tar det ansvar som krävs.

Med detta vill jag, fru talman, yrka bifall till vår reservation 9, avslag på övriga reservationer samt bifall till betänkandets förslag i övrigt.
(Applåder)

Anf. 103 JOHAN ANDERSSON (S) replik:

Fru talman! Jag har två frågor till Katarina Brännström med anledning av hennes anförande.

Vi har i våra två reservationer, som jag redogjorde för i mitt tidigare inlägg, pekat på två risker som vi ser med lagstiftningen. Jag vill återigen trycka på, så att kammaren har hört det, att vi är positiva till att man reglerar detta med en lagstiftning. Det handlar om stadigvarande arbetskraft i Europa, och jag kommer inte att återupprepa det. Jag tror att Katarina Brännström och andra ledamöter har hört det tillräckligt.

Min fråga kopplat till detta är: Vad är skälet till att Moderaterna inte vill reglera detta i en lagstiftning? Det är den ena frågan.

Det här är sådana ärenden som dyker upp med jämna mellanrum. Jag fick i går kväll vetskap om ett där man säger upp fast anställd personal och tar in bemanningsföretag. Det finns i dag inte en grund i lagstiftningen för att reglera det.

Den andra frågan handlar om företrädesrätten till återanställning. Det sker också med jämna mellanrum att man säger upp personal, vilket naturligtvis händer på en rörlig arbetsmarknad, och sedan inte erbjuder den personal som har blivit uppsagd anställning utan i stället tar in bemanningsföretag.

Då är min fråga till Katarina Brännström: Vad är skälet till att Moderaterna så kategoriskt säger nej till en sådan förändring i lagstiftningen som i grunden är bra?

Anf. 104 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik:

Fru talman! Jag tackar Johan Andersson för frågan. Det är väl bra att vi får tala om de här skillnaderna.

Jag vill ändå framhålla att det är positivt att Socialdemokraterna säger sig vara positiva, och det har ju skett en förändring över tid. När den borgerliga regeringen under 90-talet började öppna för bemanningsföretag var det ett kompakt motstånd från Socialdemokraterna, så jag väl-

komnar den förändrade inställningen till en förändrad arbetsmarknad och omvärld som vi ser hos Socialdemokraterna.

De risker som Socialdemokraterna säger sig se ser vi inte alls. I EU-direktivet som gäller det stadigvarande arbetskraftsbehovet ser vi inte något förbud som säger att man bara ska få ta in personal från bemanningsföretag i vissa sammanhang. Det som är en av hörnstenarna i den fria rörligheten är just att människor ska kunna få röra sig över gränser och att företag ska ha rätt att hyra in den personal man har behov av. Sedan finns det kollektivavtal och andra lagar som styr vilka krav man måste ställa så att man till exempel inte går förbi någon som har företrädesrätt.

Det är viktigt att framhålla att de absolut flesta följer dessa regler och lagar. Jag tror att undantagen är väldigt få, att man överträder dem.

Vi ser inget behov av det som Socialdemokraterna ser behov av. Vi kommer självklart att följa detta, men vi tror att Socialdemokraterna även på den här punkten kommer att vara trygga framöver när man ser hur väl den svenska modellen fungerar.

Anf. 105 JOHAN ANDERSSON (S) replik:

Fru talman! Jag kan bara konstatera att i dag känner vi oss inte särskilt trygga, eftersom det med jämna mellanrum rapporteras in fall där man, precis som jag pekade på, har åsidosatt de två delar som vi ville föra in i propositionen för att stärka rättigheterna. Vi lär få återkomma till frågan.

Jag har en följdfråga, och den handlar om det sociala protokollet. Jag har väldigt svårt att förstå Moderaternas inställning, att de så kategoriskt säger nej till en möjlighet att driva denna fråga ytterligare. Vi är väl alla väl medvetna om den kraschade hanteringen av den så kallade Monti II-förordningen, som inte blev ratificerad och vilket inte heller hade varit särskilt gynnsamt för Sverige.

Då är min fråga till Katarina Brännström: Vad är grunden för att ni så kategoriskt säger nej till det sociala protokollet?

Anf. 106 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik:

Fru talman! Johan Andersson säger att det hela tiden rapporteras in fall där regler och lagar överträds. Det finns väl självklart inget område i vårt samhälle där allting till hundra procent fungerar perfekt. Men jag ser inga större problem, och det gör inte heller regeringen eller Alliansen i stort. Det är ett litet problem. Därför finns det ingen anledning att ytterligare reglera det området.

När det gäller det sociala protokollet vill vi framhålla att den svårighet som var med att få fram Monti II-förordningen, som sedan föll, visar på hur svårt det är att ena 27 stater att tycka likadant. Och vad är det som säger att man ska tycka att just den svenska modellen ska vara utgångspunkten? Risken finns ju att man öppnar för att det kan bli en försämring av de villkor vi har här i Sverige. Därför säger vi: Vi ska inte röra den ro och frid som råder på svensk arbetsmarknad. Det är lugnt. Vi har en bra modell. Att öppna upp inom EU kan innebära försämringar som vi inte är beredda att ta konsekvenserna av.

Det är väldigt svårt att förena 27 länder med olika arbetsmarknadsmodeller och olika krav på vilka stridsåtgärder man ska ha rätt att

Prot. 2012/13:29
22 november

*Lag om uthyrning
av arbetstagare m.m.*

vidta. Det är inte säkert att den svenska modellen är den som står allra längst fram där. Därför anser vi att det är bra som det är och att vi inte ska röra det.

Anf. 107 HANS BACKMAN (FP):

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 9 och i övrigt bifall till utskottets förslag i betänkande AU5 och avslag på motionerna.

De fyra oppositionspartierna Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Sverigedemokraterna har enats om att regeringen bör driva frågan om ett socialt protokoll. Det finns en stor risk med att öppna upp för den typen av förhandlingar på EU-nivå. Det kan krävas fördragsändring. Enligt Folkpartiet är risken uppenbar att detta skulle äventyra den svenska modellen.

Vi måste ha i åtanke att vi har 27 medlemsstater som alla har olika arbetsmarknadsmodeller och olika syn på den rätta balansen mellan fri rörlighet och arbetstagskydd. Det finns därmed som sagt en stor risk med att öppna upp för sådana förhandlingar på EU-nivå. Det är mycket osäkert att förhandlingarna skulle gå i en linje, väg eller riktning som säkrar den svenska arbetsmarknadsmodellen. Folkpartiet och övriga allianspartier ser därför en stor risk att öppna upp för sådana förhandlingar med tanke på den svenska modellen.

Jag vill också poängtera att Lissabonfördraget har bidragit till att stärka arbetstagarnas rättigheter inom EU. I fördraget finns en balans mellan å ena sidan fri rörlighet för arbetskraft och å andra sidan arbetsmarknadens parter möjligheter och rätt att försvara de fackliga intressena.

Att EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna genom Lissabonfördraget blivit rättsligt bindande och fått fördragsstatus innebär att förhandlingsrätten och rätten till kollektiva åtgärder har samma rättsliga status inom unionsrätten som de ekonomiska friheterna.

Mot bakgrund av detta känns det ytterst olyckligt att öppna upp för en diskussion om ett socialt protokoll som skulle kunna leda till försämringar av den svenska modellen – den modell som åtminstone Folkpartiet och övriga allianspartier känner sig trygga med och vill fortsätta försvara.

För oss i Folkpartiet är det också viktigt att det ska vara ordning och reda och trygga anställningar och villkor på svensk arbetsmarknad. Grunden för detta läggs genom att vi står upp för vår svenska modell där arbetsmarknadens parter i form av fackföreningar och arbetsgivare gemensamt tar ansvar för villkoren för arbete i Sverige.

Oppositionspartiernas agerande i detta fall riskerar att sätta den svenska modellen på spel.

Det är också anmärkningsvärt att Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet medverkar till att Sverigedemokraterna får inflytande över frågor som rör den fria rörligheten i EU. Folkpartiet och övriga allianspartier anser att arbetstagarnas och företagens rörlighet över gränserna är något positivt som skapar möjlighet för många människor och företag att utvecklas. Det är både bra och positivt att hinder rivs mellan EU-länder och till länder utanför EU för att möjliggöra en ökad rörlighet över gränserna.

Vi i Alliansen vill i motsats till oppositionspartierna inte begränsa den fria rörligheten mellan EU-länderna. Vår bedömning är att rörligheten

också bidrar till förbättrad matchning på arbetsmarknaderna i EU. Denna rörlighet är också helt och fullt möjlig att förena med en situation där alla som arbetar i Sverige ges rimliga, trygga och rättvisa arbets- och anställningsvillkor.

I sammanhanget vill jag nämna att regeringen har tillsatt en parlamentarisk kommitté där alla riksdagspartier är representerade. Kommittén ska se över reglerna för utstationering på svensk arbetsmarknad i syfte att säkerställa ett grundläggande skydd för utstationerade arbetstagare.

Kommittén ska bland annat utvärdera om tillämpningen av lex Laval fungerar så att skyddet för utstationerade arbetstagares grundläggande arbets- och anställningsvillkor säkerställs. Kommittén ska också överväga vilka lagändringar som kan krävas för att värna den svenska modellen i ett internationellt perspektiv.

Vi i allianspartierna välkomnar regeringens förslag om en ny och modern lag om uthyrning av arbetstagare. Vi är positiva till det sätt som bemanningsdirektivet nu genomförs på. Genom lagen kan man uppnå en tydligare och mer sammanhållen reglering av skyddet för uthyrda arbetstagare.

Målet för den ekonomiska politiken och arbetsmarknadspolitiken måste vara full sysselsättning. Det är därför av stor vikt att alla som kan och vill arbeta också får tillfälle att göra det.

Här är bemanningsbranschen en viktig och dynamisk del av den svenska arbetsmarknaden, och med den nya lagen ges branschen en fortsatt möjlighet att växa och skapa arbetstillfällen.

Bemanningsföretag är också viktiga när det gäller att skapa arbeten för grupper som annars har svårt att komma in på arbetsmarknaden, såsom unga och utrikes födda. Bemanningsföretagen är en bro till arbetslivet för många, och det är förstås väldigt positivt.

Jag vill också understryka betydelsen av att lagförslaget i stor utsträckning anknyter till traditionerna på den svenska arbetsmarknaden. Den svenska modellen, där kollektivavtal som ingåtts mellan arbetsmarknadens parter verkar tillsammans med lagregler, fungerar i huvudsak bra. Jag vill också betona att modellen förutsätter att parterna uppträder ansvarsfullt på arbetsmarknaden.

Viktigt att notera är att arbetsmarknadens parter har ingått flera kollektivavtal inom bemanningsbranschen och att täckningsgraden är hög.

Fru talman! Jag vill i detta sammanhang också nämna bemanningsdirektivets artikel 4 med rubriken Översyn av begränsningar och förbud. I artikel 4.1 anges att begränsningar och förbud som gäller anlitande av arbetskraft som hyrs ut av bemanningsföretag endast får motiveras av allmänintresset.

Regeringen konstaterar att det råder en viss osäkerhet när det gäller innebörden av den aktuella regleringen. Man anser dock att det inte finns anledning att nu ta ställning till en bestämmelse om att kollektivavtalade begränsningar och förbud som gäller anlitande av arbetskraft som hyrs ut av bemanningsföretag endast får motiveras av allmänintresset. Vi i allianspartierna instämmer i denna bedömning.

Det är förstås viktigt att företrädesrätten beaktas. Folkpartiets och Alliansens utgångspunkt är att arbetsgivare tillämpar lagar och kollektivavtal på ett korrekt och ansvarsfullt sätt. Regeringen har också i proposit-

Prot. 2012/13:29
22 november

*Lag om uthyrning
av arbetstagare m.m.*

ionen angett sin avsikt att noga följa utvecklingen på området och vidta åtgärder om man anser att det behövs.

Vi har också erfarit att regeringen avser att tillsätta en utredning som ska kartlägga eventuella problem när det gäller företrädesrätten till återanställning enligt lagen om anställningsskydd i samband med att arbetstagare hyrs in från bemanningsföretag.

I detta anförande instämde Anna Steele (FP).
(forts. 14 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.56 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

12 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 21 november

FiU7 Riksrevisionens rapport om miljökrav i offentlig upphandling – är styrningen mot klimatmålet effektiv?

1. utskottet

2. utskottets förslag till beslut med godkännande av motiveringen i res.
(MP, V)

Votering:

265 för utskottet

38 för res.

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 97 M, 19 FP, 17 C, 19 SD, 17 KD

För res.: 23 MP, 15 V

Frånvarande: 16 S, 10 M, 2 MP, 5 FP, 6 C, 1 SD, 4 V, 2 KD

FiU11 Höständringsbudget för 2012

Punkt 2 (Bemyndigande för anslaget 1:4 Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

Votering:

270 för utskottet

19 för res. 1

13 avstod

47 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 97 M, 23 MP, 19 FP, 17 C, 2 V, 17 KD

För res. 1: 19 SD

Avstod: 13 V

Frånvarande: 17 S, 10 M, 2 MP, 5 FP, 6 C, 1 SD, 4 V, 2 KD

Prot. 2012/13:29

22 november

Punkt 13 (Ändrade ramar för utgiftsområden och ändrade anslag)

1. utskottet

2. res. 2 (SD)

Votering:

283 för utskottet

19 för res. 2

47 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 96 M, 23 MP, 19 FP, 17 C, 15 V, 17 KD

För res. 2: 19 SD

Frånvarande: 16 S, 11 M, 2 MP, 5 FP, 6 C, 1 SD, 4 V, 2 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

FöU2 Beredskapslagring av olja

1. utskottet

2. res. (SD)

Votering:

283 för utskottet

19 för res.

47 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 97 M, 23 MP, 19 FP, 16 C, 15 V, 17 KD

För res.: 19 SD

Frånvarande: 16 S, 10 M, 2 MP, 5 FP, 7 C, 1 SD, 4 V, 2 KD

UU13 Redovisning av verksamheten i Internationella valutafonden, Världsbanken samt de regionala utvecklings- och investeringsbankerna 2010 och 2011

Punkt 1 (Reformer av institutionerna, deras inriktning och lånevillkor samt skrivelsens innehåll)

1. utskottet

2. res. 1 (S)

3. res. 2 (MP, V)

4. res. 3 (SD)

Förberedande votering 1:

38 för res. 2

19 för res. 3

246 avstod

46 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Förberedande votering 2:

97 för res. 1

38 för res. 2

167 avstod

47 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

150 för utskottet

96 för res. 1

57 avstod

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 M, 19 FP, 17 C, 17 KD

För res. 1: 96 S

Avstod: 23 MP, 19 SD, 15 V

Frånvarande: 16 S, 10 M, 2 MP, 5 FP, 6 C, 1 SD, 4 V, 2 KD

Punkt 2

Kammaren biföll utskottets förslag.

13 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

SoU4 Stärkt stöd och skydd för barn och unga

Punkt 3 (Inkorporering av barnkonventionen i svensk rätt)

1. utskottet

2. res. 4 (S, MP, V)

Votering:

169 för utskottet

134 för res. 4

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 M, 19 FP, 17 C, 19 SD, 17 KD

För res. 4: 96 S, 23 MP, 15 V

Frånvarande: 16 S, 10 M, 2 MP, 5 FP, 6 C, 1 SD, 4 V, 2 KD

Punkt 6 (Privat konsulentstöd verksamhet)

1. utskottet

2. res. 7 (S, SD, V)

Votering:

172 för utskottet

130 för res. 7

1 avstod

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 M, 22 MP, 19 FP, 17 C, 17 KD

För res. 7: 96 S, 19 SD, 15 V

Avstod: 1 MP

Frånvarande: 16 S, 10 M, 2 MP, 5 FP, 6 C, 1 SD, 4 V, 2 KD

Prot. 2012/13:29

22 november

Punkt 9 (Socialtjänstens utredning och föräldrars ansvar)

1. utskottet

2. res. 9 (SD)

Votering:

284 för utskottet

19 för res. 9

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 97 M, 23 MP, 19 FP, 17 C, 15 V, 17 KD

För res. 9: 19 SD

Frånvarande: 16 S, 10 M, 2 MP, 5 FP, 6 C, 1 SD, 4 V, 2 KD

Punkt 14 (Samverkansmodeller m.m. i kommunernas kvalitetsarbete)

1. utskottet

2. res. 11 (S, V)

3. res. 13 (SD)

Förberedande votering:

112 för res. 11

19 för res. 13

172 avstod

46 frånvarande

Kammaren biträdde res. 11.

Huvudvotering:

151 för utskottet

111 för res. 11

41 avstod

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 M, 19 FP, 17 C, 1 SD, 17 KD

För res. 11: 96 S, 15 V

Avstod: 23 MP, 18 SD

Frånvarande: 16 S, 10 M, 2 MP, 5 FP, 6 C, 1 SD, 4 V, 2 KD

Julia Kronlid (SD) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 16 (Kompetens och utbildning för personal som arbetar med barn)

1. utskottet

2. res. 16 (V)

Votering:

188 för utskottet

16 för res. 16

99 avstod

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 97 M, 22 MP, 19 FP, 17 C, 16 SD, 16 KD

För res. 16: 1 MP, 15 V

Avstod: 95 S, 3 SD, 1 KD

Frånvarande: 16 S, 10 M, 2 MP, 5 FP, 6 C, 1 SD, 4 V, 2 KD

Otto von Arnold (KD) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Punkt 17 (Registerkontroll av personal som arbetar med barn)

1. utskottet

2. res. 17 (SD)

Votering:

284 för utskottet

19 för res. 17

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 97 M, 23 MP, 19 FP, 17 C, 15 V, 17 KD

För res. 17: 19 SD

Frånvarande: 16 S, 10 M, 2 MP, 5 FP, 6 C, 1 SD, 4 V, 2 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU17 Lån till IMF

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

3. res. 2 (V)

Förberedande votering:

19 för res. 1

17 för res. 2

267 avstod

46 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

267 för utskottet

19 för res. 1

15 avstod

48 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 96 M, 22 MP, 19 FP, 17 C, 17 KD

För res. 1: 19 SD

Avstod: 1 MP, 14 V

Frånvarande: 16 S, 11 M, 2 MP, 5 FP, 6 C, 1 SD, 5 V, 2 KD

Prot. 2012/13:29

22 november

14 § (forts. från 11 §) **Lag om uthyrning av arbetstagare m.m.** (forts. AU5)

*Lag om uthyrning
av arbetstagare m.m.*

Anf. 108 JOHAN ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Vi har två reservationer, och vi tycker att lagstiftningen skulle förstärkas avsevärt om man biföll dessa i kammaren framdeles. Det handlar om stadigvarande arbetskraftsbehov och företrädesrätten. Jag har svårt att förstå den argumentation som Hans Backman redogjorde för. Nu när vi har den här lagstiftningen uppe – en ny lag införs när det gäller uthyrningsdelen och vi får en helt annan skyddslagstiftning – skulle jag gärna vilja höra vilket skälet är för Folkpartiet att inte passa på att komplettera med dessa två tillägg som skulle underlätta för branschen och arbetsmarknaden.

Anf. 109 HANS BACKMAN (FP) replik:

Herr talman! När det gäller stadigvarande arbetskraftsbehov har vi i betänkandet skrivit: "Utskottet kan konstatera att bemanningsdirektivet inte utgår från eller ställer krav på att det ska vara fråga om tillfälligt arbete för att uthyrning ska vara möjligt." Vi tycker att branschen fungerar så pass bra att vi helt enkelt inte känner behov av att införa begränsningar av de slag som Socialdemokraterna föreslagit i sina motioner.

När det gäller företrädesrätten nämnde jag också i mitt anförande att regeringen har uppmärksammat att det kan finnas skäl att titta på detta. Man har också tillsatt en utredning som ska kartlägga om det finns problem när det gäller företrädesrätten till återanställning enligt LAS i samband med att arbetstagare hyrs ut från bemanningsföretag.

Arbetsbrist utgör en saklig grund för uppsägning enligt lagen om anställningsskydd – LAS – så där finns inte heller något förbud för en arbetsgivare att tillgodose sitt behov av arbetskraft genom att anlita ett bemanningsföretag i stället för att anställa arbetstagare.

Om det finns kollektivavtal på en arbetsplats gäller särskilda regler, medbestämmandelagen, som bland annat föreskriver skyldighet för arbetsgivaren att förhandla med arbetstagarorganisationen och en så kallad vetorätt också för arbetstagarorganisationen. Dessa regler har tillkommit för att hindra att lagar och avtal kringgås.

Med detta känner vi oss i nuläget tillfreds, särskilt som vi har sett att regeringen också ska tillsätta den här utredningen och kartlägga situationen.

Anf. 110 JOHAN ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Jag vet inte om jag blev så mycket klarare över skälen till varför man säger nej. När det gäller stadigvarande arbetskraftsbehov hänvisar Hans Backman till bemanningsdirektivet och EU:s rätt, men det

är ju inte på det sättet att det hindrar att man lägger till och stärker upp den svenska lagstiftningen med en paragraf kopplad till det stadigvarande behovet.

När det gäller företrädesrätten hänvisar Hans Backman, Folkpartiet, till den kommande utredningen. Det är också lite långsökt. Jag tror att även Hans Backman får rapporter med jämna mellanrum om att det relativt ofta händer att man åsidosätter företrädesrätt och annat genom att ta in bemanningsföretag. Det där tycker jag därför känns som en märklig argumentation.

Hans Backman tog också upp det sociala protokollet och ondgjorde sig över att utskottsmajoriteten ställer sig bakom ett initiativ om att göra ett medskick till regeringen när det gäller det sociala protokollet. Han hänvisar till att det skulle innebära att den så kallade svenska modellen skulle hamna snett i den delen.

Men den svenska modellen hanteras ju inte via EU i dag. Det är frågor som vi hanterar. Lex Laval kan vi prata väldigt länge om, vilket jag inte ska göra, men där ser vi att den dåvarande regeringen lade det på en miniminivå i stället.

Vi ser det som en väldigt stor förutsättning att kunna öppna upp det här och också se den svenska modellen som en del av en god arbetsrätt för svenska företag. Jag vet inte hur Hans Backman ser på det.

Anf. 111 HANS BACKMAN (FP) replik:

Herr talman! När det gäller lex Laval har regeringen, som jag nämnde i mitt anförande, tillsatt en parlamentarisk kommitté som ska utvärdera om tillämpningen av lex Laval fungerar som skydd för att utstationerade arbetstagares grundläggande arbets- och anställningsvillkor kan säkerställas och också överväga vilka lagändringar som kan krävas för att värna den svenska modellen i ett internationellt perspektiv.

När det gäller att öppna upp för förhandlingar om ett socialt protokoll känner vi i Folkpartiet och övriga allianspartier att det ur ett svenskt perspektiv vore en klar risk om vi tog upp sådana förhandlingar. Det är ju inte alls säkert att det skulle leda till att det blev exakt den svenska modellen som blev slutresultatet.

Vi tycker att vi har en trygg och bra modell som vi vill försäkra oss om att vi får ha kvar, och vi vill inte kompromissa bort delar av den mot vår vilja. Det är 27 länder som i så fall skulle enas om ett slags gemensam modell, och då känner vi att det inte alls är säkert att det skulle landa i att den svenska modellen skulle kunna bibehållas intakt, och det vill vi att den ska göra. Vi tycker att vi har en bra modell där arbetsmarknadens parter tar sitt ansvar på ett bra sätt.

När det gäller återanställningar och företrädesrätten förutsätter vi att arbetsgivarna arbetar utifrån lagar och avtal. Skulle man kringgå dem och det är uppenbart att så sker och att regelverken inte följs, då ska också detta prövas i domstol. Därmed har vi verktyg för att hantera detta även i dagsläget.

Anf. 112 ANNIKA QARLSSON (C):

Herr talman! Dagens ärende är att genomföra Europaparlamentets och rådets direktiv om arbetstagare som hyrs ut av bemanningsföretag.

Lagen om uthyrning av arbetstagare ska gälla för anställda i ett bemanningsföretag i syfte att hyras ut till ett kundföretag för arbete under kundföretagets ledning och kontroll. En central bestämmelse i direktivet är likabehandlingsprincipen, vilket innebär att arbetstagare som hyrs ut av ett bemanningsföretag ska ha minst samma grundläggande arbets- och anställningsvillkor som om den uthyrde varit anställd på företaget under den tiden som uppdraget varar.

Vi har också kvar möjligheten att i kollektivavtal avvika från likabehandlingsprincipen under förutsättning att det övergripande skyddet för uthyrda arbetstagare enligt direktivet respekteras.

Utöver regeringens proposition finns också ett tillkännagivande från Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet om att Sverige ska kräva att EU ska anta ett juridiskt bindande socialt protokoll. De fyra partierna kräver att Sveriges regering ska driva en fördragsändring som skulle innebära att den fria rörligheten i EU skulle begränsas och underordnas de fackliga rättigheterna. Att öppna upp för en fördragsändring med EU-27 skulle tveklöst gå i motsatt riktning. Jag återkommer till min kritik i denna del.

Herr talman! Bemanningsbranschen är en viktig och dynamisk del av den svenska arbetsmarknaden, och vi vill ge möjligheter för den att växa och skapa arbetstillfällen tillsammans med resterande arbetsmarknad. Med lagen kan vi uppnå en tydligare och mer sammanhållen reglering av skyddet för uthyrda arbetstagare.

När det gäller bemanningsdirektivets artikel 4 finns det kritik som både regeringen och utskottet har tittat på, och man kan notera att det råder viss osäkerhet kring innebörden av den aktuella regleringen. Bedömningen är dock att vi i nuläget inte vill införa en bestämmelse om att kollektivavtalade begränsningar och förbud som gäller anlitande av arbetskraft som hyrs ut av bemanningsföretag endast får motiveras av allmänintresset. Men vi följer självklart frågan och får återkomma om så krävs.

Utöver regeringens proposition finns motioner från Socialdemokraterna och Vänsterpartiet som ger uttryck för en negativ eller misstänksam inställning till uthyrning av arbetstagare i stort sett. Det handlar om att reglera när och hur länge företag ska få hyra in arbetskraft, och förutom att Centerpartiet och Alliansen inte delar den negativa inställningen till bemanningsbranschen handlar detta inte om bemanningens vara eller icke vara.

Misstänksamheten mot arbetsgivare och en önskan om större maktbefogenheter till de fackliga organisationerna går också igen i Vänsterpartiets krav på att facken ska få begära ut och kontrollera avtalen för att inte hindra uthyrda att ta anställning. Detta krav framför man trots att det i lagen finns en paragraf som anger att hinder för att ta anställning i kundföretag inte får göras och att det är sanktionerat med skadestånd.

Herr talman! Tillkännagivandet om ett socialt protokoll som Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet enats om grundar sig på ett antal motioner som inbördes är olika och delvis motstridiga med vad de verkligen vill med detta. När de fyra nu enat sig i ett gemensamt tillkännagivande borde rimligtvis företrädarna här kunna beskriva hur de tänkt att det ska gå att genomföra och vilka konsekvenser de är beredda att ta för att få igenom detta.

Centerpartiets och allianspartiernas bedömning är att detta krav kräver en fördragsändring med en stor och uppenbar risk för att det bland EU-27 finns delvis olika intressen i en annan riktning, vilket också kan leda till följdkrav på andra och mer långtgående förändringar som inte är i linje med de fyra partier som i det här fallet bildar majoritet.

Intressant är att notera vilka partier som är beredda att tulla på den fria rörligheten och med det vill stänga gränserna, detta trots att arbetstagarernas rättigheter stärkts i Lissabonfördraget, där man eftersträvat en balans mellan fri rörlighet för arbetskraft och arbetsmarknadens parter möjligheter och rätt att försvara de fackliga intressena. Fördraget erkänner alltså arbetsmarknadens parter betydelse och respekten för deras självständighet.

Att EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna genom Lissabonfördraget blivit rättsligt bindande och fått fördragsstatus innebär att förhandlingsrätten och rätten till kollektiva åtgärder har samma rättsliga status inom unionsrätten som de ekonomiska friheterna innebär. Vi kan inte tolka det på något annat sätt än att detta tillkännagivande från Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet antingen är plakatpolitik som bäst bedrivs i opposition eller ett sätt att förhindra den fria rörligheten över gränserna.

Herr talman! För Sverige och EU är de fyra friheterna som innefattar fri rörlighet för varor, personer, tjänster och kapital en grundläggande förutsättning som utgör kärnan i den inre marknaden. Det bidrar till ökad sysselsättning och tillväxt – något som Centerpartiet och Alliansen inte är beredda att kompromissa med.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet AU6 utom i punkt 8, där jag yrkar bifall till reservation 9.
(Applåder)

Anf. 113 JOHAN ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Jag har några frågor till Centerpartiet och Annika Qarlsson. Först vill jag göra ett klarläggande genom att säga att vi socialdemokrater inte är negativa till bemanningsföretag. Jag hoppas att det framgick klart och tydligt av det jag sade inledningsvis om detta. Också i vår motion har vi varit tydliga med det här.

Jag har frågor kopplade till vår reservation. Vi ser återigen en bra möjlighet att förstärka lagstiftningen med stadigvarande arbetskraftsbehov och företrädesrätten. Annika Qarlsson hänvisar i sitt anförande till att den lagstiftning som nu kommer till inte säger någonting om att det ska vara några hinder för att ha en anställning om man är anställd i ett bemanningsföretag i ett kundföretag. Men det är inte riktigt detta det handlar om när det gäller stadigvarande arbetskraftsbehov och företrädesrätten. Det handlar om att möjliggöra och att undanröja eventuella hinder för detta.

Återigen: Vi ser exempel där man i dag har satt sådana saker i system. Vi tycker att det är bra att man kan passa på att göra denna justering när det här sker.

När det gäller Annika Qarlssons resonemang om det sociala protokollet kan jag bara konstatera att vi känner till Centerpartiet som ett parti som återigen vill öppna upp lagstiftningen och andra delar. Vi hade en diskussion för en tid sedan om ungdomslöner där man ville åsidosätta

kollektivavtal och annat. Jag är alltså inte så förvånad över den argumentation som Annika Qarlssoon har.

Återigen, Annika, vill jag gärna höra dina och Centerpartiets skäl till framför allt de två delar som vi har pekat på i vår motion.

Anf. 114 ANNIKA QARLSSON (C) replik:

Herr talman! När det gäller det stadigvarande tänker jag att man någonstans måste fundera på hur det kommer sig att företag i så fall väljer att använda sig av bemanningsföretag. Det är nog snarare i den änden som man måste fundera.

Jag är inte beredd att gå in och reglera denna del ytterligare. Johan Andersson och Socialdemokraterna kanske behöver fundera tillbaka på detta. Om man ser det som ett problem kanske man måste fundera på vilka de bakomliggande orsakerna är. Varför väljer arbetsgivare att stadigvarande använda sig av bemanningsföretag i stället för att anställa själva? Någonstans finns det bekymmer. Jag ser på Johan att han säkerligen tänker så här: Jag vet vad Annika tänker i de här frågorna! Men det vore lite intressant att få veta om Johan Andersson och Socialdemokraterna har funderat på detta.

Det är väl definierat vad som gäller för företrädesrätt. Där handlar det i stället om att nuvarande lagstiftning ytterligare ska följas upp och i så fall drivas till domstol. Jag tror inte att det skulle göra någon skillnad om vi tar in ytterligare förstärkningar i lagen, utan det finns fortfarande sätt att kringgå det. De fall där det kringgås ska inte accepteras, och de ska följas upp. Men jag är inte beredd att gå till ytterligare skrivningar för denna del.

I andra delar kan jag bara konstatera att Johan Andersson har missuppfattat mig. Då är det tur att jag får chansen att komplettera det. Det fördes en diskussion för ett år sedan om ingångslöner, som handlade om att de fackliga parterna som förhandlar om löner måste ta ansvar också för de grupper som inte finns på arbetsmarknaden. De måste ta hänsyn till dem genom att se till att ingångslönerna inte är för höga. Detta anser inte jag vara att gå förbi den svenska modellen. Tvärtom anser jag att den svenska modellen gör det som den tidigare har varit oerhört duktig på, nämligen att ta ansvar. Jag kritiserade den här delen, för jag ansåg inte att man tog ansvar för ungdomar och andra som har svårt att komma in på arbetsmarknaden.

Socialt protokoll – det tycker jag fortfarande är intressant. Nej, det ska inte göra någon skillnad. Jag vill gärna höra mer om vad Johan har att säga om det.

Anf. 115 JOHAN ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! När det gäller Annika Qarlssoons argumentation om stadigvarande arbetskraftsbehov kan jag bara konstatera att Centerpartiet tydligen ser den nya lagstiftningen som en hävstång för att öppna upp LAS. Jag kan inte tolka det på något annat sätt.

Vi ser det som angeläget när det gäller det sociala protokollet att kunna förstärka rättigheterna och framför allt skydda den svenska modellen. I dag är det återigen så att det här inte regleras på det sättet i den svenska modellen. Vi har en miniminivå när det gäller lex Laval kopplad till detta. Det finns all anledning att hantera det.

Prot. 2012/13:29
22 november

*Lag om uthyrning
av arbetstagare m.m.*

Det är en grumlig argumentation som allianspartierna för när det gäller det tillkännagivande som vi förhoppningsvis kommer att rösta om under nästkommande vecka.

Anf. 116 ANNIKA QARLSSON (C) replik:

Herr talman! Det är inte grumlig retorik. Däremot är det retorik som Johan Andersson inte håller med om; det kan vi instämma i.

Vad skulle hända om man ställer de fackliga rättigheterna före de fria rörligheterna, som har varit grundprincipen och kärnan i EU:s inre marknad? Det är ett sätt att öka på konkurrenskraften i detta område jämfört med en värld runt om som springer fort. Det är ett bekymmer om man bara tittar på vad som händer här och nu hos mig och om man inte ser vad som händer runt omkring i världen. Då ser vi inte att för att vi ska ha en chans att vara med och konkurrera om jobben, se till att behålla vår välfärd och utvecklas framöver är det oerhört viktigt att också vi springer på bra – under trygga förutsättningar.

Då är det viktigt med de fria rörligheterna, som är kärnan i EU:s inre marknad. Det som kommer fram i det gemensamma ställningstagandet från Socialdemokraterna, Sverigedemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet är att man vill sätta de fackliga rättigheterna över detta. Det innebär försvårande av den fria rörligheten, och det får konsekvenser.

Anf. 117 JOSEFIN BRINK (V):

Herr talman! I dag debatterar vi i första hand hur villkoren i bemanningsbranschen ska regleras på den svenska arbetsmarknaden. Jag måste säga att jag inte tycker att debatten hittills har gett en fullständig bild av hur personaluthyrning och bemanningsföretag upplevs ute på arbetsplatserna. Det går inte att komma ifrån att bemanningsbranschens expansion på den svenska arbetsmarknaden har kantats av många konflikter och problem.

Fördelen som vi ser med den nya lag som nu införs är i första hand att arbetstagare som är anställda av utländska bemanningsföretag får ett starkare skydd. Möjligheten för svenska fackförbund att kräva likabehandling för inhyrda kolleger från andra länder kommer rimligen att minska risken för lönedumpning. Det är en välkommen förbättring i den nya lagen.

Dess värre saknas ett antal paragrafer i den nya lagen som vi i Vänsterpartiet anser behövs för att undanröja de grundläggande problem som bemanningsverksamheten för med sig. Jag tänkte i huvudsak fokusera på två av de punkter som även Johan Andersson från Socialdemokraterna har lyft upp.

Det handlar först och främst om att tryggheten i den fasta tillsvidareanställningen de facto har urholkats eftersom det är fullt lagligt i dag att säga upp sina egna anställda och ersätta dem med inhyrd personal. Exempelen på att så har skett och fortsätter att ske är många. Det har skett på Marabou, Lagen, Urban Outfitters, Euromaint Rail, Ålö och Taxi Kurir – jag skulle kunna fortsätta mycket längre. Detta är bara några i raden av företag där fast anställd personal har blivit uppsagd och ersatt med inhyrda.

Ett alldeles aktuellt exempel är Scans slakteri i Kristianstad, där 55 personer nyligen varslades om uppsägning samtidigt som företaget avser

att behålla ett 70-tal arbetare som de hyr in från tre olika bemanningsföretag.

Katarina Brännströms påstående att det alltid är de inhyrda som får gå först är alltså helt enkelt inte sant. Ända sedan det så kallade Abu Garcia-målet avgjordes i Arbetsdomstolen 2003 har det funnits en upprättad praxis om att det är tillåtet i enlighet med lagen om anställningsskydd att säga upp egna anställda och ersätta dem med inhyrd personal. Det är en av grundorsakerna till det stora missnöje med bemanningsföretag som finns ute på många arbetsplatser.

Möjligheten att säga upp egen personal och sedan hyra in andra för att göra samma jobb innebär i praktiken att en tillsvidareanställning inte längre är den garant mot godtycklighet som är hela tanken med lagen om anställningsskydd. Denna möjlighet ger också utrymme för arbetsgivare att använda hotet om att ersätta egna anställda med inhyrda för att få sin vilja igenom gentemot de anställda. Vi i Vänsterpartiet anser att det är en oacceptabel maktförskjutning mellan parterna.

Det är alltså ett omfattande och högst aktuellt problem som varit uppmärksammat och väl känt i flera år, och vi har debatterat det vid flera tillfällen här i riksdagen. Men ändå framhårdar regeringen och majoriteten i utskottet med att ingenting behöver göras åt saken. I stället får vi veta att regeringen tänker utreda om det möjligen kan finnas några problem med företrädesrätten till återanställning i samband med inhyrning.

Vi i Vänsterpartiet anser att det är klart bortom varje rimligt tvivel att de här problemen finns och att lagen om anställningsskydd måste uppdateras så att den ger det skydd för tillsvidareanställda som är lagens själva kärnfunktion.

Vi i Vänsterpartiet värnar anställningstryggheten och löntagarnas möjligheter att ställa krav på inflytande och bra villkor på arbetsplatsen. Därför vill vi att LAS ändras så att det blir tydligt att det inte är tillåtet att sparka de egna anställda och ersätta dem med inhyrd personal.

Herr talman! Det andra problemet som regeringen avstår från att reglera i det liggande lagförslaget är det faktum att inhyrning i allt högre grad kommit att användas för att täcka permanenta arbetskraftsbehov. Att ständigt ha en viss andel, och ibland faktiskt hela personalen, inhyrd ger arbetsgivaren en möjlighet att anpassa arbetsstyrkan efter minsta variation i produktionstakten. Det ger också en möjlighet att byta ut oönskade personer på arbetsplatsen på dagen utan att behöva ta hänsyn till sedvanlig förhandlingsordning. Det är lätt att förstå det lockande för arbetsgivaren med den här flexibiliteten, men de bemanningsanställda betalar ett högt pris för det.

Journalistförbundet genomförde nyligen en enkätundersökning bland sina bemanningsanställda medlemmar. Jag kan rekommendera utskottsmajoriteten att läsa igenom den. Det är genomgående en ganska nedslående läsning om stressen i att alltid tvingas vara standby för ett jobb, att aldrig kunna planera sin tid och att alltid känna pressen att vara på topp för att inte åka ut i kylan. Flera i enkäten tar också upp det omöjliga i att kombinera bemanningsjobbet med att ha barn och familj.

Särskilt intressant i den här enkäten är att tre av fyra svarande uppger att de sällan eller aldrig byter arbetsplats utan ständigt jobbar åt samma arbetsgivare via ett bemanningsföretag men utan den kontinuitet i arbets-

Prot. 2012/13:29
22 november

*Lag om uthyrning
av arbetstagare m.m.*

tider, schemaläggning, kompetensutveckling och allt annat som en fast anställning på arbetsplatsen ger.

I Skåne har det nu gått så långt att nyetablerade journalister i praktiken är hänvisade till en enda arbetsgivare, nämligen ett bemanningsföretag som hyr ut journalister till Sydsvenskan, Kristianstadsbladet, Trelleborgs Allehanda, Ystads Allehanda, Helsingborgs Dagblad, Kvällsposten och TV4. En av medarbetarna på det här bemanningsföretaget uttryckte sig så här i en intervju i tidningen Efter Arbetet: "Vill man jobba som journalist i Skåne i dag, är man mer eller mindre beroende av Kompetens i Skåne. Den rädslan blir väldigt påtaglig. Det är därför jag inte vågar gå ut med mitt namn."

Det ger en ganska beklämmande bild av villkoren i mediebranschen när journalister inte vågar uttala sig under eget namn. Tyvärr är den generella bilden att bemanningsanställda lever och arbetar i större utsatthet än andra anställda.

Arbetsmiljöverket konstaterade i en stor granskning nyligen att det finns stora brister i arbetsmiljöarbetet för inhyrda. Oftast handlar det om otillräcklig introduktion av den inhyrda arbetskraften och en stor okunskap om vem som egentligen är ansvarig för arbetsmiljön. Det visar sig också att arbetsolyckor är dubbelt så vanliga bland inhyrda som bland övriga arbetstagare.

Samma bild bekräftas och fördjupas ytterligare i en färsk enkätundersökning som LO har gjort bland sina bemanningsanställda medlemmar. I den enkäten uppger sex av tio att de har monotona och ensidiga arbetsuppgifter. Sju av tio brukar inte få delta i utbildningar vare sig hos bemanningsföretaget eller hos kundföretaget. Nio av tio av de svarande uppger att de hellre skulle vara anställda direkt av kundföretaget än av ett bemanningsföretag. Det är högst logiskt. Det är lika logiskt som att en majoritet av dem som är tim- och behovsanställda helst av allt vill ha en fast anställning.

Att jobba på det här sättet, att ständigt tvingas vara beredd att hoppa in och jobba med kort varsel, att erbjudas ensidiga arbetsuppgifter och ofta tvingas till ett högre arbetstempo skapar stress och trötthet ut. Utbytarheten skapar otrygghet och gör det svårt att bedriva ett meningsfullt fackligt arbete på arbetsplatsen.

Vänsterpartiet värnar om goda arbetsvillkor, fackligt inflytande och anställdas hälsa. Vi vet att trygga anställningsförhållanden är A och O för att uppnå det. Vi menar därför att det finns goda skäl för att den nya lagen måste tydliggöra att inhyrning inte ska få användas för att täcka permanenta arbetskraftsbehov.

Herr talman! Det faktum att de fackliga rättigheterna i allt högre grad kommit att inskränkas genom EU-direktiv och domar i EU-domstolen har debatterats många gånger i det här utskottet. De borgerliga regeringspartierna har konsekvent förhållit sig passiva och undfallande inför den här utvecklingen.

Vi i Vänsterpartiet har i stället konsekvent hävdat att den svenska regeringen borde ta strid för den svenska kollektivavtalsmodellen och för de fackliga rättigheterna i allmänhet när de undergrävs av direktiv och domar från EU.

Vi i Vänsterpartiet är varma förespråkare av människors möjligheter att röra sig fritt och arbeta i andra länder, men den fria rörligheten ska

inte tillåtas leda till lönedumpning och exploatering av arbetare. Det är därför det är så viktigt att värna de grundläggande fackliga rättigheterna på den inre marknaden så att vi inte får en union där lönedumpning och jakten på den billigaste arbetskraften blir det som håller hjulen rullande.

Vi anser att den praxis som EU-domstolen har utvecklat, efter bland annat Lavaldomen och Rüffertdomen, innebär en kränkning av de grundläggande fackliga rättigheter som vi i Sverige är skyldiga att värna enligt konventioner som vi har undertecknat inom ramen för ILO, enligt Europakonventionen och Europarådets sociala stadga. Här har vi stöd inte bara av en majoritet i utskottet i dag utan också av Europafacket, de svenska fackliga centralorganisationerna och en rad ledande juridiska forskare liksom av ILO:s expertkommitté. Denna expertkommitté hävdar att de inskränkningar i strejkrätten som är effekten av den praxis som EU-domstolen har utvecklat innebär en otillåten inskränkning av rätten att vidta fackliga stridsåtgärder.

Detta är bakgrunden till att vi lyfter upp och driver kravet att EU måste anta ett socialt protokoll. Det handlar om att EU också är skyldigt att leva upp till annan rättspraxis än den som utvecklas av EU-domstolen, nämligen de rättigheter som slås fast i ILO-konventioner, Europakonventionen och Europarådets sociala stadga.

Jag är därför glad att det i dag finns en majoritet som har ställt sig bakom vårt och Socialdemokraternas krav att regeringen ska driva kravet på ett socialt protokoll för att säkerställa att de fackliga rättigheterna inte kan kränkas i namn av den fria rörligheten. Det är ett första steg mot att vända den allvarliga utvecklingen mot allt större inskränkningar i lönearbetarnas rättigheter inom EU.

Mot samma bakgrund anser vi i Vänsterpartiet att den parlamentariska utredning om utstationering som regeringen har tillsatt bör få sitt uppdrag utvidgat till att också omfatta Sveriges åtaganden gentemot ILO och Europarådet. Målsättningen med den utredningen måste vara att lägga fram förslag på hur den så kallade lex Laval kan ändras så att vi också lever upp till våra åtaganden gentemot de här institutionerna. Först då kan löntagare från andra EU-länder, oavsett om de är uthyrda eller utstationerade, få ett fullgott skydd mot lönedumpning på den svenska arbetsmarknaden. Det är målsättningen med de förslag som vi lägger fram.

Herr talman! Jag står självfallet bakom alla de reservationer Vänsterpartiet har i det här betänkandet, men jag nöjer mig med att yrka bifall till reservationerna 3 och 13 samt till majoritetsförslaget under punkt 8.

Anf. 118 ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Kristdemokraterna värnar den svenska avtalsmodellen på arbetsmarknaden. Modellen bygger på att parterna tar ansvar för arbetsmarknadens villkor och att anpassningar kan göras till lokala och branschspecifika villkor. Detta gynnar både anställda och företag.

Jag brukar inte direkt ligga sömnlös om nätterna när det gäller de fyra olika oppositionspartiernas politik – det gjorde jag inte i natt heller, ska jag säga – men det gemensamma oppositionsförslaget i AU5 kan ta en annan vändning än vad de själva har tänkt sig, tror jag.

I debatten som vi har lyssnat till hittills har mycket handlat om de fyra oppositionspartiernas förslag om att införa ett juridiskt bindande

socialt protokoll. Kolleger till mig från Alliansen har lyft fram att detta förslag skulle kunna vara ett hot mot den svenska modellen och att det riskerar att begränsa den fria rörligheten över EU:s gränser.

Genom öppna gränser har vi skapat en gemensam arbetsmarknad inom EU. Fler människor har möjlighet att söka sig till fler jobb, och gamla gränser är utsuddade. Länder som tidigare stod i krig mot varandra samarbetar i dag och är delar av samma arbetsmarknad. Det bidrar till ökad sysselsättning och tillväxt. Öppna gränser är inget vi i Kristdemokraterna kompromissar med inom EU. Företags och arbetstagares rörlighet över gränser skapar möjligheter.

Vi vill, i motsats till Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna, inte begränsa den fria rörligheten mellan EU-länderna. Denna rörlighet är möjlig att förena med en situation där alla som arbetar i Sverige ges rimliga och rättvisa arbets- och anställningsvillkor. Det är viktigt att vi slår vakt om den svenska modellen på EU-nivå.

Lissabonfördraget har stärkt arbetstagares rättigheter inom EU. Det finns en balans mellan fri rörlighet och arbetsmarknadens parterers självständighet och betydelse. I Lissabonfördraget framgår också att social marknadsekonomi är en av EU:s övergripande målsättningar.

Utöver diskussionen om ett socialt protokoll tar betänkande AU5 upp ett lagförslag från regeringen angående införandet av EU:s bemanningsdirektiv. Propositionen som vi i dag debatterar omfattar anställda hos bemanningsföretag som hyrs ut för arbete under ett kundföretags kontroll och ledning.

Likabehandlingsprincipen är en hörnsten i denna lag. En anställd hos ett bemanningsföretag ska ha minst samma grundläggande arbets- och anställningsvillkor som skulle ha gällt om han eller hon hade anställts av kundföretaget direkt för att utföra samma arbete. Med grundläggande arbets- och anställningsvillkor menas till exempel arbetstidens längd, övertid, raster, semester, lön och skydd mot diskriminering. Likabehandlingsprincipen är också en miniminivå.

Villkoren fastställs i kollektivavtal eller av andra bindande, generella bestämmelser. I sammanhanget tycker jag att det är viktigt att understryka att över 90 procent av bemanningsföretagen i Sverige i dag omfattas av kollektivavtal. Det finns möjlighet till vissa undantag i lagen, men de gäller bara om kollektivavtalet respekterar det övergripande skydd för arbetstagare som avses i bemanningsdirektivet. Kollektivavtalet måste därför innebära en rimlig skyddsnivå för att avvikelser från likabehandlingsprincipen ska få göras.

Det innebär i praktiken att den anställda hos ett bemanningsföretag alltid måste garanteras ett grundläggande skydd på de områden som anges i direktivet, till exempel när det, som jag sade, gäller arbetstidens längd, övertid och semester.

I lagen finns även regler om att bemanningsanställda ska ha samma tillgång till gemensamma anläggningar och inrättningar, exempelvis personalmatsalar och andra utrymmen, på samma villkor som de anställda hos företaget. Den inhyrda personalen ska också informeras om lediga tillsvidareanställningar eller provanställningar hos företaget där de arbetar.

Det är viktigt att alla som kan och vill arbeta får chans och möjlighet att göra det. När vi i dag debatterar den här typen av frågor är det lätt att fokusera på de problem som kan finnas. Det är förstås viktigt att göra det och att vidta åtgärder där det behövs. Men låt mig åter påminna om att över 90 procent av företagen i bemanningsbranschen omfattas av kollektivavtal.

Bemanningsbranschen är en viktig och dynamisk del av den svenska arbetsmarknaden. Företag i denna bransch ska ha möjlighet att växa och skapa fler jobb. Inte minst när det gäller ungdomar innebär bemanningsföretagen ofta ett steg in på arbetsmarknaden. Jag har träffat ungdomar och har kompisar som tack vare en anställning via ett bemanningsföretag har tagit steget över de höga trösklar som finns på arbetsmarknaden.

När Arbetsförmedlingen i dag inte fungerar tillräckligt effektivt när det gäller att förmedla jobb har bemanningsföretagen blivit en väg in på arbetsmarknaden för många. Jag skulle gärna se att bemanningsföretag och andra aktörer får en större roll när det gäller att matcha unga människor in på arbetsmarknaden. Men det, herr talman, ligger lite utanför dagens ämne för debatten.

Jag yrkar bifall till propositionen och reservation 9 av Kristdemokraterna, Moderaterna, Folkpartiet och Centern och avslag på resterande reservationer.

(Applåder)

Anf. 119 JOSEFIN BRINK (V) replik:

Herr talman! Jag vill inleda med att fråga om Andreas Carlsons utfall här om förslaget om ett socialt protokoll. Han menar att den svenska kollektivavtalsmodellen på något mystiskt sätt skulle vara hotad av ett socialt protokoll. Jag skulle vilja påstå att inte bara den svenska kollektivavtalsmodellen utan faktiskt de mest grundläggande fackliga rättigheterna i hela EU är satta under akut hot av EU-domstolens praxis, som har ställt de grundläggande fackliga rättigheterna åt sidan till förmån för den fria marknaden.

Det här är alltså grundläggande fackliga rättigheter som Sverige och flertalet andra EU-länder har åtagit sig att respektera genom att ratificera ILO:s kärnkonventioner, Europakonventionen, som ju gäller som lag, och Europarådets sociala stadga. Den här rättsutvecklingen, som har inneburit dom efter dom med kränkningar av och inskränkningar i grundläggande fackliga rättigheter, har analyserats av ledande internationella arbetsrättsjurister, av de fackliga centralorganisationerna i Sverige, av Europafacket och av ILO:s egen expertkommitté. De har kommit fram till att denna praxis är en kränkning av de fackliga rättigheterna och att det faktiskt behövs en reglering av de fackliga rättigheternas ställning i EU genom ett socialt protokoll.

Jag undrar vad det är för expertis och annan analys som ligger bakom Andreas Carlsons påståenden att det skulle förhålla sig precis tvärtom, alltså att de fackliga rättigheterna och kollektivavtalsmodellen skulle ha någonting att förlora på att de fackliga rättigheterna inskräps och skrivs in som grundläggande i det europeiska fördraget.

Anf. 120 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Herr talman! Jag ska gärna svara. Det var trevligt att Josefin Brink begärde replik, för jag har också en fråga till henne som jag tänkte börja med. Josefin Brinks kollega i oppositionspartiet Socialdemokraterna sade att bemanningsföretagen är en del av arbetsmarknaden och är här för att stanna. 70 000 personer är enligt branschen anställda inom bemanningsföretagen, och det är 1 procent av arbetsmarknaden.

Jag skulle vilja fråga Josefin Brink hur hon ser på bemanningsbranschen och på de 70 000 personer som arbetar i den.

Jag ska också svara på frågan som Josefin Brink ställde med att konstatera att EU består av 27 medlemsstater. Vi ska driva att ett socialt protokoll ska införas på EU-nivå och därmed öppna för den diskussionen. Vad säger att slutsatsen i den diskussionen blir precis det som Sverige tycker? Vi har allihop viss erfarenhet av olika frågor som har beretts på EU-nivå. Vi har bland annat diskuterat Monti II-förordningen tidigare i dag. Den stannade upp. När man inleder en diskussion och öppnar en fråga kanske utfallet inte alltid blir som man hade tänkt.

Vad är det som säger, om oppositionspartiernas förslag går igenom och vi börjar driva detta från svenskt håll, att de 26 andra medlemsstater skulle anamma den linjen och gå på den helt och hållet?

Vi i Alliansen är oroliga för att det skulle hota den svenska modellen om vi skulle öppna den diskussionen. Risken finns att vi skulle se en annan typ av modell mejslas fram som skulle hota den avtalsmodell som vi har i Sverige, som har fungerat väl under lång tid och som vi gärna vill försvara med alla redskap vi har. Det vi är oroliga för om vi öppnar upp detta är vad det är som säger att de 26 andra medlemsstaterna i EU skulle köra på den linjen. Jag tror att de kanske skulle köra över oss. Det skulle bli ännu värre.

Anf. 121 JOSEFIN BRINK (V) replik:

Herr talman! För det första är det väldigt intressant att konstatera hur de i allmänhet EU-positiva och EU-entusiastiska partierna när det väl kommer till kritan hävdar att vi inte kan påverka EU och att det därför inte är någon idé att vi gör något.

För det andra skulle jag vilja säga att det är fel i sak. Det är inte den svenska kollektivavtalsmodellen som ska skrivas in i ett socialt protokoll. Det hade Andreas Carlson vetat om han hade läst vad vi faktiskt har skrivit i våra motioner och i reservationen.

Ett socialt protokoll skulle slå fast att de grundläggande fackliga rättigheterna, rätten att organisera sig och rätten att förhandla, teckna avtal och vidta stridsåtgärder, ska säkerställas så att de inte ska kunna ställas åt sidan till förmån för marknadsintressen, helt i enlighet med hur det är formulerat i ILO-konventionerna. Det är vad det sociala protokollet handlar om. Det kräver över huvud taget inte att man öppnar hela fördraget för någon form av omförhandling. Det är en av-eller-på-fråga. Antingen är de fackliga rättigheterna säkerställda och överordnade eller så är de det inte. I dag är de det inte. Det finns alltså ingenting att förlora på att driva detta krav.

För det tredje vill jag säga att vi i Vänsterpartiet anser att arbete på bemanningsföretag är en högst problematisk anställningsform på den svenska arbetsmarknaden. Vi kan ju se att de som arbetar på beman-

ningsföretag har väldigt mycket större problem på sina jobb än de som är fast anställda. Vi kan också se hur bemanningsföretagen faktiskt har undergrävt anställningstryggheten på den svenska arbetsmarknaden.

Jag måste säga att jag tycker att det är häpnadsväckande, oavsett vad man anser om bemanningsföretag som sådana, att företrädare för majoriteten hävdar att problemet med att fast anställda kan sägas upp och ersättas med inhyrda är ett icke-problem, när detta är någonting som drabbar människor vecka ut och vecka in på den svenska arbetsmarknaden. Vari ligger det rimliga i att människor som har arbetat på ett företag, kanske i många år, ska kunna få sparken och bytas ut mot inhyrda?

Anf. 122 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Herr talman! Jag har noga läst Josefin Brinks och Vänsterpartiets reservation. Problemet är ju att det i oppositionen finns ganska olika förslag när det gäller vad man egentligen vill. Hur man ska genomföra detta sociala protokoll är någonting som, om det går igenom här i kammaren, regeringen får arbeta fram. Det man skriver i reservationen är inte direkt tydligt i fråga om vad de olika partierna har för ingångar i den frågan, vilket jag tycker också synliggör problemen mycket tydligt.

Jag vet inte om Josefin Brink menar att jag har sagt att det är ett icke-problem att företrädesrätten gås förbi på den svenska arbetsmarknaden. Regeringen har aviserat att det kommer en utredning för att kartlägga hur det ser ut. Jag vill återigen påminna om att över 90 procent av företagen i bemanningsbranschen är anslutna till kollektivavtal. Låt oss se vad den utredning som är aviserad pekar på.

Sedan framkommer också väldigt tydligt, herr talman, Josefin Brinks skeptiska inställning till bemanningsföretag över huvud taget. Låt oss leka med tanken att vi tar bort dem. Vi tar bort alla bemanningsföretag som finns i Sverige. Vi tar bort de 70 000 arbetstillfällen som finns i bemanningsbranschens företag. Låt oss göra steget in på arbetsmarknaden ännu större för ungdomar. Vi leker med den tanken. Ta bort 1 procent av arbetsmarknadens anställningar! Vi gör det och säger: Ni får klara er själva.

Det här är ju ett steg in på arbetsmarknaden för många ungdomar. Som jag sade i mitt anförande känner jag personer som har varit på bemanningsföretag som senare har fått anställning på den arbetsplats de har varit på. Josefin Brink vill inte se det faktumet. Hon vill inte ha de här jobben. Hon vill inte ha de här arbetstillfällena. Men vi ser att det finns behov. Som Johan Andersson, din kollega i oppositionen, också sade: De är här för att stanna. Och vi i Kristdemokraterna vill skapa förutsättningar för dem att skapa ännu fler jobb för att ungdomar ska kunna komma in på arbetsmarknaden.

(Applåder)

Anf. 123 MEHMET KAPLAN (MP):

Herr talman! I dag debatterar vi lagen om uthyrning av arbetstagare. Jag vill börja med att säga att vi i Miljöpartiet välkomnar regeringens förslag till lagstiftning i proposition 2012/13:178, som just införlivar EU:s bemanningsdirektiv i svensk rätt.

Vi i Miljöpartiet anser att bemanningsföretag har en viktig roll att fylla på den svenska arbetsmarknaden. Bemanningsföretag bedriver

Prot. 2012/13:29
22 november

*Lag om uthyrning
av arbetstagare m.m.*

verksamheter inom en rad områden, bland annat personaluthyrning, omställning och jobbförmedling. Vi ser att branschen ger både hjälp och stöd åt arbetslösa och dessutom skapar nya jobb tillfällen för många unga och utrikes födda.

Jag tycker att det över lag är bra förslag som regeringen lägger fram om hur bemanningsdirektivet kan genomföras på ett sätt som respekterar den svenska kollektivavtalsmodellen. Vi vet att hela 97 procent av de anställda i svenska bemanningsföretag omfattas av kollektivavtal. Frågan hur man kan förhindra att bemanningsföretag används för att kringgå anställningsskyddet kvarstår dock. Vi hoppas och ser fram emot den aviserade utredning som ska kartlägga problem gällande företrädesrätten till återanställning enligt LAS, kopplad till inhyrning av arbetstagare. Vi hoppas att den tillsätts inom kort.

Vi kommer också att noga följa utvecklingen på den svenska arbetsmarknaden så att inte oönskade effekter uppstår som ett resultat av den nya lagstiftningen. Vi vet att sådana oönskade effekter finns sedan tidigare, och vi hoppas att en del av dessa rättas till.

Om vi ser nya problem uppstå utgår vi från att regeringen vidtar åtgärder och vid behov återkommer till riksdagen. Annars kommer vi att göra gemensam sak med de partier som har framfört åsikter i frågan och driva fram en sådan utveckling.

Herr talman! Diskussionerna om hur Sverige ska implementera EU:s bemanningsdirektiv har förts under lång tid. Vi från Miljöpartiet har i arbetsmarknadsutskottet och till Arbetsmarknadsdepartementet i diskussioner framfört önskemål om att stärkt arbetsrätt genom likabehandlingsprincipen införs på ett sätt som utredningen *Bemanningsdirektivets genomförande i Sverige*, SOU 2011:5, i huvudsak har föreslagit.

Vi har också framfört att möjligheten till inhyrning av personal inte ska kunna användas för att gå runt den företrädesrätt som finns i lagen om anställningsskydd, som jag tidigare sade. Dessutom vill vi att just detta ska utredas för att se om lagstiftning behövs och hur den i så fall bör se ut.

Vi vill också att kravet på kontaktperson för utländska företag med utstationerade arbetstagare i Sverige ska ge facket och andra i Sverige en reell möjlighet att förhandla om avtal med de utländska företagen. Just dessa synpunkter har också flera fackliga organisationer tagit upp.

Herr talman! Jag vill lyfta upp en fråga som handlar om EU. Det är nämligen så att när EU:s utstationeringsdirektiv antogs av EU-parlamentet och ministerrådet fanns det en bred enighet om att direktivet skulle utgöra en lägstanivå, ett golv för de löne- och anställningsvillkor som kan krävas av ett värdland. EG-domstolen har i sina domar på ett väldigt olyckligt sätt tolkat direktivet som ett tak. Domstolen har angivit en högsta nivå för vilka villkor som kan krävas av ett gästande företag. Denna tolkning innebär att utstationerad arbetskraft riskerar att utsättas för diskriminering och att arbetsmarknaden utsätts för ett tryck nedåt mot lägre löner och sämre anställningsvillkor.

Detta är en av anledningarna till de problem som nu har uppstått, enligt vår mening. Därför har vi tidigare, och gör det fortfarande, krävt att regeringen vidtar åtgärder på EU-nivå. Därför vill vi också att EU antar ett juridiskt bindande socialt protokoll som tydliggör att fackliga rättig-

heter, såsom förhandlings- och konflikträtten samt rätten att teckna kollektivavtal, gäller inom unionen.

En annan möjlighet är att infoga fackliga rättigheter i fördraget som en femte frihet, jämte den fria rörligheten för varor, kapital, tjänster och människor. Nu har inget sådant infogats, men jag tycker att Josefin Brink och Johan Andersson klargjorde tydligt på vilket sätt det här skulle kunna hanteras.

När det gäller den så kallade Lavalfrågan har vi inte tyckt att den har varit utredd i grunden. Claes Stråths enmansutredning, SOU 2008:123 *Förslag till åtgärder med anledning av Laval domen*, har vi tyckt varit alltför smal. Många av frågetecknen när det gäller hur den svenska kollektivavtalsmodellen, inklusive konflikträtten, ska kunna garanteras inom ramen för EG-rätten har kvarstått. Den oeniga domen från Arbetsdomstolen i Lavalfrågan bidrar till ytterligare oklarheter, och vi från Miljöpartiet har tidigare framhållit att det behövs långsiktigt hållbara regler för ordning och reda på den svenska arbetsmarknaden.

Vi anser därför att den utredning som nu har tillsatts, med direktiv om att finna en långsiktig lösning som värnar den svenska kollektivavtalsmodellen, är bra. Att riksdagens tidigare tillkännagivande av idén om en utredning har tagits emot väl av regeringen välkomnar vi, men det är synd att det fortfarande finns partier i Sveriges riksdag som tycker att lagt kort borde ligga. Vi tycker också att arbetsmarknadens parter ska vara involverade i detta utredningsarbete, för det är oerhört viktigt att arbetsmarknadens parter känner att de faktiskt har varit med och påverkat.

Herr talman! Jag vill avslutningsvis lyfta upp det faktum att vi har varit emot det sätt på vilket arbetsmarknadsministern tidigare har agerat i frågan om företrädesrätten. I ett antal interpellationer har det framförts kritik mot att företrädesrätten har kringgåts av arbetsgivarsidan. Därför vill jag än en gång vidhålla att Miljöpartiet ser fram emot den av arbetsmarknadsminister Hillevi Engström aviserade utredningen, som ska kartlägga hur det ser ut på arbetsmarknaden när det gäller företrädesrätten till återanställning enligt lagen om anställningsskydd i samband med inhyring av arbetstagare.

Anf. 124 MARGARETA LARSSON (SD):

Herr talman! Jag har kallats in väldigt hastigt för att ersätta Sällström, som skulle ha talat. Jag ska fatta mig mycket kort.

Vi ställer oss i sak positiva till propositionen, men det finns brister i den som gör att vi inte kan bifalla den. Det har lämnats in en motion från vårt håll där det har anförts argument för detta.

Jag yrkar bifall till reservationerna 1 och 4.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 28 november.)

15 § Bordläggning

Anmälades och bordlades
Proposition

Prot. 2012/13:29
22 november

*Lag om uthyrning
av arbetstagare m.m.*

2012/13:39 Fördraget om stabilitet, samordning och styrning inom ekonomiska och monetära unionen

Motioner

med anledning av prop. 2012/13:34 Personalliggare för tvätteribranschen
2012/13:Sk5 av Jacob Johnson m.fl. (V)

2012/13:Sk6 av Leif Jakobsson m.fl. (S)

med anledning av prop. 2012/13:38 En ny tidsbegränsad vapenamnesti

2012/13:Ju3 av Morgan Johansson m.fl. (S)

2012/13:Ju4 av Lars Isovaara (SD)

16 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 22 november

2012/13:144 Uppföljning av Skapande skola

av *Isak From* (S)

till kultur- och idrottsminister *Lena Adelsohn Liljeroth* (M)

2012/13:145 Den svenska modellen och SAS

av *Peter Persson* (S)

till statsrådet *Peter Norman* (M)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 27 november.

17 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 22 november

2012/13:127 Statsministerns kontroll över offentlighetsprincipen

av *Peter Rådberg* (MP)

till statsminister *Fredrik Reinfeldt* (M)

2012/13:128 Rättshjälp vid förhandling i förvaltningsdomstolar

av *Hans Hoff* (S)

till statsrådet *Ulf Kristersson* (M)

2012/13:129 Varsel i Norrbotten

av *Maria Stenberg* (S)

till arbetsmarknadsminister *Hillevi Engström* (M)

2012/13:130 Nya ekonomiska prognoser

av *Anders Karlsson* (S)

till finansminister *Anders Borg* (M)

2012/13:131 Samordning och samverkan för genomförandet av PGU

av *Torbjörn Björlund* (V)

till försvarsminister *Karin Enström* (M)

2012/13:132 Multinationella företag och skatt
av *Anders Karlsson* (S)
till finansminister *Anders Borg* (M)

Prot. 2012/13:29
22 november

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 27 november.

18 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 22 november

2012/13:106 Lärarlegitimation för danspedagoger
av *Carina Adolfsson Elgestam* (S)
till utbildningsminister *Jan Björklund* (FP)
2012/13:117 Uteblivna försvarssatsningar i Kallinge
av *Peter Jeppsson* (S)
till försvarsminister *Karin Enström* (M)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 27 november.

19 § Kammaren åtskildes kl. 17.13.

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdet början till ajourneringen
kl. 13.51,
av förste vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.56 och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

MADELEINE GABRIELSON HOLST

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Anmälan om kompletteringsval till socialförsäkringsutskottet	1
3 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation	1
4 § Anmälan om inkommen granskningsrapport från Riksrevisionen	2
5 § Anmälan om inkomna protokollsutdrag från utskott	2
6 § Hänvisning av ärende till utskott	2
7 § Stärkt stöd och skydd för barn och unga	2
Socialutskottets betänkande 2012/13:SoU4	2
Anf. 1 MAGNUS EHRENCRONA (MP)	2
Anf. 2 PER RAMHORN (SD)	4
Anf. 3 EVA OLOFSSON (V)	5
Anf. 4 HELENA BOUVENG (M)	7
Anf. 5 EVA OLOFSSON (V) replik	10
Anf. 6 HELENA BOUVENG (M) replik	10
Anf. 7 EVA OLOFSSON (V) replik	11
Anf. 8 HELENA BOUVENG (M) replik	11
Anf. 9 MAGNUS EHRENCRONA (MP) replik	12
Anf. 10 HELENA BOUVENG (M) replik	12
Anf. 11 MAGNUS EHRENCRONA (MP) replik	13
Anf. 12 HELENA BOUVENG (M) replik	13
Anf. 13 MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (FP)	13
Anf. 14 EVA OLOFSSON (V) replik	16
Anf. 15 MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (FP) replik	16
Anf. 16 EVA OLOFSSON (V) replik	17
Anf. 17 MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (FP) replik	17
Anf. 18 RICKARD NORDIN (C)	17
Anf. 19 EVA OLOFSSON (V) replik	20
Anf. 20 RICKARD NORDIN (C) replik	20
Anf. 21 EVA OLOFSSON (V) replik	20
Anf. 22 RICKARD NORDIN (C) replik	21
Anf. 23 ANDERS ANDERSSON (KD)	21
Anf. 24 MEERI WASBERG (S)	23
Anf. 25 HELENA BOUVENG (M) replik	24
Anf. 26 MEERI WASBERG (S) replik	25
Anf. 27 HELENA BOUVENG (M) replik	25
Anf. 28 MEERI WASBERG (S) replik	25
Anf. 29 ANDERS ANDERSSON (KD) replik	26
Anf. 30 MEERI WASBERG (S) replik	26
Anf. 31 ANDERS ANDERSSON (KD) replik	26
Anf. 32 MEERI WASBERG (S) replik	27
(Beslut fattades under 13 §.)	27
8 § Lån till IMF	27
Finansutskottets betänkande 2012/13:FiU17	27

Anf. 33 JOHNNY SKALIN (SD).....	27
Anf. 34 JACOB JOHNSON (V).....	29
Anf. 35 JÖRGEN HELLMAN (S)	30
(forts. 10 §).....	30
Ajournering.....	30
Återupptagna förhandlingar	31
9 § Frågestund.....	31
Anf. 36 FÖRSTE VICE TALMANNEN.....	31
<i>Medel till insatser för arbetslösa.....</i>	<i>31</i>
Anf. 37 PATRIK BJÖRCK (S)	31
Anf. 38 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	31
Anf. 39 PATRIK BJÖRCK (S)	32
Anf. 40 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	32
<i>Postens service i glesbygd</i>	<i>32</i>
Anf. 41 STINA BERGSTRÖM (MP)	32
Anf. 42 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C).....	33
Anf. 43 STINA BERGSTRÖM (MP)	33
Anf. 44 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C).....	33
<i>Anslaget till transportsystemet.....</i>	<i>33</i>
Anf. 45 LOTTA FINSTORP (M).....	33
Anf. 46 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M)	34
Anf. 47 LOTTA FINSTORP (M).....	34
Anf. 48 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M)	34
<i>Underhållsanslagen till järnvägarna.....</i>	<i>35</i>
Anf. 49 ANDERS YGEMAN (S).....	35
Anf. 50 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M)	35
Anf. 51 ANDERS YGEMAN (S).....	35
Anf. 52 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M)	35
<i>Könssselektiva aborter</i>	<i>36</i>
Anf. 53 JULIA KRONLID (SD)	36
Anf. 54 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	36
Anf. 55 JULIA KRONLID (SD)	36
Anf. 56 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	37
<i>Frihandeln</i>	<i>37</i>
Anf. 57 HANS ROTHENBERG (M)	37
Anf. 58 Statsrådet EWA BJÖRLING (M).....	37
Anf. 59 HANS ROTHENBERG (M)	38
Anf. 60 Statsrådet EWA BJÖRLING (M).....	38
<i>Utbyggnaden av solenergi</i>	<i>38</i>
Anf. 61 JENS HOLM (V)	38
Anf. 62 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C).....	39
Anf. 63 JENS HOLM (V)	39
Anf. 64 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C).....	39
<i>Post Nord.....</i>	<i>40</i>

Anf. 65 LARS JOHANSSON (S)	40
Anf. 66 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C).....	40
Anf. 67 LARS JOHANSSON (S)	40
Anf. 68 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C).....	41
<i>Vårdyrkets attraktivitet</i>	41
Anf. 69 FREDRIK MALM (FP).....	41
Anf. 70 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	41
Anf. 71 FREDRIK MALM (FP).....	42
Anf. 72 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	42
<i>It-kapacitetsutredning</i>	42
Anf. 73 MONICA GREEN (S)	42
Anf. 74 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C).....	43
Anf. 75 MONICA GREEN (S)	43
Anf. 76 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C).....	43
<i>Traumatiserade flyktingar i Sverige</i>	44
Anf. 77 LOTTA HEDSTRÖM (MP)	44
Anf. 78 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	44
Anf. 79 LOTTA HEDSTRÖM (MP)	44
Anf. 80 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	45
<i>Brukaravgifter som finansiering av infrastrukturen</i>	45
Anf. 81 ANDERS AHLGREN (C)	45
Anf. 82 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M).....	45
Anf. 83 ANDERS AHLGREN (C)	46
Anf. 84 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M).....	46
<i>Arbetslösheten bland personer med funktionshinder</i>	46
Anf. 85 LENNART AXELSSON (S)	46
Anf. 86 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	47
Anf. 87 LENNART AXELSSON (S)	47
Anf. 88 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	47
<i>Konvertiter bland asylsökande</i>	48
Anf. 89 ANNIKA ECLUND (KD)	48
Anf. 90 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	48
Anf. 91 ANNIKA ECLUND (KD)	48
Anf. 92 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	49
<i>Äldreomsorgen</i>	49
Anf. 93 CATHARINA BRÅKENHJELM (S)	49
Anf. 94 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	49
Anf. 95 CATHARINA BRÅKENHJELM (S)	50
Anf. 96 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	50
Anf. 97 FÖRSTE VICE TALMANNEN	50
10 § (forts. från 8 §) Lån till IMF (forts. FiU17)	50
Anf. 98 PEDER WACHTMEISTER (M)	50
Anf. 99 PER BOLUND (MP)	51
Anf. 100 CARL B HAMILTON (FP).....	53
(Beslut fattades under 13 §.)	54
11 § Lag om uthyrning av arbetstagare m.m.	54

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2012/13:AU5	54	Prot. 2012/13:29
Anf. 101 JOHAN ANDERSSON (S)	54	22 november
Anf. 102 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M)	56	
Anf. 103 JOHAN ANDERSSON (S) replik	60	
Anf. 104 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik	60	
Anf. 105 JOHAN ANDERSSON (S) replik	61	
Anf. 106 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik	61	
Anf. 107 HANS BACKMAN (FP)	62	
(forts. 14 §)	64	
Ajournering	64	
Återupptagna förhandlingar	64	
12 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 21 november	64	
FiU7 Riksrevisionens rapport om miljökrav i offentlig upphandling – är styrningen mot klimatmålet effektiv?	64	
FiU11 Höständringsbudget för 2012	64	
FöU2 Beredskapslagring av olja	65	
UU13 Redovisning av verksamheten i Internationella valutafonden, Världsbanken samt de regionala utvecklings- och investeringsbankerna 2010 och 2011	65	
13 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	66	
SoU4 Stärkt stöd och skydd för barn och unga	66	
FiU17 Lån till IMF	68	
14 § (forts. från 11 §) Lag om uthyrning av arbetstagare m.m. (forts. AU5)	69	
Anf. 108 JOHAN ANDERSSON (S) replik	69	
Anf. 109 HANS BACKMAN (FP) replik	69	
Anf. 110 JOHAN ANDERSSON (S) replik	69	
Anf. 111 HANS BACKMAN (FP) replik	70	
Anf. 112 ANNIKA QARLSSON (C)	70	
Anf. 113 JOHAN ANDERSSON (S) replik	72	
Anf. 114 ANNIKA QARLSSON (C) replik	73	
Anf. 115 JOHAN ANDERSSON (S) replik	73	
Anf. 116 ANNIKA QARLSSON (C) replik	74	
Anf. 117 JOSEFIN BRINK (V)	74	
Anf. 118 ANDREAS CARLSON (KD)	77	
Anf. 119 JOSEFIN BRINK (V) replik	79	
Anf. 120 ANDREAS CARLSON (KD) replik	79	
Anf. 121 JOSEFIN BRINK (V) replik	80	
Anf. 122 ANDREAS CARLSON (KD) replik	81	
Anf. 123 MEHMET KAPLAN (MP)	81	
Anf. 124 MARGARETA LARSSON (SD)	83	
(Beslut skulle fattas den 28 november.)	83	
15 § Bordläggning	83	
16 § Anmälan om interpellationer	84	
17 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	84	
18 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	85	
19 § Kammaren åtskildes kl. 17.13	85	

Tryck: Elanders, Vällingby 2012